

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Πάτρα)**

**Διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με
την αγορά εργασίας. Καλές πρακτικές, τάσεις
και προοπτικές στα τεχνολογικά εκπαιδευτικά
ιδρύματα υψηλής προτίμησης**

Πτυχιακή Εργασία των
Τσατσαρώνης Χαράλαμπος (ΑΜ:10811)
Παλαιολόγος Γιώργος (ΑΜ:9578)

Επιβλέπων: Παπαδόπουλος Δημήτριος

ΠΑΤΡΑ 31/8/2015

Περίληψη

Διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Μια εργασία φαινομενικά αποτελούμενη από δύο σκέλη αλλά στην ουσία μια ενιαία εργασία για τη σχέση της εκπαίδευσης (τριτοβάθμιας) με την αγορά εργασίας και της προοπτικής της εργασιακής απασχόλησης των σπουδαστών των ανωτέρων ΤΕΙ στο κοινό φόντο της Ελλάδας της κρίσης. Τον παλμό λοιπόν αυτής της εργασίας, δεν τον έδωσε κάποια νεφελώδης θεωρητική αναζήτηση, αλλά η τρέχουσα πραγματικότητα της σύγχρονης Ελλάδας με τα προβλήματα και τις ιδιαιτερότητες της.

Δεν πρόκειται για μια θεωρητική συζήτηση που θα λάμβανε χώρα στον ελαφάντινο πύργο του στείρου ακαδημαϊσμού αλλά για ένα ζωτικής σημασίας πρόβλημα που αφορά ή θα έπρεπε να αφορά όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους, εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους, που απαρτίζουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η Ελλάδα της κρίσης βαυκαλίζεται μεταξύ του τεχνοκρατικού πραγματισμού και του και του στενού πρακτικισμού του απο τη μία, και ενός αφηρημένου βερμπαλισμού άνευ πρακτικών απολίξεων απο την άλλη. Άποψη μας είναι οτι θεωρία και πράξη δεν διαχωρίζονται και αυτό θα προσπαθήσουμε να αποδείξουμε, όσο είναι εφικτό, σε έναν κατακερματισμένο κόσμο στα επόμενα κεφάλαια....

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
1.Ανεργία στην Ελλάδα της κρίσης	
1.1Ανάλυση κοινωνικών ζητημάτων γύρω από τις δυσκολίες εύρεσης εργασίας.....	7
1.2 Ανεργία:Ένα ιδιαίτερα οξυμένο κοινωνικό πρόβλημα στην Ελλάδα.....	10
1.3 Ανεργία σύμφωνα με την ηλικία.....	14
1.4 Ανεργία στους πτυχιούχους.....	14
1.5 Επιχειρηματικότητα-ανεργία-ελληνικό ζήτημα.....	15
2. Μετάβαση απο την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας και ιδεολογικός αποφενακισμός ορισμένων εννοιών	
2.1 Εισαγωγή στη διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.....	19
2.2 Η εννοια της “δια βίου μάθησης” στον αντίποδα της κοινωνικής παιδείας.....	21
2.3 Μετάβαση των νέων από την εκπαίδευση/αρχική κατάρτιση στην αγορά εργασίας.....	22
2.4 Μηχανισμοί συγκέντρωσης, επεξεργασίας και διάχυσης σχετικών με τη "μετάβαση" πληροφοριών – Παρατηρητήρια.....	26
2.5 Οι κυρίαρχοι παράγοντες που επιρεάζουν την μετάβαση.....	27
2.6 Τεχνολογικά ιδρύματα και δομές παροχής πληροφοριών.....	32
3. Έρευνα για την εργασιακή απορρόφηση σπουδαστών υψηλόβαθμων τμημάτων ΤΕΙ	
3.1 Υψηλόβαθμα ΤΕΙ και προοπτικές εργασιακής απασχόλησης.....	36
3.2 Το παράδειγμα της Φυσικοθεραπείας.....	37
3.3 Το παράδειγμα της Εργοθεραπείας.....	42
3.4 Το παράδειγμα της Πληροφορικής.....	45
4. Παρουσίαση αποτελεσμάτων της έρευνας για τη διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας βάση συμπλήρωσης ερωτηματολογίου απο τους απόφοιτους τμημάτων ΤΕΙ.....	49

Συμπέρασμα.....76

Βιβλιογραφία.....78

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

Έρευνα για τη διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.(Ειδικά όσον αφορά την απορρόφηση στην αγορά εργασίας των αποφοίτων του ΤΕΙ Πάτρας, από την Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας.).....80

Εισαγωγή

Η παρούσα πτυχιακή εργασία δεν αφορά σε κάποιο νεφελώδες ζήτημα ούτε είναι προϊόν ενός “ξύλινου” ακαδημαϊκού λόγου που θα καταπιάνονταν με γλωσσικά παίγνια που δεν αφορούν την τρέχουσα πραγματικότητα. Στον αντίποδα των πλείστων φορμαλιστικών ψευδοπροβλημάτων η παρούσα εργασία αναλαμβάνει να έρθει αντιμέτοπη με ένα φλόγον ζήτημα που είναι από τη μία η σύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας στην ελληνική πραγματικότητα της κρίσης και συνακόλουθα τις επαγγελματικές διεξόδους που τυχόν έχουν οι φοιτητές των υψηλόβαθμων ΤΕΙ.

Εύκολα γίνεται κατανοητό ότι ένα τέτοιο θέμα όπως το προαναφερθέν έχει κυρίως πρακτικό ενδιαφέρον. Το παρόν θέμα λοιπόν διπλό ενδιαφέρον καθώς, από τη μία πλευρά αγγίζει ένα νευραλγικό για όλη τη μεταπολιτευτική Ελλάδα ζήτημα όπως αυτό της σύνδεσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, ζήτημα μείζονος σημασίας για μια χώρα της ημι-περιφέρειας ιδίως από τη στιγμή που η χώρα βρίσκεται σε δυσμενή οικονομική κατάσταση. Ενώ από την άλλη πλευρά, χωρίς να ψάχνει ψήγματα αισιοδοξίας αναζητά τις ρεαλιστικές προοπτικές της εργασιακής απορρόφησης σπουδαστών υψηλόβαθμων τεχνολογικών ιδρυμάτων.

Ο σκοπός τούτης της πτυχιακής εργασίας δεν είναι σε καμία περίπτωση μονοδιάστατος. Πέρα από τα στενά όρια ενός άρθρου αλλά χωρίς την ελευθερία που θα μας χάριζε επι παραδείγματι ο δοκιμαϊκός λόγος η εργασία αυτή προσπαθώντας να διαρρήξει εκ των έσω τον στενό ακαδημαϊσμό θα στραφεί αρχικά εναντίον ενός λόγου κοινωνικά φορτισμένου αλλά αυτοπροσδιοριζόμενου ως ιδεολογικά ουδέτερου, χαρακτηριστικό άλλωστε κάθε λόγου που μάχεται για την παντοδυναμία και την πλήρη εγκαθίδρυση του είναι η συσκότηση της “μερικής” του προέλευσης. Η δικιά μας γλώσσα κοινωνικά φορτισμένη και στοχεύοντας προς ορισμένη κατεύθυνση θα αντιπαρατεθεί στα ιδεολογικά κατασκευάσματα της “δια βίου μάθησης” παραδείγματος χάριν και του λόγου περι αριστείας μέσα από το δικό της ιδιαίτερο εννοιολογικό οπλοστάσιο που δεν στερείτε κοινωνικών ερεισμάτων. Στόχος μας είναι η αποφενάκιση ενός λόγου που διαρκώς κρύβει την κοινωνική του καταγωγή αυτοπαρουσιαζόμενος ως πανάκεια στα προβλήματα που ταλανίζουν την

σύγχρονη Ελλάδα. Επειδή βαθιά μας πεποίθηση είναι ότι τα εγγενή στη φύση του σύγχρονου Ελληνικού κράτους, αυτά προβλήματα είναι δομικής μάλλον παρά θεσμικής ή ιδεολογικής φύσεως, για τούτο το λόγο η εργασία μας καταπιάνεται με τη γενεαλογική προέλευση και όχι με μια αρχαιολογική προέλευση της γέννησης τούτου του λόγου.

Στο δεύτερο ερώτημα της εργασίας το πλέον πρακτικό η θεωρητική προσέγγιση όπως είναι λογικό υποχωρεί χάρην της πρακτικής εφαρμογής. Εδώ πλέον δεν αναλύουμε τη σύγκρουση του δέοντος με το είναι αλλά εντρυφούμε σε αυτή καθ' αυτή την ελληνική πραγματικότητα και μάλιστα σε ένα από τα πλέον λαβυρινθώδη και αγκαθώδη προβλήματα που είναι αυτό της απορρόφησης από την αγορά εργασίας σπουδαστών των υψηλόβαθμων τεχνολογικών ιδρυμάτων.

Κάθε πτυχιακή εργασία σκοπό και στόχο έχει τη διεύρυνση ενός γνωστικού πεδίου. Προφανώς και δεν χαρτογραφούμε μια “terra incognita” αλλά επαναπροσδιορίζουμε ή μάλλον επιχειρούμε να επαναπροσδιορίσουμε ένα ήδη γνωστό θέμα. Η γνώση που θα κομίσουμε στο επίπεδο αυτό διαθέτει τα εχέγγυα της ορθολογικής ανάλυσης και της μεθοδολογικής επάρκειας παρ' όλα αυτά δεν παρουσιάζεται ως αποκαθαρμένη και επιστημονικά αντικειμενική καθώς αυτογενεαλογούμενη γνωρίζει και αναγνωρίζει το κοινωνικά προσδιορισμένο έδαφος στο οποίο στηρίζεται καθώς επίσης και τις κοινωνικές στοχεύσεις που δεσμεύεται να ικανοποιήσει. Αυτά όσον αφορά το κομμάτι της ανεργίας (κεφ1) και στο τμήμα της μετάβασης (κεφ2) δηλαδή της σύνδεσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας ζητήματα που άπτονται κοινώς της κοινωνικής κριτικής και δεν μπορούν παρά να διαθλαστούν από τις εκάστοτε πολιτικές απόψεις του υποκειμένου. Όσον αφορά στο τρίτο μέρος (κεφ3) της πτυχιακής μας εργασίας το μέρος δηλαδή που ασχολείται με τα υψηλόβαθμα ΤΕΙ και τις επαγγελματικές προοπτικές που αυτά προσφέρουν στην παρούσα και πανταχόθεν βαλλόμενη αγορά εργασίας η αναγκαία συστολή του λόγου μας σε μια πιο στενή ορολογία καθώς επίσης και η αντικατάσταση της θεωρητικής ερμηνείας από την περισσότερο τεχνοποιημένη ανάλυση είναι θεωρούμε προφανής. Στο τελευταίο μέρος (κεφ4) παραθέτουμε τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου που θέσαμε κατά την χρονική περίοδο Ιουλίου Αυγούστου 2015 όσον αφορά την απορρόφηση στην αγορά εργασίας των αποφοίτων

των ΤΕΙ, και απαντήθηκε απο ικανοποιητικό για την εξαγωγή συμπερασμάτων αριθμό φοιτητών. Η νέα γνώση λοιπόν που εμείς προσφέρουμε, θεωρούμε οτι κείται πέραν μιας αισιόδοξης μελαγχολικής-μηδενιστικής κριτικής των πάντων καθώς και ενός αφελούς τεχνοκρατικού οπτιμισμού, στην κριτική ανάλυση των δομικών προβλημάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στην προβολή των προοπτικών των σπουδαστών των υψηλόβαθμων ΤΕΙ.

Τα κεφάλαια που θα ακολουθήσουν δεν έχουν μια αυστηρά γραμμική πρόοδο όπως συχνά απαιτεί ο καθωσπρεπισμός ενός ακαδημαϊσμού αλλά έχουν αναδρομές καθώς και προοικονομίες όπως απαιτείται για ένα θέμα που αφορά τη ζύση πραγματικότητα η οποία είναι πάντα ρευστή και απρόβλεπτη. Βεβαίως αυτό δεν σημαίνει οτι η εργασία μας δεν είναι ορθολογικά δομημένη και υπακούει σε κανόνες απο πρίν τεθέμενους.

Το πρώτο κεφάλαιο μετά την εισαγωγή ασχολείται με το μείζον πρόβλημα της ανεργίας και τη σχέση του με την εκπαίδευση που το γεννά και γεννιέται απ αυτό. Το δεύτερο κεφάλαιο εξετάζει το ζήτημα της μετάβασης απο την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην αγορά εργασίαςστην Ελλάδα της κρίσης, το τρίτο κεφάλαιο αναλύει εμβαθώς θέλουμε να πιστεύουμε, τις εργασικές προοπτικές των σπουδαστών υψηλόβαθμων ΤΕΙ, και τέλος το τέταρτο παρουσιάζει τις απαντήσειςσυναδέλφων αποφοίτων του τμήματος μας καθώς και άλλων τμημάτων.

1. Ανεργία στην Ελλάδα της κρίσης

1.1 Ανάλυση κοινωνικών ζητημάτων γύρω από τις δυσκολίες εύρεσης εργασίας.

Στις μέρες μας φαίνεται πως οι νέοι νιώθουν ανέτοιμοι να εισέλθουν στην αγορά εργασίας μετά την ολοκλήρωση των βασικών σπουδών τους είτε γιατί η περίοδος με τις δυσκολίες που σαφέστατα υπάρχουν δεν τους το επιτρέπει, είτε γιατί θεωρούν ότι σήμερα είναι αναγκαίο κάποιος να διευρύνει τις γνώσεις του και να εξειδικευτεί περαιτέρω στο αντικείμενο που τον ενδιαφέρει(συνηφασμένο με το 1ο) ,είτε διότι ο αριθμός των ατόμων που ψάχνουν δουλειά είναι τέτοιος που ωθεί τους νέους σε ένα ανελέητο κυνήγι ολοένα και περισσότερων πιστοποιητικών-«προσόντων» για τη συμπλήρωση του βιογραφικού με στόχο την στιγμή της "κρίσης" να είναι σε πλεονεκτικότερη θέση από τους υπολοίπους.

Ειδικά όσον αφορά το τελευταίο στοιχείο,στους αποφοίτητους των τεχνολογικών ιδρυμάτων(πιο εντονα σε αυτούς που αποφοιτούν από μη τεχνικά τμήματα),το συγκεκριμένο στοιχείο παίζει καταλυτικό ρόλο,και αυτό διότι το πτυχίο τους δεν είναι τόσο ισχυρό σε αντίθεση με τα αντίστοιχα πανεπιστημιακά τμήματα. Έτσι η μετάβαση στην αγορά εργασίας δεν είναι ούτε άμεση ούτε εύκολη για τους πτυχιούχους.Τις περισσότερες φορές χρειάζεται να περάσουν δύο, τρία ή και περισσότερα χρόνια ώστε να ασκήσει το επάγγελμα το οποίο σπούδασε,χωρίς αυτό να συνεπάγεται πως η εργασία που βρήκε θα του προσφέρει την σιγουρία που δεδομένα υπήρχε τα προηγούμενα χρόνια σε πολύ μεγαλύτερο βαθμο.

Επιπλέον στοιχείο αποτελεί το γεγονός πως μέχρι τουλάχιστον την δεκαετία του '70 οι νέοι με το πέρας της φοιτητικής τους ιδιότητας εύρισκαν άμεσα δουλειά που

αντιστοιχούσε σε αυτό που σπούδασαν. Ταυτόχρονα τερμάτιζαν την σχέση τους με το εκπαιδευτικό σύστημα(σε ότι έχει να κάνει με την επανακατάρτιση-δεν αποτελούσε αναγκαιότητα).Γεγονός που πλέον αποτελεί κανόνα κατά κύριο λόγο. Η ισχυρή πλειοψηφία των αποφοίτων σχεδόν, λόγω της υψηλής ζήτησης γύρω από τις ίδιες θέσεις εργασίας,επιστρέφουν ή δεν φεύγουν και ποτέ εντελώς από το εκπαιδευτικό σύστημα είτε για να αποκτήσουν ένα επιπλέον πτυχίο,είτε μια πιστοποίηση ξένης γλωσσας ή υπολογιστών κλπ.Πολλές φορές μάλιστα η οικονομική πραγματικότητα τους οδηγεί σε ταυτόχρονη εργασία και κατάρτιση.

Ερμηνεία των παραπάνω πραγματικών δυσκολιών

Οι κοινωνιολόγοι και οι οικονομολόγοι διαπιστώνοντας ότι οι νέοι απόφοιτοι (ήδη από την κρίση του 1970 και μετά) διανύουν μεγάλη χρονική απόσταση μέχρι την επαγγελματική τους ένταξη, εισήγαγαν στις έρευνές τους την έννοια της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία (education-to-work transition).

Η έννοια της μετάβασης,ο χρόνος της κλπ μπορεί επίσης να διαφέρουν ανάλογα με το ποια χρονική στιγμή ορίζεται ως αρχική κατάσταση της μετάβασης και ποια ως τελική, αυτής δηλαδή της ένταξης των αποφοίτων στην εργασία. Έτσι, άλλοι θεωρούν πως αρχική κατάσταση της μετάβασης είναι η στιγμή της αποφοίτησης ή η στιγμή της απόκτησης του βασικού πτυχίου και άλλοι θεωρούν πως ξεκινάει την στιγμή που αρχίζει κάποιος φοιτητής επαγγελματικές σπουδές. Για την τελική κατάσταση, αυτής της ένταξης, μπορεί να είναι η πρώτη απασχόληση, η σταθερή απασχόληση ή η εργασία που αντιστοιχεί στις σπουδές.

Όμως οι πιο πολλοί ορισμοί συγκλίνουν ότι η μετάβαση είναι η διαδρομή των ατόμων μεταξύ του τέλους των σπουδών και της πρόσβασης σε σταθερή απασχόληση. Κάποιοι συγγραφείς θεωρούν πως δεν είναι απαραίτητο η τελική κατάσταση της μετάβασης να είναι μόνο η απόκτηση σταθερής εργασίας, αρκεί μόνο να υπάρχει συνεχές εισόδημα είτε μέσα από μια σύμβαση σταθερής απασχόλησης είτε μέσα από διαδοχικές συμβάσεις ακόμη και σε προσωρινές εργασίες. Η σταθεροποίηση, λοιπόν, στην απασχόληση προσδιορίζει γι' αυτούς τη λήξη της περιόδου μετάβασης, αρκεί τα μεταξύ διαστήματα της συνεχόμενης απασχόλησης να

μην είναι πολύ μεγάλη.

Ο ΟΟΣΑ, στον γενικό του ορισμό για τη μετάβαση, θεωρεί πως αυτή είναι «το χρονικό διάστημα που μια σειρά νεαρών ατόμων κινείται από τη σχεδόν πλήρη στην αμελητέα συμμετοχή στην εκπαίδευση και από αμελητέα σε υψηλά επίπεδα δραστηριότητας στην αγορά εργασίας».

Όταν τελειώσει η περίοδος μετάβασης, τότε θεωρείται πως οι περισσότεροι μιας σειράς αποφοίτων έχουν ενταχθεί πια επαγγελματικά. Δεν αρκούν όμως ως χαρακτηριστικά αυτής της περιόδου η απόκτηση σταθερής εργασίας ή η σταθεροποίηση στην απασχόληση. Για να συμπληρωθεί επαρκώς το θέμα της μετάβασης χρειάζεται να ερευνηθούν και η ποιότητα της επαγγελματικής ένταξης των νέων αποφοίτων καθώς και τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας μετάβασης και ένταξης. Χαρακτηριστικά που έχουν μεγάλη σημασία για την ποιότητα της επαγγελματικής ένταξης είναι η ασφάλεια της απασχόλησης, (εάν είναι σταθερή η εργασία, υπάρχει μεγαλύτερη ασφάλεια για τον εργαζόμενο, ενώ στην προσωρινή εργασία υπάρχει η αβεβαιότητα και το άγχος για το μέλλον), ο χρόνος εργασίας που έχει να κάνει με το αν είναι πλήρης ή μερική η απασχόληση, το ύψος της αμοιβής του εργαζόμενου και η αντιστοιχία του επαγγέλματος με το αντικείμενο σπουδών.

Μεγάλη σημασία έχουν λόγω και των διαφορών πάνω στις ατομικές διαδρομές και τα παρακάτω χαρακτηριστικά :

- η διάρκεια της περιόδου μετάβασης,
- ο συνολικός χρόνος που ξοδεύεται στην απασχόληση και στα ενδιάμεσα κενά χωρίς απασχόληση κατά την περίοδο αυτή,
- η συχνότητα με την οποία αλλάζει εργασιακή κατάσταση ο εργαζόμενος,
- ο βαθμός της κινητικότητας μεταξύ των επαγγελμάτων που αλλάζει εξετάζοντας ταυτόχρονα αν αυτή η κινητικότητα δίνει στον εργαζόμενο ανοδική ή καθοδική πορεία, αν, δηλαδή, βελτιώνει τις εμπειρίες του ή την οικονομική του κατάσταση ή αν τις χειροτερεύει και πάντα φυσικά σε σχέση με τα προηγούμενα χαρακτηριστικά που αφορούν την ποιότητα της

επαγγελματικής ένταξης.

Αναλύοντας και συνδυάζοντας τα παραπάνω χαρακτηριστικά, παρουσιάζονται διάφοροι τύποι διαδρομών. Φαίνεται για παράδειγμα ότι κάποιοι απόφοιτοι μπορεί να περάσουν πολύ μικρό χρονικό διάστημα, η μετάβαση στην περιπτώσή τους να κρατήσει λίγο, ενώ για άλλους απόφοιτους ισχύει το αντίθετο. Επίσης κάποια από αυτά τα άτομα βολεύονται και κρατούν αυτή τη δουλειά για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, ενώ άλλα αναζητούν μια καλύτερη εργασία δουλεύοντας προσωρινά πότε στη μία δουλειά και πότε στην άλλη με πολλά κενά διαστήματα απασχόλησης.

Η ποικιλία αυτή, των διαδρομών που εμφανίζονται έχει να κάνει με τον κάθε κοινωνικό σχηματισμό και τις δυνατότητες ή τα προβλήματα του.

1.2 Ανεργία: Ένα ιδιαίτερα οξυμένο κοινωνικό πρόβλημα στην Ελλάδα

Το πλέον κοινό λεξικό της νεοελληνικής γλώσσας μπορεί να μας πληροφορήσει σχετικά με τον ορισμό της ανεργίας ως της κατάστασης ενός ατόμου που ενώ είναι ικανό πρόθυμο και διαθέσιμο να απασχοληθεί, δεν μπορεί να βρει εργασία. Ποτέ άλλοτε, όπως είναι φυσικό πληθυσμιακά, το μέγεθος του εργατικού δυναμικού της ανθρωπότητας δεν υπήρξε τόσο μεγάλο. Αυτή η θέση ενέχει ένα φυσιο-λογικό και ένα κοινωνιο-λογικό δεδομένο. Όσον αφορά τη λογική του πρώτου αυτή είναι καθαρά ποσοτικής φύσεως και έχει να κάνει με την πληθυσμιακή έκρηξη της ανθρωπότητας που αισίως αριθμεί (με βάση τα αποτελέσματα του γραφείου απογραφών των ΗΠΑ) 7,35 δισεκατομμύρια. Σε σχέση με το δεύτερο δεδομένο, εξίσου αντικειμενικό με το πρώτο, πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας υπάρχει τέτοια ανισομέρια μεταξύ πλούτου κοινωνικά παραγόμενου και ιδιωτικής κάρπωσης του πλούτου αυτού με τη μορφή του κεφαλαίου. Ολόκληρες χώρες τα παραδείγματα της Ελλάδας και της Πορτογαλίας είναι από τα πλέον πρόσφατα στη μακρά αποικιακή εξωτερική πολιτική των καπιταλιστικών κέντρων ορισμένες φορές και ολόκληρες ήπειροι οδηγούνται σε τεχνητές οικονομικές κρίσεις προκειμένου να λυθούν τα προβλήματα ρευστότητας των οικονομικών κολοσσών.

Μαζί με κάθε οικονομική κρίση είναι δεδομένο ότι εμφανίζονται και όλα εκείνα τα φαινόμενα σαν αποτέλεσμα της μη ομαλής λειτουργίας της οικονομίας, με τις επιπτώσεις να βαραίνουν σχεδόν εξ'ολοκλήρου τις πιο αδύναμες κοινωνικές κατηγορίες, τα πιο αδύνατα στρώματα. Μια τέτοια κατηγορία είναι και οι νέοι οι οποίοι και σε αυτήν την κρίση όπως και στην κρίση του 1970 αντιμετωπίζουν πολύ σοβαρά προβλήματα γύρω από την εύρεση εργασίας.

Εξετάζοντας το σοβαρό ζήτημα της ανεργίας στις χώρες του Ευρωπαϊκής Ένωσης βλέπουμε ότι οι δείκτες της, έχουν πάρει τα τελευταία 7 χρόνια την ανιούσα με αποτέλεσμα ειδικά στις χώρες του νότου με προεξέχουσες την Ισπανία και την Ελλάδα ένας στους 2 νέους 15-24 να είναι άνεργος.

Πίνακας 1. (ποσοστά ανεργίας στην Ευρώπη)

Πηγή <http://eurovarometro.blogspot.gr/>

Πίνακας2.(σύγκριση 2014-2015 Ελλάδα)

Πίνακας Ανεργία (%), κατά φύλο και ομάδες ηλικιών						
Ηλικία	Α' τρίμηνο					
	2014			2015		
	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο
Σύνολο	25,0	31,4	27,8	23,5	30,6	26,6
15-24	52,6	61,5	56,7	47,5	57,0	51,9
25-29	40,7	44,2	42,4	36,7	43,0	39,7
30-44	23,4	30,8	26,7	21,9	30,1	25,7
45-64	18,5	22,7	20,3	18,4	23,2	20,4
65+	14,4	7,9	12,6	12,3	3,6	9,3

πηγή:ΕΛΣΤΑ

Πίνακας3.(συνολική ανεργία στην Ελλάδα 2008-2009)

Πηγή: <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/741313/neo-rekor-anergias-sto-274>

Ομάδες ηλικιών	Σεπτέμβριος					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
15-24 ετών	22,2	25,5	34,2	47,6	56,7	51,9
25-34 »	10,3	13,1	18,3	25,7	34,5	36,8
35-44 »	6,0	8,2	11,1	15,5	22,3	24,4
45-54 »	4,3	6,7	9,2	13,2	19,9	20,3
55-64 »	3,0	4,7	6,1	8,2	13,8	15,1
65-74 »	1,0	0,9	1,8	3,0	5,5	9,0
Σύνολο	7,5	9,7	13,2	18,8	26,0	27,4

Προσπαθώντας να αναλυσούμε την συγκεκριμένη κατάσταση που δείχνουν οι πίνακες θα προσθέσουμε μερικά ακόμα στοιχεία τα οποία σε ευρωπαϊκό αλλά και εσωτερικά στα πλαίσια της Ελλάδας επίπεδο φανερώνουν το τεράστιο επίπεδο του προβλήματος της ανεργίας.

Ένα σημαντικό στοιχείο που μας δίνει να καταλάβουμε το βαθμό αύξησης της ανεργίας τα τελευταία χρόνια είναι αν δουμε 2 δείκτες από τους παραπάνω πίνακες: τον μέσο όρο ανεργίας στην Ε.Ε. 9,8%, 2,3 μονάδες παραπάνω από την ανεργία στην Ελλάδα στα μέσα του 2008 (7,5%). Το 2010, σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι άνεργοι ανέρχονταν σε 628.000 άτομα. Κατά το 2011 ο αριθμός των ανέργων έχει αυξηθεί σε 877.000 χιλιάδες.

Η αύξηση του ποσοστού της ανεργίας στην Ελλάδα κατά την χρονική περίοδο 2009-2011 οφείλεται στους παρακάτω λόγους:

1) Καταρχήν από την μείωση της απασχόλησης κατά 8,7% , δηλαδή κατά 421.000 άτομα.

2) Η αύξηση της ανεργίας κατά το 2009-2011 δεν προέρχεται μόνον από την μείωση της απασχόλησης αλλά και από την αύξηση κατά περίπου 1% του εργατικού δυναμικού, αύξηση που αντιστοιχεί κατά προσέγγιση σε 50.000 άτομα. Όπως διαπιστώνετε, η δραματική μείωση της απασχόλησης δεν συνοδεύτηκε από ανάλογη μείωση του εργατικού δυναμικού.

3) Μετά την ύφεση η ελληνική οικονομία βρίσκεται πλέον σε διαδικασία πλήρους αποεπένδυσης και απαξίωσης μεγάλων τμημάτων του παραγωγικού και του ανθρώπινου δυναμικού. Η δραματική μείωση της απασχόλησης κατά το 2009-2012 οφείλεται στο γεγονός ότι η μείωση της παραγωγής ήταν ραγδαία και το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης αυτής απεικονίζεται στη μείωση του ΑΕΠ.(7)

Με βάση τα στοιχεία των πινάκων που παρουσιάστηκαν παραπάνω μπορούμε να βγάλουμε πάρα πολλά συμπεράσματα, για τις διάφορες υποκατηγορίες ανέργων

.Εμείς θα ασχοληθούμε με 2 από αυτές λόγω του θέματος της συγκεκριμένης εργασίας: την ανεργία με βάση την ηλικία και με βάση το πτυχίο.

1.3 Ανεργία σύμφωνα με την ηλικία

Η κρίση κτυπά όλες τις ηλικιακές ομάδες κυρίως σε θέσεις εργασίας με πλήρη και μόνιμη απασχόληση και η εν λόγω κατάσταση δεν φαίνεται αναστρέψιμη στο άμεσο μέλλον.

Η ανεργία αποτελεί ένα φαινόμενο όμως, στο οποίο παρουσιάζονται διακυμάνσεις ανάλογα με την ηλικιακή κατηγορία, όπως φαίνεται στον πίνακα 1. Οι ρυθμοί μείωσης στους νέους είναι εκρηκτικοί, ενώ εκρηκτικοί είναι και οι ρυθμοί μείωσης των σταθερών μορφών απασχόλησης. Όπως βλέπουμε το σοβαρότερο πρόβλημα το αντιμετωπίζουν οι νέοι μέχρι 24έτων με έναν στους 2 περίπου να είναι άνεργοι, έπειτα ακολουθούν οι νέοι μέχρι 29 με ένα ποσοστό της τάξης του 40% να είναι άνεργοι. οι νέοι λοιπόν αποτελούν την πιο άμεσα πληττόμενη κατηγορία. Στον αντίποδα τα μικρότερα ποσοστά ανεργίας εμφανίζονται στην ηλικιακή κατηγορία 65-74.(Πίνακας 1).

1.4 Ανεργία στους πτυχιούχους

Η ανεργία και η ετεροαπασχόληση είναι δυο λέξεις που συνοδεύουν τους πτυχιούχους στην Ελλάδα. Πάλι με βάση στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ 1 στους 3 άνεργους είναι απόφοιτος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Φυσικά όμως το μεγαλύτερο πρόβλημα το έχουν όσοι δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο.

Όμως η ανεργία είναι η μία όψη του προβλήματος. Η ετεροαπασχόληση επίσης ζει και βασιλεύει στις τάξεις των κατόχων πανεπιστημιακών τίτλων, πολλοί απόφοιτοι δηλαδή επιλέγουν αν στραφούν στην άσκηση διαφορετικού επαγγέλματος από αυτό που έχουν σπουδάσει.

1.5 Επιχειρηματικότητα-ανεργία-ελληνικό ζήτημα

Σε ότι αφορά στην ανεργία σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης, την πρώτη θέση στην ΕΕ των «27» ως προς τους άνεργους πτυχιούχους κατέχει η χώρα μας, παρά το γεγονός ότι ο μέσος όρος ανεργίας στην Ελλάδα έχει μειωθεί και παρόλο που κατέχουμε ποσοστό πτυχιούχων κάτω απ' το μέσο όρο της διευρυμένης ΕΕ. Σύμφωνα με απάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε σχετική ερώτηση ευρωβουλευτή μας, η χώρα μας, ενώ βρίσκεται κάτω απ' το μέσο όρο σε ποσοστό πτυχιούχων (στην Ελλάδα το ποσοστό ατόμων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο είναι 20,6% με μέσο όρο στην ΕΕ των 27 22,4%) κατέχει την πρώτη θέση (7%) στο ποσοστό ανεργίας ατόμων υψηλού μορφωτικού επιπέδου. Στη δεύτερη θέση έρχεται η Ισπανία με ποσοστό ατόμων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο 28,2% και ποσοστό ανεργίας πτυχιούχων 6,1%.

Στην Ε.Ε., περίπου το 10% των ενηλίκων ηλικίας 25 με 64 ετών συμμετέχουν στη διάβιου μάθηση, δηλαδή επανεκπαιδύεται ώστε να μπορέσει να προσαρμοστεί στις ανάγκες της αγοράς και να βρει μία θέση εργασίας. Αντίθετα, στην Ελλάδα, μόνο το 1,8% των ατόμων ηλικίας 25-64 συμμετέχει σε κάποια μορφή εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Το ποσοστό αυτό είναι ένα από τα χαμηλότερα σε σύγκριση ακόμα και με νέα κράτη-μέλη, ενώ η πρόοδος ήταν τα τελευταία χρόνια πολύ μικρή (από το 2000 το ποσοστό αυξήθηκε μόνο κατά 0,7%).

Σήμερα, στην Ελλάδα, το 84% των νέων έχει τελειώσει το λύκειο έναντι του 77,3% των νέων της Ευρώπης των «25». Η Ελλάδα, λοιπόν, εμφανίζει ικανοποιητικούς δείκτες συμμετοχής στην εκπαίδευση, αλλά παρουσιάζει το παράδοξο της υψηλής ανεργίας. Μάλιστα, η ανεργία πλήττει κυρίως άτομα με δευτεροβάθμια εκπαίδευση (9,3%). Στις θεωρητικές επιστήμες, οι επαγγελματικές διέξοδοι για τους αποφοίτους εμφανίζονται λιγότερες από ότι στις θετικές. Αρκετά καλά εμφανίζονται τα επίπεδα απασχόλησης για πτυχιούχους Τμημάτων ΑΤΕΙ Επιστημών Υγείας (π.χ. Φυσικοθεραπείας, Εργοθεραπείας κ.α.). Η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση είναι σχετικά υποβαθμισμένη, τόσο ως προς τη λειτουργία της, όσο και ως προς την αποδοχή της από την Ελληνική κοινωνία, γεγονός που οφείλεται και στη νοοτροπία της ελληνικής οικογένειας, η οποία, ενώ βλέπει τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των

πτυχιούχων, εξακολουθεί να θεωρεί υποδεέστερη την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και να προωθεί τα παιδιά της σε σχολές των ΑΕΙ - ΑΤΕΙ, ανεξάρτητα από τις προοπτικές απασχόλησης.

Για την επίτευξη των στόχων της νέας Στρατηγικής της Λισσαβόνας κρίνεται λοιπόν απαραίτητη η αναθεώρηση των συστημάτων εκπαίδευσης και η ένταξη της επιχειρηματικότητας ως ξεχωριστό και αυτόνομο «πεδίο» στα προγράμματα σπουδών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων των κρατών-μελών.

Για την προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας μέσω της εκπαίδευσης και της μάθησης, χρειάζονται τα εξής:

- *Επιλογή της κατάλληλης στιγμής για την ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος.*
- *Συμπερίληψη συμπληρωματικών προγραμμάτων επιχειρηματικότητας στο εθνικό πρόγραμμα σπουδών, από το δημοτικό σχολείο έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση,*
- *Θετική και αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ σχολείων / Πανεπιστημίων και επιχειρήσεων,*
- *Συμμετοχή των εκπαιδευτικών και για λόγους προσωπικής τους ανάπτυξης,*
- *Κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την επιχειρηματικότητα με τη συμμετοχή εργοδοτών και μισθωτών,*
- *Ισχυρή συμμετοχή και παρουσία της κοινωνίας των πολιτών στη μαθησιακή διαδικασία,*

- *Συνεκτίμηση της σημασίας των γυναικών επιχειρηματιών στα σχολεία, με σκοπό την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ ανδρών και γυναικών.*
- *Η ενσωμάτωση μαθημάτων επιχειρηματικότητας στα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών όλων των τομέων και ειδικοτήτων, και ιδιαίτερα στους τομείς των θετικών επιστημών και τεχνολογικών σπουδών, είτε ως υποχρεωτικά είτε ως μαθήματα επιλογής.*
- *Η αναγνώριση της επιχειρηματικότητας ως τομέα ειδίκευσης στα διδακτορικά*

προγράμματα, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η έλλειψη εξειδικευμένου διδακτικού προσωπικού στο συγκεκριμένο τομέα.

- *Η ενθάρρυνση της κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού και η συμμετοχή επιχειρηματιών στη διδασκαλία.*
- *Η προώθηση συνεργασιών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με την τοπική κοινότητα.*

Επίσης άμεση επαφή των φοιτητών με τις επιχειρήσεις και τον επιχειρηματικό κόσμο - πρόσκληση επιχειρηματιών στις αίθουσες διδασκαλίας - παραγωγή και χρήση «ευρωπαϊκών» μελετών περίπτωσης στις αίθουσες διδασκαλίας. - ενθάρρυνση φοιτητών, αποφοίτων και ερευνητών για μετατροπή των βιώσιμων επιχειρηματικών ιδεών τους σε πραγματικές επιχειρήσεις - εφαρμογή συστηματικής αξιολόγησης όλων των προγραμμάτων.

Στον αντίποδα της έννοιας της επιχειρηματικότητας βρίσκεται μια άλλη έννοια, δανεισμένη από έναν άλλο χώρο αλλά πάρα πολύ χρήσιμη για την υπόθεση της εργασίας μας. Πρόκειται για μια έννοια που στον πυρήνα της βρίσκεται η πίστη στη συλλογική ευφυΐα. **Crowdsourcing** ή **πληθοπορισμός** είναι η πράξη της εξωτερικής ανάθεσης καθηκόντων, που παραδοσιακά εκτελούνταν από υπάλληλο ή εργολάβο, σε μια μεγάλη ομάδα εθελοντών ή μια κοινότητα ανθρώπων. Γνωστό και ως συνεργατικός σχεδιασμός ή "δημοκρατικός σχεδιασμός" και "κατανεμημένος συνεργατικός σχεδιασμός", ο όρος έχει γίνει δημοφιλής στις επιχειρήσεις, συγγραφείς και δημοσιογράφους, ως μια συντόμευση της τάσης για την ανάδειξη της μαζικής συνεργασίας που προσφέρουν οι τεχνολογίες του Web 2.0, προκειμένου να επιτευχθούν συγκεκριμένοι επιχειρηματικοί στόχοι. Πρόσφατα, ο πληθοπορισμός αξιοποιείται από κυβερνήσεις για κοινωφελείς λόγους, διευρύνοντας τη συμμετοχικότητα και ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή. Στον μεταβιομηχανικό γνωσιακό καπιταλισμό της ανατιμημένης άυλης εργασίας η συλλογική διάνοια γίνεται ένα μοντέλο κατανεμημένης επίλυσης προβλημάτων και λειτουργίας. Ο Rullani ήταν από τους πρώτους που εισήγαγαν τον όρο «γνωσιακός καπιταλισμός». Αντίθετα από τους περισσότερους, δεν επισημαίνει τη διαδικασία διανομής γνώσης, αλλά προ πάντων τη διαδικασία αξιοποίησης της γνώσης. Ο Rullani λέει ότι η αξία της γνώσης πολλαπλασιάζεται με τη διάχυσή της και ότι πρέπει να μάθουμε πώς να

διαχειριζόμαστε αυτό το είδος κυκλοφορίας.Μια οικονομία βασισμένη στη γνώση είναι δομικά συνδεδεμένη με τη διανομή: η γνώση παράγει αξία εφόσον υιοθετείται, και η υιοθέτηση (σε αυτή τη μορφή και τα επακόλουθα πρότυπα) δημιουργεί την αλληλεξάρτηση.¹

1

2. Μετάβαση απο την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας και ιδεολογικός αποφενாகισμός ορισμένων εννοιών

2.1 Εισαγωγή στη διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας

Το πλέον ακανθώδες ζήτημα είναι αυτό της σχέσης μεταξύ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας. Υπάρχει μια εσφαλμένη αντίληψη που τείνει διαρκώς να θεωρεί την εκπαίδευση με τα ιδεαλιστικά γυαλιά της παροχής “καθαρών” γνώσεων ακρι στον αντίποδα αυτής της ρομαντικής σύλληψης, την αγορά εργασίας ως ένα πεζό πεδίο ανταγωνισμού. Το πρόβλημα αυτό δεν είναι φυσικά καινούριο, ωστόσο στην σύγχρονη κοινωνικό-οικονομική πραγματικότητα όπου τα πάντα καθορίζονται από παγκοσμιοποιημένους μονοπωλιακούς οικονομικούς κολοσσούς, φαίνεται πιο δύσκολα επιλύσιμο απο ποτέ.

Ανέκαθεν η οικονομική σφαίρα καθόριζε-όχι απολύτως και όχι χωρίς τις αναγκαίες διαμεσολαβήσεις και άλλων τομέων της κοινωνίας-σε τελική ανάλυση το εκάστοτε ιδεολογικό επικοδόμημα της εκάστοτε άρχουσας τάξης. Ωστόσο σήμερα περισσότερο απο οποιαδήποτε άλλη στιγμή βλέπουμε την οικονομική σφαίρα να παρεισφύει τοσο αποκάλυπτα στον υποτιθέμενο αμόλυντο χώρο της παιδείας. Απο την αρχή της ίδρυσης τους τα μεγάλα πανεπ/μιακά ιδρύματα ήταν υποτελή στην θρησκευτική και πολιτική ολιγαρχία αλλά μονάχα σήμερα οι οικονομικές ελιτ “στρατολογούν” τρόπον τινά το μελλοντικό εργατικό τους δυναμικό. Βεβαίως για ορισμένους, τους κήνσορες του νέου οικονομικού μεσαίωνα, αυτή ακριβώς η παρένθεση με τη μορφή χρηματοδότησης των μονοπωλίων στην ανώτατη εκπαίδευση θα ήταν και η λύτρωση της ανώτατης εκπαίδευσης απο την δημόσια-κρατικοδίαιτη κατ' αυτούς χρηματοδότηση. Μια τέτοιου είδους ανάλυση βλέπει την Ελλάδα αν όχι ως μια τριτοκοσμική-όσον αφορά τη δομή της κρατικής λειτουργίας-το πολύ ως μια χώρα

της ημιοπεριφέρειας μαζί ε τα βαλκάνια και τη λατινική Αμερική. Οι χώρες αυτές πέρα των προβλημάτων της εκβιομηχάνισης και του κοινοβουλευτισμού πάσχουν απ ένα πελατιακό κράτος με κύριο ιδεολογικό του άξονα το λαϊκισμό και ενα αχανές και κρατικά συντηρούμενο δημόσιο τομέα.

Το γεγονός οτι αυτού του είδους οι ιδεολογικά χρωματισμένες-όσο κι αν παρουσιάζονται ως ουδέτερες κι αντικειμενικές-αναλύσεις πόρρω απέχουν απο το να αντικατοπτρίουν την κοινωνική πραγματικότητα, δεν ειναι θέμα της παρούσας εργασίας. Χρέος μας όμως ειναι να αντιπαρατεθούμε με λογική συνέπια σε έννοιες ιδεολογικά κατασκευασμένες εδώ και αιώνες. Μια από αυτές είναι η έννοια της ισότητας ευκαιριών και ο ρόλος της έννοιας αυτής στη σύγχρονη εκπαίδευση. Παράλληλα με την ανάπτυξη της βιομηχανικής παραγωγής (δυο βιομηχανικές επαναστάσεις) και την εξέλιξη του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας, παρατηρείται και η σύνδεση της κοινωνικής κινητικότητας του ατόμου με την εκπαίδευση. Ενώ όμως η παροχή εκπαίδευσης σε όλους μετατρέπεται σε αίτημα κοινωνικής δικαιοσύνης των “από κάτω” παράλληλα το κεφαλαιοκρατικό σύστημα χρησιμοποιεί την εκπαίδευση ως εργαλείο για την έγκληση αρχικά και την ένταξη μετέπειτα νέων υποκειμένων της κοινωνικής και οικονομικής ζωής στις εξοντωτικές συνθήκες της παραγωγής.

Η εκπαίδευση όμως δεν μπορεί να λειτουργήσει ως ο μεγάλος εξισωτικός παράγοντας όπως πίστευαν οι ιδεαλιστές της Γαλλικής Επανάστασης και όπως παριστάνουν πως πιστεύουν οι θεωρητικοί των ίσων ευκαιριών για τον απλούστατο λόγο ότι οι ίσες ευκαιρίες εντός άνισων συνθηκών αναπαράγει το παράδοξο της πολιτικής ελευθερίας εντός της οικονομικής δουλείας.

Αυτό λοιπόν που είναι απαραίτητο είναι η κοινωνική αλλαγή με σκοπό την εξίσωση των συνθηκών για όλους τους ανθρώπους και όχι η εξαπάτηση τους μέσω τάχα των ίσων ευκαιριών. Δεν πρόκειται για έναν απλό ρυθμιστικό πόσο μάλλον δεοντολογικό κανόνα αλλά για τη μόνη εμπράγματη δυνατότητα εξισωτικής παιδείας. Μεγάλα και δυσεπίλυτα κοινωνικά προβλήματα, όπως αυτό της ανεργίας που στη χώρα μας φαίνεται να έχει πάρει τρομακτικές διαστάσεις με έναν στους τρεις νέους να αδυνατεί να εργαστεί, είναι τουλάχιστον ανήθικο να θεωρείτε ότι μπορούν να επιλυθούν μέσω

της καλλιέργειας του επιχειρηματικού πνεύματος των μαθητών και των σπουδαστών και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων διαχείρισης διαδικασιών οργάνωσης και διοίκησης μονάδων καθώς και εξοικείωσης των νέων σε θέματα έρευνας και τεχνολογίας

2.2 Η έννοια της “δια βίου μάθησης” στον αντίποδα της κοινωνικής παιδείας

Υπάρχει ένας ταχέως αναπτυσσόμενος λόγος, λόγος που παρουσιάζετε ως ιδεολογικά ουδέτερος και ο οποίος χρησιμοποιεί την πολύ παραπλανητική ρητορεία γνωστή με τους όρους “αριστεία” ή “δια βίου μάθηση”. Η έννοια κλειδί σε αυτού του τύπου την προσέγγιση είναι η δυσλειτουργία και η έλλειψη προσαρμογής. Στο επίπεδο της μακροθεωρίας, η κίνηση ακολουθεί το μονοπάτι από τις θεωρίες του στρεβλού και εξαρτημένου καπιταλισμού (δεκαετία του '70). Το γεγονός ότι η χώρα δεν πάσχει από την έλλειψη αρίστων αλλά από την αδυναμία όλων αυτών να συνεργαστούν για το κοινό καλό είναι κάτι το προφανές. Οι ημιμαθείς της απόλυτης εξειδίκευσης αλλά με άγνοια στις βασικές Αργέστης κοινωνικής παιδείας είναι όλοι εκείνοι που προέταξαν ως απόλυτο στόχο την ατομική διάκριση και αγνόησαν ότι το ζητούμενο στη χώρα είναι η ομαδική δουλειά και η συνεργασία. Βάζοντας εφήβους στον απόλυτο ανταγωνισμό τους αποξένωσαν και τώρα που χρειάζεται να λειτουργήσουν ομαδικά, αδυνατούν να το πράξουν.

Επιτιθέμενοι στην ιδεολογική χρήση του όρου αριστεία δεν επιδιώκουμε σε καμία περίπτωση να βάλουμε κατά και να ενοχοποιήσουμε την αξιοκρατία. Αυτό που πρέπει να συνειδητοποιήσουμε βαθιά και αυτό που πρέπει να κατανοήσουμε είναι ότι αυτή τη στιγμή το εκπαιδευτικό σύστημα και συγκεκριμένα η τριτοβάθμια εκπαίδευση που εδώ μας αφορά διχάζεται εσωτερικά από δύο λόγους. Αυτόν της αριστείας και αυτόν της δημοκρατίας, αυτόν της δια βίου μάθησης τον πλήρως λαξεμένο στις ανάγκες του σύγχρονου ευέλικτου καπιταλισμού και αυτόν που βλέπει την παιδεία ως κοινωνικό αγαθό. Τέλος αυτόν που γνωρίζει ότι η γνώση στα χέρια των πολλών είναι δύναμη αλλαγής και αυτονομίας ενώ στα χέρια των λίγων είναι δύναμη συγκέντρωσης και ετερονομίας.

Η ιδεολογική χρήση του όρου περί “αριστείας”, της ποιοτικής εκπαίδευσης για λίγους σε αντιπαράθεση με τη μαζική εκπαίδευση χαμηλού επιπέδου γίνεται σαφής στη εξίσου ψευδή αντιπαράθεση μεταξύ των ΑΕΙ και των ΤΕΙ. Οι τιμητές της επιχειρηματικής σκοπιάς προβάλλουν διάφορα επιχειρήματα σχετικά με τα τυχόν προβλήματα που θα ανέκυπταν από την ενιαία πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Αναφέρουν χαρακτηριστικά τη μείωση του κοινωνικού κύρους των πτυχιούχων ΑΕΙ και την μεγιστοποίηση του ανταγωνισμού για την εύρεση θέσεων εργασίας σε κοινούς κλάδους των δύο χώρων και στον αντίποδα αυτής της λογικής προβάλλουν την ψευτο-ανωτατοποίηση των ΤΕΙ. Η πραγματικότητα όμως είναι μάλλον διαφορετική. Για την ακρίβεια τα ΤΕΙ αντιμετωπίστηκαν ως δούρειος ίππος της υποβάθμισης και ιδιωτικοποίησης των ΑΕΙ. Ο άκριτος διαχωρισμός επιστήμης και εφαρμογής που αποτέλεσε το πρόσχημα συγκρότησης τους ουδέποτε εξυπηρέτησε πραγματικές κοινωνικές ανάγκες ή ανάγκες της παραγωγής και αναπαραγωγής της επιστήμης. Η ύπαρξη δύο κατηγοριών πτυχιούχων στο ίδιο επαγγελματικό πεδίο λειτούργησε μόνο προς όφελος της αγοράς, δημιουργώντας όρους ανταγωνισμού χωρίς πραγματικό υπόβαθρο και συνακόλουθα συνθήκες επισφαλούς εργασίας. Η θεωρία της κινητικότητας δεν μας λέει όπως θα έπρεπε, ότι η συχνότητα μεταπήδησης ενός εργαζομένου από την μια εργασία στην άλλη δεν θα έπρεπε να λογίζεται ως προσόν της σύγχρονης αγοράς εργασίας καθότι πέραν του κατακερματισμού της εμπειρίας του εργατικού δυναμικού βασίζεται στην επισφαλή εργασία του πλαστικοποιημένου καπιταλισμού όπως αυτός αναζωπυρώθηκε στα ευρωπαϊκά καπιταλιστικά κέντρα με το νεοφιλελεύθερο του πρόσωπο από τα τέλη της δεκαετίας του 70 κι έπειτα.

2.3 Μετάβαση των νέων από την εκπαίδευση/αρχική κατάρτιση στην αγορά εργασίας

Τη μερίδα του λέοντος από το περισσότερο εκπαιδευμένο προσωπικό συγκεντρώνουν οι ποικίλοι κλάδοι των υπηρεσιών, που παράγουν κατά κανόνα μη εμπορεύσιμα διεθνώς προϊόντα, ενώ κλάδοι που παράγουν διεθνώς εμπορεύσιμα προϊόντα, όπως η γεωργία και η βιομηχανία, δεν συγκεντρώνουν ιδιαίτερα εκπαιδευμένο προσωπικό.

Αυτή η κατανομή της απασχόλησης κατά κλάδο και εκπαίδευση αντανακλά τη διάρθρωση και το επίπεδο ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, αλλά ταυτόχρονα και το αναπτυξιακό έλλειμμα της.

Αντιστοίχως, ο όρος "Μετάβαση", ενώ παλαιότερα εξέφραζε τον παραδοσιακό δρόμο μετακίνησης από το σχολείο απευθείας στον κόσμο της εργασίας, σήμερα έχει διευρυνθεί και εκφράζει, γενικά, τους ποικίλους δρόμους που ακολουθούν οι νέοι μετακινούμενοι μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα, την κατάρτιση και την αγορά εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, ο όρος "Μετάβαση από την εκπαίδευση / αρχική κατάρτιση στην εργασία" αναφέρεται στη χρονική περίοδο κατά την οποία οι νέοι μετακινούνται από μια κατάσταση όπου κύρια δραστηριότητα είναι η σχολική φοίτηση (γενική ή επαγγελματική εκπαίδευση) σε μια κατάσταση όπου κυριαρχεί η εργασία. Η περίοδος μετάβασης αρχίζει, δηλαδή, από τα πρώτα ακόμη χρόνια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εκτείνεται έως δύο-τρία χρόνια πριν από την ηλικία των 30. Κατά έναν άλλο ορισμό, η περίοδος μετάβασης αρχίζει το πρώτο ηλικιακό έτος που ποσοστό μικρότερο του 75% του πληθυσμού βρίσκεται στην εκπαίδευση και τελειώνει με το πρώτο ηλικιακό έτος που το 50% του πληθυσμού βρίσκεται στην εργασία και όχι στην εκπαίδευση

Βέβαια η διαδικασία μετακίνησης από την αρχική εκπαίδευση στην εργασία, η αρχική δηλαδή μετάβαση, είναι μόνο μία από τις πολλές που ίσως χρειαστεί να κάνουν οι νέοι στη διάρκεια της ενεργού ζωής τους. Είναι όμως ιδιαίτερα σημαντική, επειδή μπορεί να επηρεάσει καταλυτικά το εύρος των ευκαιριών των νέων για εργασία, εκπαίδευση και κατάρτιση σε όλη την υπόλοιπη ζωή τους.

Η συζήτηση για τη μετάβαση των νέων από το σχολείο στην εργασία έχει αφετηρία τη δεκαετία του 1970. Η οικονομική κρίση που ξεκίνησε την εποχή αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του ρυθμού αύξησης της απασχόλησης και συνακόλουθα αύξηση της ανεργίας, η οποία διατηρείται έκτοτε σε υψηλά επίπεδα. Η κατάσταση αυτή έπληξε και πλήττει περισσότερο συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού, όπως τις γυναίκες αλλά κυρίως τους νεοεισερχομένους στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, οι δυσκολίες στην επαγγελματική ένταξη των νέων δεν περιορίζονται μόνο στην εύρεση

εργασίας. Εκτός από την ανεργία οι νέοι άνθρωποι βρίσκονται αντιμέτωποι και με δομικές αλλαγές που έγιναν στο σύστημα απασχόλησης, όπως η επέκταση των διαφόρων μορφών "προσωρινής εργασίας" και η "μερική απασχόληση", αλλαγές οι οποίες δεν εγγυώνται "ποιότητα" στην επαγγελματική τους ένταξη. Ο προβληματισμός για τη μετάβαση των νέων από το σχολείο στην εργασία σύντομα βρέθηκε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος διαφόρων εκπαιδευτικών φορέων αλλά και διεθνών οργανισμών που ασχολούνται με θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Ο προβληματισμός εστιάστηκε αρχικά στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι οι οποίοι εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, και στην αποτελεσματικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Σήμερα όμως αναγνωρίζεται ότι η μετάβαση ενέχει δυσκολίες και μπορεί να εγκυμονεί κινδύνους για όλους τους νέους, τόσο για εκείνους οι οποίοι αναζητούν απασχόληση πριν ακόμη ή αμέσως μετά την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσο και για εκείνους οι οποίοι πριν από την αναζήτηση εργασίας ακολουθούν τριτοβάθμιες σπουδές.

Όλοι οι νέοι χρειάζεται να αποκτήσουν τα κατάλληλα εφόδια που θα τους εξασφαλίσουν απασχόληση όσο το δυνατόν πιο σύντομα μετά την αποφοίτησή τους, αλλά και θα τους βοηθήσουν, μακροπρόθεσμα, να αποφύγουν την εξαίρεσή τους για μεγάλο διάστημα από την αγορά εργασίας, να αντιμετωπίσουν τις απρόβλεπτες αλλαγές της, και να γίνουν αποδοτικοί "μαθητές" σε όλη την ενεργό ζωή τους. Αυτοί θεωρούνται και οι στόχοι της σχετικής με τη "μετάβαση" εκπαιδευτικής πολιτικής.

Θέματα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τη μετάβαση και αποτελούν τους άξονες των μεταρρυθμίσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι :

- *η χρονική διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης*
- *η άρση των φραγμών για την είσοδο των νέων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση*
- *η δομή και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και ο εκσυγχρονισμός των αναλυτικών προγραμμάτων*
- *ο βαθμός απόκτησης εργασιακών προσόντων στη διάρκεια της εκπαίδευσης και αρχικής κατάρτισης*
- *η συμβατότητα των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης*

με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας

- *ο βαθμός διαφοροποίησης μεταξύ των προγραμμάτων γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης*
- *το σημείο έναρξης αυτής της διαφοροποίησης, κ.ά.*

Οι περισσότερες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις αποσκοπούν μεταξύ άλλων και στην ελαχιστοποίηση της "διαρθρωτικής ανεργίας". Οι οικονομολόγοι θεωρούν ότι η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται είτε στις ατέλειες της λειτουργίας της αγοράς είτε στην αναντιστοιχία των γνώσεων, ειδικεύσεων και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού με τις ανάγκες της παραγωγής και τις απαιτήσεις των θέσεων εργασίας. Η δεύτερη αυτή εκδοχή της διαρθρωτικής ανεργίας αποτελεί σήμερα στους διεθνείς οργανισμούς την κυρίαρχη άποψη όσον αφορά τις δυσκολίες ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων, προτείνεται ως λύση η προσαρμογή του περιεχομένου σπουδών στις απαιτήσεις της οικονομίας και της αγοράς εργασίας.

Βέβαια, χρειάζεται να επισημανθεί ότι σε αυτή την άποψη αποδίδονται και μειονεκτήματα. Όπως πχ. ότι παραβλέπει τον ρόλο της μακροοικονομικής συγκυρίας και του ρυθμού μεγέθυνσης στην ικανότητα της οικονομίας να απορροφά το νεοεισερχόμενο στην αγορά εργασίας εργατικό δυναμικό αλλά και ότι δεν αναγνωρίζει την κοινωνικά αναγκαία αυτονομία του εκπαιδευτικού σε σχέση με το παραγωγικό σύστημα λόγω του ευρύτερου κοινωνικού ρόλου της εκπαίδευσης.

Ωστόσο, η "μετάβαση", πέραν των εκπαιδευτικών φορέων, αποτελεί αντικείμενο ενδιαφέροντος και άλλων φορέων, οι οποίοι άμεσα ή έμμεσα χαράσσουν και ασκούν εκπαιδευτική ή/και εργασιακή πολιτική: Υπουργείο Εργασίας, Τοπική Αυτοδιοίκηση, διάφοροι Οργανισμοί, Ινστιτούτα, Ενώσεις Εργοδοτών και Εργαζομένων, κτλ. Όλοι αυτοί οι φορείς, οι οποίοι αποτελούν συνιστώσες του "συστήματος μετάβασης" μιας χώρας, χρειάζονται έγκυρες και τεκμηριωμένες πληροφορίες, για να μπορέσουν να συμβάλουν ουσιαστικά με την πολιτική τους στη βελτίωση της μετάβασης. Όπως,

επίσης, πληροφορίες για τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας, τις ευκαιρίες κατάρτισης και απασχόλησης που προσφέρονται, τις συνέπειες που συνεπάγονται οι διάφορες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές κτλ. χρειάζονται και οι ίδιοι οι μαθητές, για να διαμορφώσουν έγκαιρα τα κριτήρια εκείνα που θα τους επιτρέψουν να αποφασίσουν αυτόνομα, συνειδητά και ρεαλιστικά για το μέλλον τους, αλλά και οι καθηγητές και οι γονείς τους, για να είναι με τη σειρά τους σε θέση να τους στηρίζουν αποτελεσματικά στη λήψη των αποφάσεων τους. Ο ΟΟΣΑ, μάλιστα, προτείνει ως βασικά συστατικά στοιχεία ενός αποτελεσματικού "συστήματος μετάβασης" τα εξής:

- υγιή οικονομία
- σύνδεση αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας
- διευρυμένες δυνατότητες των εργαζομένων για εκπαίδευση και κατάρτιση
- δίκτυα ασφάλειας για τις ομάδες υψηλού κινδύνου (πχ. μαθητές που δεν ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση)
- ανεπτυγμένο δίκτυο υπηρεσιών συμβουλευτικής και επαγγελματικής πληροφόρησης²

2.4 Μηχανισμοί συγκέντρωσης, επεξεργασίας και διάχυσης σχετικών με τη "μετάβαση" πληροφοριών – Παρατηρητήρια

Στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι σχετικές με την εκπαίδευση/αρχική κατάρτιση και απασχόληση πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την άσκηση πολιτικής στους συγκεκριμένους τομείς, συλλέγονται μέσα από "Έρευνες Αποφοίτων". Μερικές από τις έρευνες αυτές πραγματοποιούνται από τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες, στο πλαίσιο καταγραφής του συνολικού πληθυσμού, ή από τις στατιστικές υπηρεσίες των Υπουργείων Παιδείας και Εργασίας, στο πλαίσιο καταγραφής του μαθητικού και εργατικού δυναμικού (Βέλγιο, Δανία, Σκανδιναβικές χώρες, Γερμανία) και περιλαμβάνουν συνήθως γενικού ενδιαφέροντος

² <http://www.pi-schools.gr/programs/par/p2.html>

στοιχεία για την εγκατάσταση των αποφοίτων του εκπαιδευτικού συστήματος στην αγορά εργασίας. Οι περισσότερες όμως "Ερευνες Αποφοίτων" διεξάγονται με συστηματικό τρόπο και σε διαρκή βάση με τη βοήθεια ενός καλά οργανωμένου συστήματος. Πρόκειται για δομές που έχουν στόχο να παρακολουθούν την εκπαιδευτική και επαγγελματική διαδρομή των αποφοίτων των διαφόρων σχολικών τύπων και των διαφόρων επιπέδων εκπαίδευσης, τις μεταβολές στις απαιτήσεις των εργοδοτών, τη σχέση προσφοράς και ζήτησης στους διάφορους επαγγελματικούς τομείς και κλάδους καθώς και στα διάφορα επαγγέλματα, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Στόχος τους είναι επίσης να αναλύουν τα στατιστικά στοιχεία που συγκεντρώνουν, να τα συγκρίνουν με αντίστοιχα στοιχεία που συλλέγονται από άλλες υπηρεσίες με διαφορετικές μεθόδους και να καταλήγουν σε αξιόπιστα συμπεράσματα.

Οι δομές αυτές είτε ενσωματώνονται στα Υπουργεία Παιδείας και Απασχόλησης είτε συγκροτούνται ως ανεξάρτητα ερευνητικά ινστιτούτα είτε εντάσσονται σε πανεπιστήμια ή άλλους φορείς. Ανάλογα με τις πολιτικές προτεραιότητες, τις αντικειμενικές δυνατότητες και τους περιορισμούς στους πόρους διαφοροποιούνται ως προς τους στόχους, τα είδη των ερευνών που διεξάγουν, τη συχνότητα διεξαγωγής τους, τις διερευνώμενες παραμέτρους, τη μεθοδολογία, το μέγεθος του πληθυσμού/δείγματος, τον τρόπο διάχυσης των αποτελεσμάτων, κτλ.³

2.5. Οι κυρίαρχοι παράγοντες που επιρεάζουν την μετάβαση

Μακρο-οικονομικοί

Παρατηρούμε ότι σε όλες σχεδόν τις αναπτυγμένες οικονομικά χώρες τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια έχει χειροτερέψει η σχετική θέση των νέων έναντι των μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων. Η ανεργία μαστίζει περισσότερο τους νέους(θα αναλυθεί εκτενέστερα παρακάτω) , οι δε αμοιβές τους υστερούν έναντι των μεγαλύτερών τους. Αυτό που εντυπωσιάζει είναι πως αυτό συμβαίνει ενώ το προσδόκιμο ζωής ολοένα και αυξάνεται, δηλαδή συμβαίνει ενόσω οι νέες γενιές

³ <http://www.pi-schools.gr/programs/par/p2.html>

αποτελούν ένα ολοένα μικρότερο μέρος του πληθυσμού.

Ταυτοχρόνως και ενώ σε σχέση με 20-30 χρόνια πριν η αξία των πτυχίων είναι μεγαλύτερη η συμμετοχή των νέων στον ενεργό πληθυσμό έχει μειωθεί σε σημαντικό βαθμό, και παράλληλα σε αρκετές χώρες δίνετε μεγαλύτερο βάρος στην προμηθευτική παρά στο πτυχίο με αποτέλεσμα να υπάρχει προτίμηση στην πρόσληψη μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων. Επομένως και ενώ κανονικά όλοι οι παραπάνω ευνοϊκοί παράγοντες θα έπρεπε να οδηγούν σε γρήγορη και οριστική απορρόφηση των νέων, είναι σαφές πως έχουν επισκιαστεί από την χειροτέρευση των μακρο-οικονομικών συνθηκών. Δεδομένου ότι στην κοινωνική κατηγορία των ατόμων που αναζητούν εργασία, οι νεοεισερχόμενοι αποτελούν την πλειονότητα, το ποσοστό ανεργίας τους εξαρτάται ευθέως από τον ρυθμό δημιουργίας νέων θέσεων.

Πριν δεκαπέντε χρόνια περίπου δύο διαπρεπείς οικονομολόγοι, οι Blanchflower και Freeman βρήκαν ότι το γενικό ποσοστό ανεργίας είναι η μοναδική μεταβλητή που επηρεάζει αρνητικά την θέση των νέων. Σημείωναν ότι *οι νέοι σήμερα είναι σε καλύτερη θέση* από τους νέους προηγούμενων εποχών, με την εξαίρεση των ζητημάτων που σχετίζονται με την εργασία: οι προοπτικές απασχόλησης και σταδιοδρομίας είναι περισσότερο περιορισμένες, ενώ και οι σχετικοί μισθοί των νέων έναντι των μισθών των ώριμων ηλικιών έχουν μειωθεί κατά το τελευταίο τέταρτο του 20ου αιώνα σχεδόν σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες. Με άλλα λόγια, οι νέοι σήμερα, τουλάχιστον στις «αναπτυγμένες» χώρες, έχουν στη διάθεσή τους περισσότερα καταναλωτικά αγαθά, ευκαιρίες διασκέδασης και τουρισμού, υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, πλήρη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, και υποδέχονται ένα μεγαλύτερο όγκο πληροφοριών από τις προηγούμενες γενιές.

Όμως, στην αγορά εργασίας έρχονται αντιμέτωποι με την ανεργία, μόνιμη ή διακοπτόμενη από διαστήματα απασχόλησης, εργασιακή επισφάλεια, χαμηλούς μισθούς, έλλειψη ικανοποιητικών προοπτικών επαγγελματικής αποκατάστασης και σταδιοδρομίας, περιορισμένη ένταξη στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, όπου αυτό στηρίζεται στην καταβολή εισφορών. Τούτο το τελευταίο σημαίνει σταδιακό αποκλεισμό από τις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας και αδυναμία εξασφάλισης συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, σε αντίθεση με αυτά που είχαν οι γονείς και οι

παππούδες τους από την αρχή, σχεδόν, του 20^{ου} αιώνα.

Αποτελεί γεγονός πως στις περισσότερες χώρες υπάρχει μια σαφής επιδείνωση της θέσης των νέων, όμως όχι στον ίδιο βαθμό και τομέα σε όλες. Σύμφωνα με τους ερευνητές οι διαφορές αυτές ανάμεσα στους κοινωνικούς σχηματισμούς παρατηρούνται λόγω του διαφορετικού βαθμού ευελιξίας στους μισθούς(διαφορετική κατάσταση σε χώρα με θεσμοθετημένο κατώτατο μισθό σε αντίθεση με μια στην οποία δεν υπάρχει κατωχύρωση του). Σε μια χώρα δηλαδή όπου υπάρχει κατώτατος μισθος, η διαφορά των μισθών είναι μικρή ενώ η διαφορά στα ποσοστά ανεργίας είναι μεγάλη(ανα ηλικιακή κατηγορία). Για αυτό σε μια τέτοια χώρα η διάρκεια της μετάβασης είναι μεγάλη. Αντιθέτως σε μια χώρα με μη κατωχυρωμένο κατώτατο μισθός υπάρχει μεγάλη «απόσταση» ανάμεσα στους νέους εργαζόμενους και στους παλιούς και η διαφορά στα ποσοστα ανεργίας μικρη. Φαίνεται λοιπόν πως στις συγκεκριμένες χώρες η διάρκεια της μετάβασης είναι ιδιαίτερα μικρή, η ποιότητα όμως της ένταξης είναι χαμηλή.

Μικρο-οικονομικοί

Με βάση τα παραπάνω, λόγω της μεγαλύτερης διάρκειας της εκπαίδευσης για τους σημερινούς νέους, δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια πόσο κράταει η νεότητα. Για κάθε απόφοιτο διαφέρει η διάρκεια μετάβασης αλλά και η ταχύτητα ένταξης στην παραγωγή λόγω και παραγόντων όπως το φύλο ,το είδος των σπουδών, η υπαρξη η μη εμπειρίας εργασιακής, τα προσόντα (ξενες γλώσσες κλπ), η κοινωνική πρόελευση-προοπτική(άρα η διαφορά στις ευκαιρίες ανάμεσα σε ένα άτομο προερχόμενο από μια εργατική οικογένεια σε αντίθεση με κάποιον που προέρχεται από αστική) και άλλα.

Η οικονομική επιστήμη ανέπτυξε αρκετά θεωρητικά σχήματα με στόχο να εξηγήσει και να ερμηνεύσει τα παραπάνω φαινόμενα, με πιο διαδεδομένα τα παρακάτω:

Θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου

Η έννοια του ανθρώπινου κεφαλαίου περιλαμβάνει το σύνολο των φυσικών και επίκτητων ικανοτήτων ενός ατόμου. Η εκπαίδευση είναι επίκτητη ικανότητα, η οποία όμως μπορεί να βελτιώσει και τις φυσικές ικανότητες του ατόμου. Η εκπαίδευση καθιστά το άτομο εύκολα προσαρμοζόμενο στις νέες τεχνολογίες της αγοράς εργασίας. Έχει παρατηρηθεί ότι σε ομαδικές εργασίες η παραγωγικότητα των περισσότερων εκπαιδευόμενων συμπαρασύρει και τους υπόλοιπους, ώστε τελικά να παρατηρείται αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας (Becker, 1975, Ψαχαρόπουλος, 1999). Η απόκτηση γνώσεων συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας με αποτέλεσμα ο εργαζόμενος να αποκτά ή να προσδοκά ότι θα αποκτήσει υψηλότερο εισόδημα, η δε οικονομία να παράγει περισσότερες ποσότητες και καλύτερη ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών.

Αν και η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου έχει εξελιχθεί από την εποχή του Adam Smith και των άλλων κλασικών, παραμένει ίδια η κυριότερη συμβολή της η οποία δίνει εξηγήσεις στην ύπαρξη διαφορών των μισθών και στον προσδιορισμό του εισοδήματος εξαιτίας μεγάλης ποικιλίας λόγων.

Με βάση αυτά, η συγκεκριμένη θεωρία ερμηνεύει και τις υψηλότερες αμοιβές των ενηλίκων έναντι των νέων, λόγω των δεξιοτήτων και των εμπειριών που αυτοί έχουν αποκτήσει εξαιτίας των χρόνων που εργάζονται.

Θεωρία της κινητικότητας.

Η συγκεκριμένη θεωρία, η οποία διατυπώθηκε ως συνέχεια της θεωρίας του ανθρώπινου κεφαλαίου εξετάζει την μετάβαση των νέων στην αγορά εργασίας μέσα από τη συχνότητα μεταπήδησης ενός εργαζόμενου από την μία εργασία στην άλλη για διάφορους λόγους. Μάλιστα αυτή η συχνότητα μεταπήδησης από την μια εργασία στην άλλη αποδίδεται στην έλλειψη εμπειριών πάνω στην εργασία.

Θεωρία αναζήτησης εργασίας.

Αυτή η θεωρία επιδιώκει να θέσει ως γεγονός το ότι λόγω της ελλιπούς πληροφόρησης και λόγω της μικρότερης εμπειρίας των νέων πάνω στην αναζήτηση εργασίας εξηγούνται συν τοις άλλοις τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας στους νέους σε αντίθεση με τις μεγαλύτερες ηλικίες, που εξαιτίας της εμπειρίας που έχουν αποκτήσει πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα “ξέρουν που να κοιτάζουν” για να βρουν δουλειά.

Θεωρία της σύζευξης μέσω ανακύκλισης.

Η θεωρία της σύζευξης μέσω ανακύκλισης εξηγεί γιατί οι νέοι παρουσιάζουν μεγαλύτερη κινητικότητα από τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, εργαζόμενοι μια φορά στον ένα εργοδότη και μια σε έναν άλλο.

Σε αυτή την περίπτωση αυτό που εξετάζεται είναι η συμπεριφορά των νέων εργαζομένων οι οποίοι προσπαθώντας να λύσουν ένα βασικό μειονέκτημα που έχουν απέναντι σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, αυτό της μειωμένης εργασιακής εμπειρίας, επιλέγουν την συνεχή αλλαγή εργασίας για να γίνουν όσο πιο υπερεκπαιδευμένοι γίνετε. Δεν δίνουν συνεπώς κανένα βάρος στην παραγωγικότητα τους αλλά κατά κανόνα μόνο στην άντληση εμπειριών. Πολλές φορές η αναζήτηση νέας εργασίας γίνεται κατά τη διάρκεια της απασχόλησης, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει διάστημα ανεργίας (εξαίρεση αποτελούν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες λόγω χαμηλού μισθού υπάρχει παραίτηση χωρίς κατά πιθανότητα κάποιον αμεσο επόμενο εργασιακό σταθμό). Ταυτόχρονα η συγκεκριμένη θεωρία προσπαθεί να ερμηνεύσει και τις αντιδράσεις των εργοδοτών απέναντι σε αυτή τη συμπεριφορά των νέων.

Θεωρία εργασιακού ανταγωνισμού.

Ο Thurow (1975), ανέπτυξε τη θεωρία του εργασιακού ανταγωνισμού ως ένα εναλλακτικό μοντέλο λειτουργίας της αγοράς εργασίας απέναντι στο μοντέλο του

μισθολογικού ανταγωνισμού που κυριαρχούσε. Ο Thurow υποθέτει πως είναι θέμα των επιχειρήσεων το πώς θα οργανωθεί η αγορά εργασίας βάσει των δικών της αναγκών και των δικών της διεργασιών πάνω στις εσωτερικές, δηλαδή, αγορές εργασίας. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή οι άνεργοι δεν διεκδικούν τις θέσεις απασχόλησης των ήδη εργαζομένων, και αυτό γιατί οι επιχειρήσεις όταν κρίνουν πως πρέπει να γίνουν απολύσεις, επιλέγουν να απολύσουν πέρα από εκτακτες καταστάσεις από τους νεοπροσληφθέντες και όχι από τους παλιούς και έμπειρους εργαζομένους. Ο ανταγωνισμός εμφανίζεται μόνο στην περίπτωση συγκεκριμένων θέσεων που η κάθε επιχείρηση θέλει να καλύψει, θέση για την οποία ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος. Για την συγκεκριμένη θέση η εταιρεία προσπαθεί να κάνει την καλύτερη επιλογή ώστε να χρειαστεί να προβεί στις λιγότερες δυνατές θυσίες, που μπορεί να έχουν να κάνουν με την εκπαίδευση, τον χρόνο για να αποκτήσει την απαραίτητη εμπειρία αυτός που θα προσληφθεί. Με βάση αυτό ως γνώμονα η επιχείρηση έχει ως κριτήρια επιλογής το εκπαιδευτικό επίπεδο, τις γνώσεις ξένων γλωσσών, την ηλικία, το φύλο, την επαγγελματική εμπειρία, το βαθμό σε ψυχολογικά τεστ που διενεργεί στο επίπεδο της συνέντευξης κ.α. .

Συμπληρωματικά όταν η προσφορά εργασίας πλεονάζει, τα κριτήρια πρόσληψης γίνονται ακόμα πιο απαιτητικά ενώ αντίθετα όταν υπολείπεται η ζήτηση τα κριτήρια πρόσληψης χαλαρώνουν. Στο μοντέλο του εργασιακού ανταγωνισμού λοιπόν η ανεργία αποτελεί μια περίοδο αναμονής για πρόσληψη και το ύψος καθορίζεται ανάλογα με τις μακρο-οικονομικές συνθήκες.

2.6 Τεχνολογικά ιδρύματα και δομές παροχής πληροφοριών

Πως τα Τεχνολογικά Ιδρύματα και μέσω ποιών υπηρεσιών, παρέχουν στους σπουδαστές τους την απαραίτητη «βοήθεια» όσον αφορά την επαγγελματική τους προοπτική?

Στα ανώτατα Τεχνολογικά ιδρύματα της χώρας, ιδιαίτερα μάλιστα σε αυτά τα οποία έχουν αυξημένη προτίμηση, υπάρχει και λειτουργεί από το 2007 περίπου, στο

πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση ΕΣΠΑ 2007-2013», το Γραφείο Διασύνδεσης.

Το **Γραφείο Διασύνδεσης** έχει μία σειρά από δράσεις οι οποίες περιστρέφονται γύρω από τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, γύρω λοιπόν από την παροχή υπηρεσιών προς τους φοιτητές με σκοπό την όσο πιο έγκαιρη και συνάμα ποιοτική απορρόφηση τους μετά(και σε περιπτώσεις, όχι μόνο) τη λήψη του πτυχίου τους.

Πιο συγκεκριμένα το Γραφείο Διασύνδεσης:

- I. Αποτελεί το συνδυαστικό κρίκο των μελών της κοινότητας του ιδρύματος με την παραγωγή και την αγορά εργασίας.
- II. Συλλέγει, φιλτράρει και μεταφέρει πληροφορίες για κάθε είδους θέμα που αφορά στην επαγγελματική σταδιοδρομία φοιτητών και πτυχιούχων του εκάστοτε Ιδρύματος.
- III. Ενημερώνει, πληροφορεί και συμβουλεύει φοιτητές και πτυχιούχους για την αγορά εργασίας και την επαγγελματική τους πορεία.
- IV. Μέσω της συνεργασίας του με πολυάριθμες επιχειρήσεις παρέχει δυνατότητα και προσβάσεις στους πτυχιούχους για την κατάληψη προσφερόμενων θέσεων εργασίας.
- V. Παρακολουθεί τις διαμορφούμενες τάσεις και ανάγκες που σχετίζονται με την αγορά εργασίας.
- VI. Τέλος σημαντική είναι και η συμβολή του όσον αφορά την ταυτόχρονη βοήθεια προς το Γραφείο Πρακτικής Ασκήσης, υποβοηθώντας το έργο και του συγκεκριμένου τμήματος μέσω των στοιχείων και των πληροφοριών που καθημερινά συλλέγει.

Γραφείο Πρακτικής Ασκήσης

Η Πρακτική Άσκηση αποτελεί θεσμοθετημένο υποχρεωτικό τμήμα των προγραμμάτων σπουδών όλων των Τμημάτων των ΤΕΙ με μεγάλη σπουδαιότητα καθώς φέρνει σε άμεση επαφή τους φοιτητές με τον εργασιακό χώρο συνδέοντας την εκπαίδευση με τους παραγωγικούς φορείς. Η πρακτική άσκηση συμβάλλει στην καλύτερη αξιοποίηση σε επαγγελματικό επίπεδο των γνώσεων και των δεξιοτήτων που απέκτησαν οι φοιτητές κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Είναι ένας τρόπος σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη. Η εφαρμογή της αποκτημένης γνώσης στην αγορά εργασίας μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, καθώς και στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των τελειόφοιτων. Επίσης, η απόκτηση τέτοιων εμπειριών μπορεί να βοηθήσει στο σωστό επαγγελματικό προσανατολισμό των φοιτητών, οι οποίοι, σε πολλές περιπτώσεις, ενδέχεται να μην έχουν ορίσει τους επαγγελματικούς τους στόχους.

Πρόγραμμα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας

Το τρίτο «Τμήμα» που λειτουργεί στα περισσότερα Ιδρύματα είναι το πρόγραμμα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας μέσω του οποίου το εκάστοτε Τεχνολογικό Ίδρυμα φιλοδοξεί να υποστηρίξει τους φοιτητές και πτυχιούχους του, που επιθυμούν να αποκτήσουν επιχειρηματική κουλτούρα, υποστηρίζοντας σπουδαστές, επιχειρηματίες και επιχειρήσεις στο να δημιουργήσουν και να αναπτύξουν επιτυχημένες επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Πρακτικά στοχεύει να εκπαιδεύσει, να καθοδηγήσει και να υποστηρίξει άτομα που επιθυμούν να αναλάβουν νέες καινοτόμες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες.

Μερικές από τις προβλεπόμενες δραστηριότητες είναι:

1. Σειρά από μαθήματα που εστιάζονται στην επιχειρηματικότητα
2. Υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες για την δημιουργία νέων επιχειρήσεων
3. Η ανάπτυξη νέων μεθόδων παρακίνησης και πληροφόρησης υποψήφιων επιχειρηματιών
4. Απονομή βραβείων επιχειρηματικότητας στους σπουδαστές που θα εκπονήσουν τα καλύτερα επιχειρηματικά σχέδια στα πλαίσια σχετικού διαγωνισμού.

Κάθε σπουδαστής όμως, όπως είναι εύλογο άλλωστε θα αναρωτιέται, τι έχει να

κερδίσει από τις παραπάνω δραστηριότητες:

- a) Μείωση του επιχειρηματικού κινδύνου (ρίσκου) εφόσον υπάρχει η σκέψη για να δημιουργήσει κάποιος την δική του δουλειά.
- b) Απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που θεωρούνται σημαντικές στην αγορά.
- c) Συναναστροφή και επικοινωνία με επιχειρηματίες και στελέχη επιχειρήσεων, αποκομίζοντας σημαντικές εμπειρίες.
- d) Δημιουργία αξιόλογου βιογραφικού σημειώματος, που είναι το πρώτο πράγμα που βλέπουν ενδεχόμενοι συνεργάτες και χρηματοδότες.
- e) Γνωριμία με άλλα άτομα που έχουν τις ίδιες φιλοδοξίες και ενδιαφέροντα.

ΔΑΣΤΑ

Το σχεδιασμό και προγραμματισμό του Γραφείου Διασύνδεσης, του Γραφείου Πρακτικής Άσκησης και της Μονάδας Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας συντονίζει η ΔΑΣΤΑ, υιοθετώντας μια πολιτική λήψης αποφάσεων και ενεργειών των στελεχών της που αποτυπώνεται μέσα από τη φράση μότο «we are here to serve, we are here to connect».

Η Δ.Α.ΣΤΑ. (Δομή Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας) ιδρύθηκε στην πλειοψηφία των Ιδρυμάτων σύμφωνα με την ανοιχτή πρόσκληση για υποβολή προτάσεων στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση ΕΣΠΑ 2007-2013» με αριθμ. πρωτ. 2786/03-03-2009 και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους.

Στόχοι της συγκεκριμένης Δομής είναι η αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας, η βελτιστοποίηση του συντονισμού και της διαχείρισης καθώς και η διεύρυνση και ενίσχυση της δικτύωσης με άλλα ιδρύματα, την αγορά εργασίας και τους πιστοποιημένους φορείς προώθησης της απασχόλησης.⁴

⁴ <http://dasta.teipat.gr/>

3. Έρευνα για την εργασιακή απορρόφηση σπουδαστών υψηλόβαθμων τμημάτων ΤΕΙ

3.1 Υψηλόβαθμα ΤΕΙ και προοπτικές εργασιακής απασχόλησης

Το βασικό στοιχείο προς διερεύνηση είναι το ποσοστό απασχόλησης / ετερο-απασχόλησης των αποφοίτων, ή το ποσοστό ανεργίας / αεργίας τους (ποσοτικά στοιχείο), αλλά και ειδικοί στόχοι

(ποιοτικά στοιχεία). Στα τελευταία περιλαμβάνεται διερεύνηση στοιχείων:

- **εκπαίδευσης του απόφοιτου, όπως**
- πληροφοριακά στοιχεία των σπουδών του στο ΤΕΙ
- πραγματοποίηση μεταπτυχιακών σπουδών και συσχέτισή τους με τη δυνατότητα του
- εύρεσης ικανοποιητικής απασχόλησης
- συμπληρωματικές γνώσεις που έχει αποκτήσει ο απόφοιτος

- **απασχόλησης του απόφοιτου, όπως**
- το είδος της απασχόλησής του
- την αντιστοιχία των σπουδών και απασχόλησής του
- το βαθμό ικανοποίησής του από την εργασία του, τόσο στο οικονομικό επίπεδο, όσο και σε σχέση με το επίπεδο των γνώσεων του
- την ικανοποίηση του εργοδότη από αυτόν (όπως την εκτιμά ο απόφοιτος)
- το ποσοστό ετερο-απασχολούμενων αποφοίτων
- στοιχεία μεγέθους της επιχείρησης όπου απασχολείται ο απόφοιτος
- το βαθμό ικανοποίησης των αυτοαπασχολούμενων αποφοίτων
- ανεύρεσης της απασχόλησης του αποφοίτου, όπως
- τη διαδικασία που ακολούθησε ο απόφοιτος για να βρει την σημερινή του απασχόληση

- τη χρονική διάρκεια αναμονής για την είσοδο του στην αγορά εργασίας
- τη χρονική διάρκεια αναζήτησης μεταξύ της προηγούμενης και της σημερινής του
- απασχόλησης
- τη διερεύνηση δυνατοτήτων χρηματοδότησης της αυτό-απασχόλησης
- **ανεργίας – αεργίας του αποφοίτου, όπως**
 - το χρονικό διάστημα ανεργίας του μετά το πτυχίο
 - την ύπαρξη ή όχι προηγούμενης εργασιακής εμπειρίας του
 - το είδος εργασίας που αναζητά, ως προς τη συνάφεια με το αντικείμενο των σπουδών του
 - τις ενέργειες που κάνει ο άνεργος για να βρει απασχόληση
 - την εκτίμησή του όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους είναι άνεργος
 - το ποσοστό και τις πιθανές αιτίες της αεργίας των αποφοίτων.

Με εργαλείο τα παραπάνω στοιχεία, επιχειρείται η εξαγωγή συμπερασμάτων και η απάντηση ερωτημάτων όσον αφορά σε ζητήματα, όπως

1. στην επαγγελματική κατάσταση των αποφοίτων
2. στις απόψεις και πρακτικές των αποφοίτων σε σχέση με το επάγγελμα τους και στην αποτελεσματικότητα της διαδικασίας εύρεσης εργασίας που αυτοί επιλέγουν
3. στις δυνατότητες απασχόλησης ανά γεωγραφική περιοχή, ή ανά φύλο
4. στο περιεχόμενο των σπουδών και την επάρκειά του σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

3.2. Το παράδειγμα της Φυσικοθεραπείας

Τα παραϊατρικά επαγγέλματα βρίσκονται ψηλά στις προτιμήσεις των μαθητών. Η υγεία είναι ένα από τα βασικότερα αγαθά του ανθρώπου και όπως είναι φυσικό ο

τελευταίος τομέας που θα πληγεί από την κρίση είναι αυτός της υγείας. Οι θετικές προοπτικές και τα δημοσιεύματα για τη μειωμένη ανεργία των ατόμων που επιλέγουν τα επαγγέλματα υγείας έχουν οδηγήσει πολλούς μαθητές στα τμήματα της φυσικοθεραπείας.

Βάσεις και ζήτηση

Τα τμήματα της φυσικοθεραπείας είναι από τα πλέον υψηλόβαθμα τμήματα των ΤΕΙ. Το γεγονός αυτό οφείλεται τόσο στην αυξημένη τους ζήτηση όσο και στο γεγονός ότι η φυσικοθεραπεία προσφέρεται μόνο στα ΤΕΙ. Μάλιστα, η υψηλή ζήτηση αντικατοπτρίζεται στις βάσεις εισαγωγής.

Όπως αναφέρεται και στην ιστοσελίδα του τμήματος του ΤΕΙ Θεσσαλονίκης τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων του Τμήματος Φυσικοθεραπείας ορίζονται από το Π.Δ. 90/1994 (Φ.Ε.Κ.53/8-3-95/τ.Α'), που προβλέπει ότι οι απόφοιτοι αυτοί φέρουν τον επαγγελματικό τίτλο «Φυσικοθεραπευτές ή Φυσιοθεραπευτές» και απασχολούνται, είτε αυτοδύναμα, είτε σε συνεργασία με τους γιατρούς, μετά από σχετική ιατρική διάγνωση, με την πρόληψη, βελτίωση και αποκατάσταση παθολογικών καταστάσεων, συγγενών και επίκτητων, καθώς και τραυματικών βλαβών που προκαλούν διαταραχές στο ερειστικό, μυϊκό, νευρικό, αναπνευστικό και καρδιαγγειακό σύστημα.

Έχουν δικαίωμα απασχόλησης στο δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, στον ιδιωτικό τομέα ή ως ελεύθεροι επαγγελματίες, μπορούν δε να ιδρύσουν ιδιωτικά εργαστήρια Φυσικοθεραπείας κατά τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας (Π.Δ.29/87). Η άσκηση του επαγγέλματος προϋποθέτει απόκτηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος, που χορηγείται από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Χώροι εργασίας

- Δημόσια και ιδιωτικά νοσηλευτικά ιδρύματα
- Κέντρα Υγείας, ΚΑΠΗ

- Κέντρα αποκατάστασης
- Ερευνητικά κέντρα
- Αθλητικά Σωματεία
- Υδροθεραπευτήρια
- Κατ' οίκον επισκέψεις
- Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Φυσικοθεραπευτές και εκπαίδευση

Οι φυσικοθεραπευτές όπως και πολλές άλλες ειδικότητες έχουν δικαίωμα διορισμού ως μόνιμοι ή αναπληρωτές στη δημόσια εκπαίδευση. Όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση εντάσσονται στον κλάδο ΠΕ18.24. Επίσης οι απόφοιτοι έχουν και τη δυνατότητα να εργαστούν στην ειδική αγωγή καθώς εντάσσονται στον κλάδο ΠΕ28.

Αναλογία Φυσικοθεραπευτών προς κλίνες

Σύμφωνα με μελέτη που εκπονήθηκε το 2000, και παρουσιάζεται στον οδηγό του ΤΕΙ Λαμίας, στην Αττική απασχολούνταν 236 Φυσικοθεραπευτές σε 11 νοσοκομεία. Η αναλογία φυσικοθεραπευτών προς κλίνες ήταν 1 φυσικοθεραπευτής προς 49 κλίνες. Σε 16 νοσοκομεία η αναλογία ήταν 1/91. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι σε ένα νοσοκομείο της Αγγλίας αντιστοίχου μεγέθους με το Αγ.Όλγα απασχολούνται 40 φυσικοθεραπευτές ενώ στο Ελληνικό νοσοκομείο μόλις 4. Υπάρχει λοιπόν έλλειψη φυσικοθεραπευτών σε δημόσια νοσοκομεία.

Τι δείχνουν τα στοιχεία του Ευρωπαϊκού Συλλόγου Φυσιοθεραπευτών

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ευρωπαϊκού Συλλόγου η αναλογία των Φυσικοθεραπευτών συγκριτικά με τον πληθυσμό της Ελλάδας βρίσκεται σε καλά επίπεδα. Με βάση στοιχεία του 2005 η αναλογία είναι 1 φυσικοθεραπευτής ανά 2120 κατοίκου για τη χώρα μας.⁵

5

3.3. Το παράδειγμα της Εργοθεραπείας

Οι σπουδαστές του Τμήματος Εργοθεραπείας εκπαιδεύονται στην αντιμετώπιση ψυχικών και σωματικών προβλημάτων, κυρίως κινησιολογικών, που παρουσιάζονται στον ασθενή μετά από τραυματισμό ή εγχείρηση. Στα πλαίσια της κατάρτισής τους μαθαίνουν να ασχολούνται με τη βελτίωση της κινητικότητας διανοητικώς καθυστερημένων ατόμων, ατόμων με ειδικές ανάγκες, ηλικιωμένων (γηριατρική εργοθεραπεία), με τη δημιουργική έκφραση και πρακτική ατόμων που συμμετέχουν σε διαδικασίες αποτοξίνωσης κ.ά.

Η διάρκεια σπουδών στο Τμήμα Εργοθεραπείας είναι οκτώ (8) εξάμηνα. Κατά την διάρκεια των επτά πρώτων εξαμήνων οι σπουδές περιλαμβάνουν θεωρητική διδασκαλία, εργαστηριακές ασκήσεις, φροντιστήρια, σεμινάρια, επισκέψεις σε χώρους οργάνωσης και εφαρμογής εργοθεραπευτικών προγραμμάτων και εκπόνηση ατομικών και ομαδικών εργασιών με έμφαση στην μελέτη θεμάτων που άπτονται της ειδικότητας.

Η πρακτική άσκηση στο 8ο εξάμηνο πραγματοποιείται σε χώρους οργάνωσης και εφαρμογής εργοθεραπευτικών προγραμμάτων (γενικά και ειδικά νοσοκομεία, κέντρα αποκατάστασης, ΚΑΠΗ, εκπ/κές και θεραπευτικές μονάδες για παιδιά και ενήλικες κ.λ.π.), με σκοπό την εμπέδωση των γνώσεων των προηγούμενων εξαμήνων, την παροχή δυνατότητας ανάπτυξης πρωτοβουλιών, καθώς και τη δυνατότητα ανάπτυξης ικανοτήτων επίλυσης προβλημάτων.

Τέλος, η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας πριν από την λήψη του πτυχίου, δίνει την δυνατότητα στον σπουδαστή να αποκτήσει την εμπειρία μελέτης σε βάθος ενός θέματος της ειδικότητας, είτε με πειραματική, είτε με συνθετική εργασία και με κατάλληλη βιβλιογραφική ανασκόπηση, με έμφαση στην ανάπτυξη των προσωπικών ικανοτήτων του σπουδαστή.

Χώροι εργασίας

Οι πτυχιούχοι του τμήματος ΤΕΙ Εργοθεραπείας έχουν δικαίωμα απασχόλησης είτε ως στελέχη νοσοκομείων ή κέντρων αποκατάστασης ή ιδρυμάτων χρονίως πασχόντων είτε ως αυτοαπασχολούμενοι στα εξής αντικείμενα και δραστηριότητες:

α) Στα νοσοκομεία:

- Ορθοπαιδικά: Ασχολίες καθημερινής ζωής (ντύσιμο- φαγητό-υγιεινή). Ακόμη διάβασμα-γράψιμο, δουλειές σπιτιού, μετακίνηση, πιθανή χρησιμοποίηση τεχνικών βοηθημάτων, εκφραστικές και δημιουργικές ασχολίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για επαγγελματική ανίχνευση, εργασία τηλεφώνου, πακετάρισμα, δουλειά σε πρέσα -τόρνο κλπ.
- Παιδιατρικά: Οργάνωση παιχνιδιών με κανόνες - αρχές, διδαχή χειροτεχνιών και ποικίλων υλικών και εργαλείων, αυτοεξυπηρέτηση, κοινωνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, κοινωνικοποίηση, εκμάθηση λεπτών κινητικών δεξιοτήτων, αξιολόγηση, γραφή κλπ.
- Ψυχιατρικά: Δραστηριότητες που προσφέρουν ευκαιρίες για άμεση ή συμβολική ικανοποίηση σωματικών και πρακτικών αναγκών, ευκαιρίες για ανάπτυξη αισθητηριακής αντίληπτικότητας και συντονισμό των κινήσεων, ευκαιρίες για εξάρτηση και ανάπτυξη της έννοιας του ΕΓΩ, αίσθημα προσωπικής αξίας. Ακόμη επαγγελματικές και βιομηχανικές ασχολίες, κοινωνικές - ψυχαγωγικές και ομαδικές ασχολίες που θα βοηθήσουν τη γενική σωματική κινητοποίηση.

β) Στα Γηροκομεία – Κ.Α.Π.Η.:

- Κινητοποίηση των ηλικιωμένων με δραστηριότητες ψυχαγωγικές - χειροτεχνικές -ομαδικές, αυτοεξυπηρέτηση - ανεξαρτητοποίηση λειτουργικές με καθοδηγούμενη εργασία.

γ) Στα Κέντρα (Αποκατάστασης - Κοινωνικής ψυχικής υγιεινής – Αποτοξίνωσης - Σωφρονιστικά καταστήματα – Φυλακές):

- Κινητοποίηση των ανθρώπων με δραστηριότητες που υποστηρίζουν ψυχολογικά και ενισχύουν τη λειτουργικότητα του σώματος και την αντοχή με στόχο την επαναφορά στην κοινωνική ζωή.

- Προγραμματισμός δραστηριοτήτων σε εργαστήρια διδασκαλίας συνηθειών εργασίας.
- Κοινωνικοποίηση με ομαδικές εκδηλώσεις, παιχνίδια και προώθηση στην επαγγελματική αξιολόγηση.⁶

3.4. Το παράδειγμα της Πληροφορικής

⁶ http://www.edu4u.gr/SchoolDetails.aspx?sxolh_id=619

Στον χώρο των ΤΕΙ λειτουργούν τμήματα Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών, που τα τελευταία χρόνια ανταγωνίζονται τα προγράμματα σπουδών ορισμένων από τα πανεπιστημιακά.

Η κύρια ειδίκευση είναι η ανάλυση και ο σχεδιασμός συστημάτων και ο σχεδιασμός και η υλοποίηση λογισμικού εφαρμογών και συστημάτων. Το Τμήμα Πληροφορικής Αθήνας, εκτός των εκπαιδευτικών του δραστηριοτήτων, μετέχει σε προγράμματα εφαρμοσμένης έρευνας σε ευρωπαϊκά προγράμματα συνεργασίας τριτοβάθμιων ιδρυμάτων (Erasmus, Tempus). Αρκετοί από τους αποφοίτους του τμήματος της Αθήνας παρακολουθούν ή έχουν ολοκληρώσει ήδη μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό.

Απασχόληση

Οι απόφοιτοι του Τμήματος Πληροφορικής έχουν κατοχυρωμένα επαγγελματικά δικαιώματα. Συγκεκριμένα: με βάση τις γενικές και τις εξειδικευμένες επιστημονικές γνώσεις που απέκτησαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους διαθέτουν γνωστικό υπόβαθρο συναφές με το υλικό και το λογισμικό για τη συγκέντρωση, ταξινόμηση, επεξεργασία και μετάδοση της πληροφορίας, και έχουν την ικανότητα να ασχοληθούν ενδεικτικά με δραστηριότητες όπως μελέτη, σχεδίαση, ανάλυση, υλοποίηση, εγκατάσταση, επίβλεψη, λειτουργία, αξιολόγηση, διενέργεια πραγματογνωμοσύνης και πιστοποίησης στους επιστημονικούς τομείς:

Α. του υλικού και λογισμικού των ηλεκτρονικών υπολογιστών

Β. της πληροφορικής

Γ. των συστημάτων και δικτύων επικοινωνιών, τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και εφαρμογών Διαδικτύου, και

Δ.των συστημάτων και εφαρμογών, γραφικών, επεξεργασίας σημάτων, επεξεργασίας εικόνας και επεξεργασίας ομιλίας.⁷

Συγκεκριμένα επαγγέλματα και κατευθύνσεις στον τομέα της πληροφορικής καλύπτουν μια μεγάλη γκάμα θέσεων εργασίας όπως:

- Διαχειριστής Βάσεων Δεδομένων
- Αναλυτής Συστημάτων
- Τεχνικός Δικτύων
- Ειδικός Συστημάτων και Εφαρμογών Παγκόσμιου Ιστού
- Αναλυτής Βάσεων Δεδομένων
- Προγραμματιστής
- Διαχειριστής Δικτύων και Συστημάτων
- Καθηγητής Εκπαιδευτής
- Μηχανικός Η/Υ
- Υπεύθυνος Έργων Πληροφορικής
- Ειδικός Ανάπτυξης Περιοχών Παγκόσμιου Ιστού
- Ειδικός Ασφάλειας Υπολογιστών και Δικτύων
- Μηχανικός Τηλεπικοινωνιών και Δικτύων
- Προγραμματιστής Βάσεων Δεδομένων
- Αναλυτής Δικτύων
- Τεχνικός Η/Υ
- Υπεύθυνος Τεχνικής Υποστήριξης
- Ειδικός Ασφάλειας Βάσεων Δεδομένων
- Αναλυτής Εφαρμογών
- Ειδικός Πολυμέσων
- Ειδικός στις Εφαρμογές Ηλεκτρονικού Εμπορίου
- Ειδικός στις Ηλεκτρονικές Εκδόσεις
- Προγραμματιστής Συστημάτων
- Χειριστής Εξοπλισμού Η/Υ
- Αντιπρόσωπος Υποστήριξης Πελατών

⁷ <http://aetos.it.teithe.gr/~vkostogl/files/Publications/dimosieuseis8.pdf>

- Διευθυντής Υπηρεσιών Η/Υ
- Ειδικός Γεωγραφικών Πληροφοριακών Συστημάτων (GIS)
- Αναλυτής Επιχειρήσεων
- Σχεδιαστής Πληροφοριακών Συστημάτων
- Προγραμματιστής
- Αναλυτής Λειτουργικών Συστημάτων

3.5 Το παράδειγμα της διοίκησης επιχειρήσεων

Οι πτυχιούχοι του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων έχουν δικαίωμα απασχόλησης σε όλο το φάσμα των διοικητικών υπηρεσιών Επιχειρήσεων και Οργανισμών. Ειδικότερα και ανάλογα με την εμπειρία και επιμόρφωση μπορούν να ασχοληθούν

- **Ως στελέχη οργανισμών** του δημόσιου τομέα και της τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, με αντικείμενο τον προγραμματισμό, την οργάνωση, την καθοδήγηση και τον έλεγχο των διοικητικών δραστηριοτήτων, την λογιστική και φοροτεχνική τους παρακολούθηση, την ανάλυση των προβλημάτων της ανθρώπινης συμπεριφοράς, την στελέχωση και την συμμετοχή των εργαζομένων στη λειτουργία και το οικονομικό αποτέλεσμα της επιχείρησης σε συνδυασμό με τα προβλήματα παραγωγικότητας, την ανάπτυξη και βελτίωση των συστημάτων αμοιβής της εργασίας, την ανάλυση των παραγωγικών συστημάτων και των διαδικασιών εξυπηρέτησης και των γενικών θεμάτων διοίκησης παραγωγής, τη διαχείριση των έργων διοίκησης και οικονομίας, την επικοινωνία και τις δημόσιες σχέσεις, και την ανάλυση των προβλημάτων χρηματοδοτικής διοίκησης της επιχείρησης.
- **Ως σύμβουλοι επιχειρήσεων** σε θέματα διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού, επικοινωνίας και δημόσιων σχέσεων, χρηματοοικονομικής διοίκησης, λογιστικών και φοροτεχνικών θεμάτων, έρευνας αγοράς και ανάπτυξης

πωλήσεων, διασφάλισης ποιότητας, επιχειρησιακής έρευνας, διοίκησης παραγωγικών και πληροφοριακών συστημάτων, εκπόνησης επιχειρηματικών σχεδίων.

- Ως μέλη ερευνητικών ομάδων σε θέματα διοίκησης και οικονομίας.
- Ως εκπαιδευτικοί σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία
- Σε υπάρχουσα οικογενειακή μικρομεσαία επιχείρηση
- Ως ιδρυτές δικής τους επιχείρησης.

Επαγγελματικά δικαιώματα αποφοίτων

Απασχόληση στον ευρύτερο δημόσιο τομέα

Οι απόφοιτοι των τμημάτων Διοίκησης Επιχειρήσεων μπορούν να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς του δημοσίου που προκηρύσσονται από τον ΑΣΕΠ και αφορούν είτε αποκλειστικά σε ειδικότητες που απαιτούν πτυχίο Διοίκησης Επιχειρήσεων είτε γενικότερα σε θέσεις διοικητικού προσωπικού που υπάγονται στον κλάδο Τεχνολογικής Κατεύθυνσης (Τ.Ε.) των Σχολών Διοίκησης και Οικονομίας (Σ.Δ.Ο.).

Για το διορισμό στο δημόσιο απαιτείται συχνά ως πρόσθετο προσόν η υποχρεωτική γνώση χειρισμού Η/Υ και Πληροφορικής. Ο τρόπος απόδειξης της γνώσης αυτής (ΦΕΚ 63/9-3-2005),μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει τίτλους σπουδών, πανεπιστημιακής ή τεχνολογικής εκπαίδευσης, από την αναλυτική βαθμολογία των οποίων προκύπτει ότι έχουν παρακολουθήσει τέσσερα τουλάχιστον μαθήματα, υποχρεωτικά ή κατ' επιλογή, Πληροφορικής ή χειρισμού Η/Υ.

Επίσης για τον διορισμό στο δημόσιο τομέα συχνά απαιτείται ως πρόσθετο προσόν η υποχρεωτική γνώση μιας ξένης γλώσσας. Το επίπεδο γνώσης μπορεί να διαφέρει και ο τρόπος απόδειξης της γνώσης καθορίζεται από τα αντίστοιχα κρατικά πιστοποιητικά γλωσσομάθειας ή τα ισοδύναμα επιλεγμένων ξένων πανεπιστημίων,που αναφέρονται κάθε φορά στις αντίστοιχες προκηρύξεις (συνήθως

αναφέρονται του Πανεπιστημίου του Cambridge της Μεγάλης Βρετανίας και του Πανεπιστημίου του Michigan των Η.Π.Α.).

Απασχόληση στη δημοσια διοίκηση

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται όσοι εργάζονται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, καθώς και σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.). Οι απόφοιτοι του τμήματος μπορούν να καταλάβουν θέσεις προσωπικού τεχνολογικής εκπαίδευσης που απαιτούν πτυχίο Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας και συνήθως οι θέσεις αναφέρονται ως ΤΕ Διοικητικού -Λογιστικού.

Απασχόληση σε Δ.Ε.Κ.Ο και Ο.Τ.Α

Για τις Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς καθώς και για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ισχύουν όσα αναφέρθηκαν για την κατηγορία των στελεχών δημόσιας διοίκησης με τις πιθανές ιδιαίτερες ρυθμίσεις που ισχύουν κάθε φορά στην αντίστοιχη προκήρυξη, γι' αυτές τις κατηγορίες απασχόλησης.

Απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα

Οι αναπτυγμένες οικονομίες εξαρτώνται από την ανάπτυξη και τη διοίκηση της γνώσης, που σε μεγάλο ποσοστό εξαρτάται από την βελτίωση της γνώσης, των δεξιοτήτων και της επιχειρηματικότητας των εργαζομένων. Σ' αυτή τη νέα φάση οικονομικής ανάπτυξης ο ρόλος των κυβερνήσεων είναι κυρίως προς την κατεύθυνση της παροχής ευκαιριών σε όλους για τη βελτίωση της απασχολησιμότητάς τους. Αυτό έχει σαν συνέπεια την ανάγκη επέκτασης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προς τη κατεύθυνση παροχής υπηρεσιών συνεχούς κατάρτισης σε πτυχιούχους, εργαζόμενους ή άνεργους.

Σε γενικές γραμμές οι εργασίες που απασχολείται ένας απόφοιτος Διοίκησης Επιχειρήσεων ανάλογα με τις ειδικότερες γνώσεις και εμπειρία του είναι:

- Ανάλυση αγοράς και έρευνες ικανοποίησης πελατών
- Ενημέρωση και εκπαίδευση προσωπικού σε διοικητικά θέματα.
- Επικοινωνία με άλλους εργαζόμενους.
- Επικοινωνία με το περιβάλλον του οργανισμού (δημόσιες υπηρεσίες, τράπεζες, πελάτες, προμηθευτές, κλπ).
- Καλλιέργεια καλών δημόσιων σχέσεων για την προβολή και διατήρηση της εταιρικής εικόνας ή εικόνας του οργανισμού
- Λογιστικές εργασίες και κοστολόγηση
- Μέτρηση αποτελεσματικότητας ενεργειών και έργων
- Οργάνωση και διεκπεραίωση αλληλογραφίας.
- Οργάνωση και διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού σε επίπεδο ομάδας έργου, τμήματος και άλλων επιπέδων διοίκησης σε διάφορα επίπεδα εξέλιξης στην σταδιοδρομία ενός στελέχους.
- Συμμετοχή στη σύνταξη και εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας.
- Συμμετοχή στο σχεδιασμό νέων προϊόντων & παρερχομένων υπηρεσιών.
- Σύνταξη επιχειρηματικών σχεδίων
- Σύνταξη τεχνικοοικονομικών μελετών
- Σχεδιασμός και υλοποίηση έργων και ενεργειών
- Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης⁸

⁸ Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραια, 2012, Οδηγός επαγγέλματος τμήματος διοίκησης επιχειρήσεων

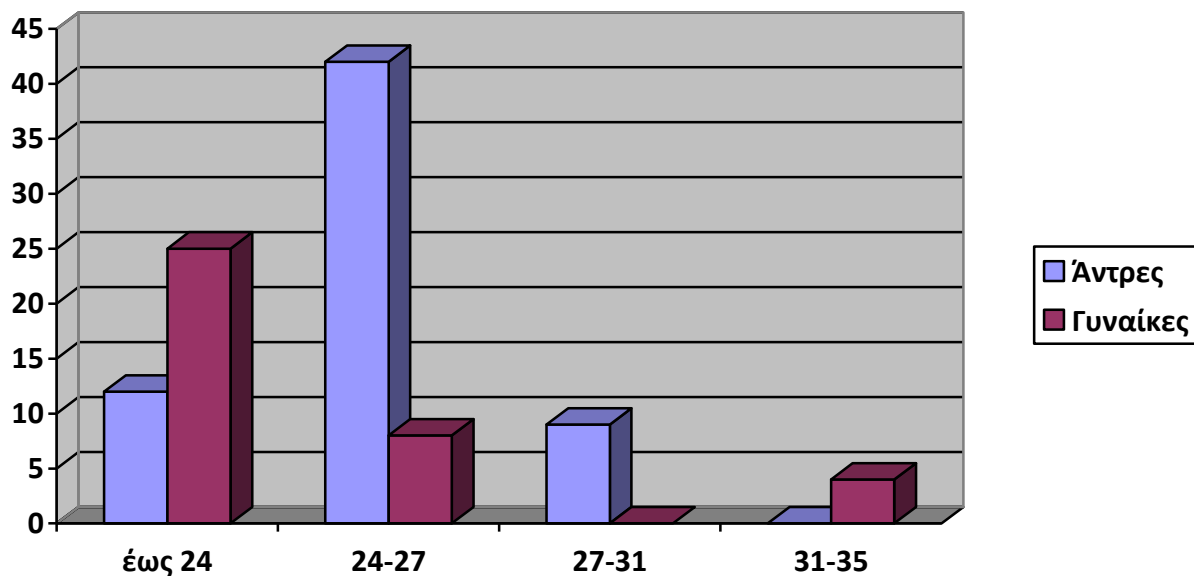
4. Παρουσίαση αποτελεσμάτων της έρευνας για τη διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας βάση συμπλήρωσης ερωτηματολογίου από τους απόφοιτους τμημάτων ΤΕΙ

Τα Δημογραφικά Χαρακτηριστικά του Δείγματος.

Από το σύνολο των 100 αποφοίτων που απάντησαν το ερωτηματολόγιο, όπως φαίνεται και στον πίνακα 1, οι 63 ήταν άντρες ενώ οι 37 γυναίκες. Το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων δόθηκαν από την ηλικιακή κατηγορία 24-27, για την ακρίβεια το 50% βρίσκεται σε αυτή την κατηγορία.

	ΑΝΤΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ%	Αθρ. Συχνότητα
έως 24	12	25	37%	0,37
24-27	42	8	50%	0,87
27-31	9		9%	0,96
31-35		4	4%	1
ΣΥΝΟΛΟ	63	37	100%	

Πίνακας 1

Γράφημα 1

	Άγαμος	Έγγαμος
Οικογενειακή κατάσταση	96	4

Πίνακας 2

Εμφανίστηκε λοιπόν όπως βλέπουμε και παραπάνω ένα ποσοστό τις τάξης του 4% μόλις, το οποίο ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 31-35, και να προσθέσουμε επίσης πως την στιγμή της έρευνας κανένας ερωτηθέντας δεν είχε παιδιά-ά. Άρα σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια όπου μέχρι τα 30 παρατηρούνταν πιο έντονα το στοιχείο του γάμου ή της απόκτησης παιδιών στις μέρες μας το ποσοστό αυτό έχει μειωθεί σε αρκετά σημαντικό βαθμό.

Στρατιωτική θητεία

Στο σύνολο των 63 αντρών που απάντησαν το ερωτηματολόγιο οι 33 έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις, δηλαδή το 52,38%.

Παρατηρούμε όμως πως στην ερώτηση «Τι από τα παρακάτω χαρακτηριστικά θεωρείτε σημαντικό για την εύρεση επιθυμητής εργασίας;», το ποσοστό των αντρών που θεωρεί πολύ σημαντικό το να έχει περατωθεί η θητεία, είναι 71,42%. Συνεπώς για τους άντρες το να έχουν εκπληρώσει τη θητεία τους για να βρουν δουλειά, σταθερή με βάση το αντικείμενο σπουδών τους, είναι μια επιλογή που πρέπει να πάρουν.

Τμήμα αποφοίτησης του δείγματος

ΤΜΗΜΑ/ΣΧΟΛΗ	ΑΡ.ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	33
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	12
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	30
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΓ/ΤΩΝ	25

Πίνακας 3

Στον πίνακα 2 βλέπουμε το τμήμα από το οποίο αποφοίτησαν οι 100 σπουδαστές του δείγματος μας, με τα τμήματα των Διοίκησης Επιχειρήσεων και Λογιστικής να υπερισχύουν. Μάλιστα όπως βλέπουμε και παρακάτω στον πίνακα 3 τα συγκεκριμένα τμήματα, αλλά και των τουριστικών επαγ/των έχουν και το μεγαλύτερο ποσοστό πρώτης επιλογής. Δηλαδή για ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό φοιτητών, ήταν η πρώτη προτίμηση για σπουδές

Σχολή πρώτης προτίμησης	ΝΑΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ%	ΌΧΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ%
Διοίκηση Επιχειρήσεων	20	60,6	13	39,39
Λογιστική	19	63,3	11	36,7
Τουριστικών Επαγ/των	17	68	8	32
Εμπορικού Σχεδιασμού	2	16,6	10	83,3

Πίνακας 4

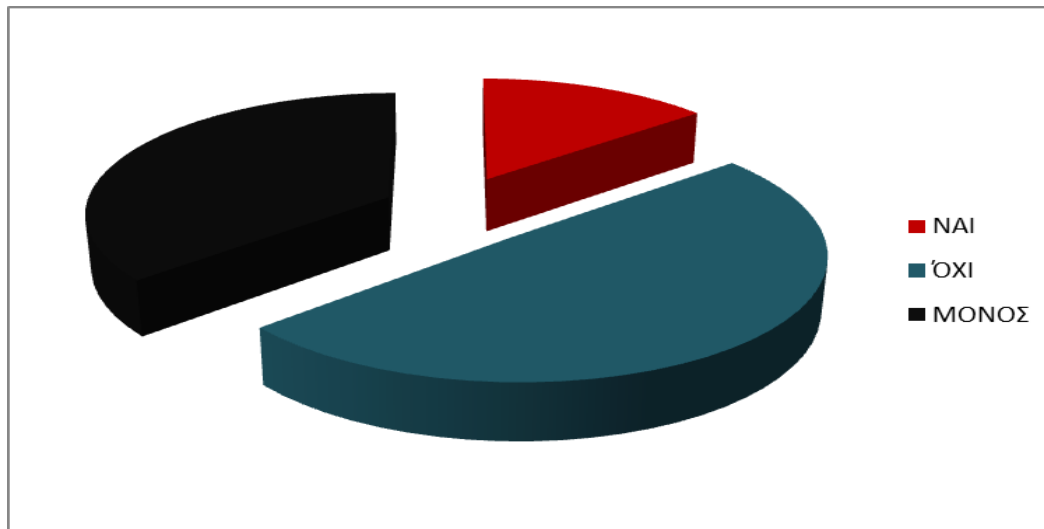
Τώρα όσον αφορά το έτος αποφοίτησης παρατηρούμε στον Πίνακα 4 ότι από όσους αποφοίτους συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο που τους διανεμήθηκε οι περισσότεροι είναι απόφοιτοι του 2015 ή του 2014. Επίσης συμπεραίνουμε ύστερα από υπολογισμούς που έγιναν ότι το $\frac{1}{4}$,δηλαδή το 25% αποφοίτησε με βαθμό πτυχίου από 7 έως 8.

ΕΤΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ
2015	33
2014	26
2013	16
2012	25

Πίνακας 5

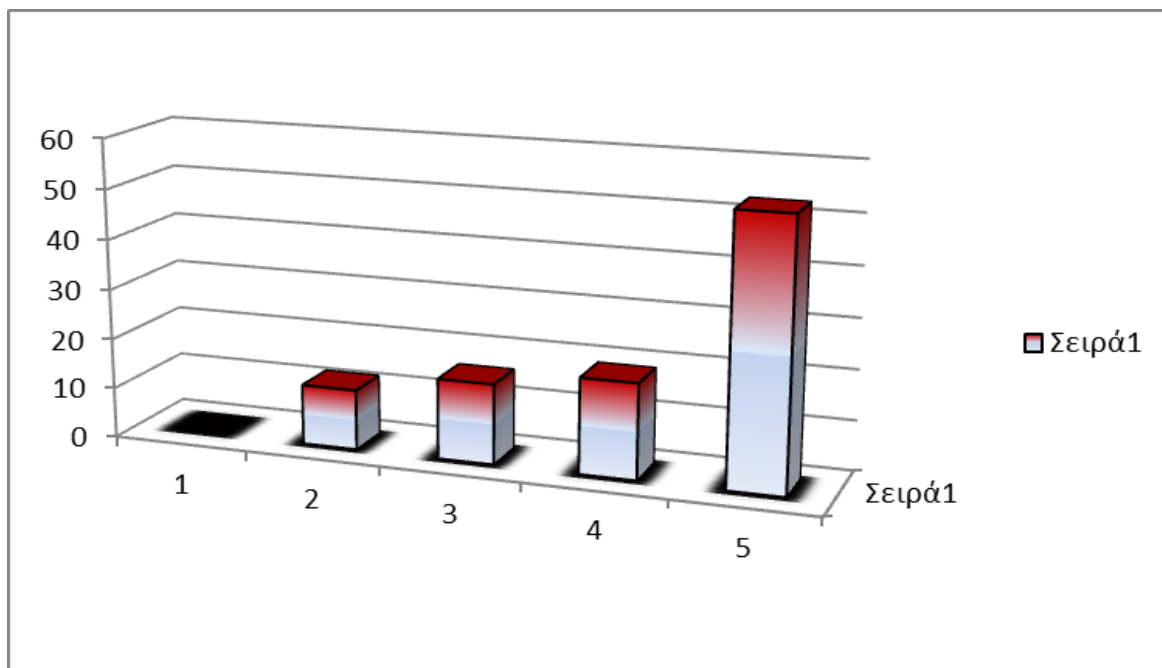
Είχατε ενημερωθεί(από την Διοίκηση ή από καθηγητές) κατά την διάρκεια των σπουδών σας για την ύπαρξη του γραφείου Διασύνδεσης;

ΝΑΙ:14% ΟΧΙ: 49% ΜΟΝΟΣ ΜΟΥ: 36%

Γράφημα2

Ποια ήταν η εμπλοκή σας με το γραφείο διασύνδεσης όσο παραμείνατε φοιτητές αλλά και μετά τη λήψη του πτυχίου σας?
1(πολύ μεγάλη)-5(καθόλου μεγάλη)

Γράφημα3

Τα γραφήματα 2 και 3 δείχνουν την αδυναμία των φοιτητών τόσο να εμπλακούν ενεργά με το γραφείο διασύνδεσης όσο και να ενημερωθούν για τις δυνατότητες που αυτό τους παρέχει

Αυτή τη στιγμή εργάζεστε;

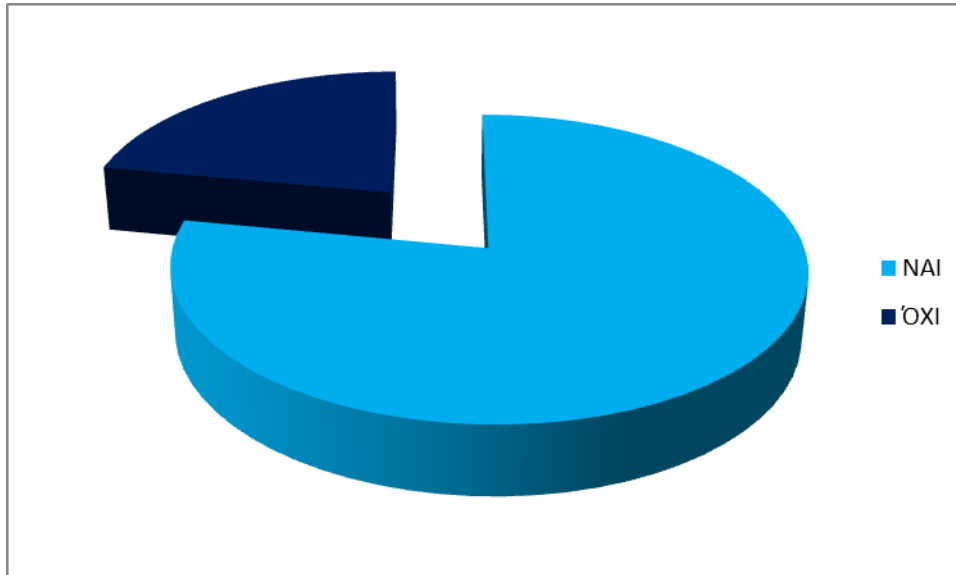
ΝΑΙ: 63% ΟΧΙ: 37%

Γράφημα4

Είχατε εργαστεί κατά την διάρκεια της εκπαίδευσής σας;

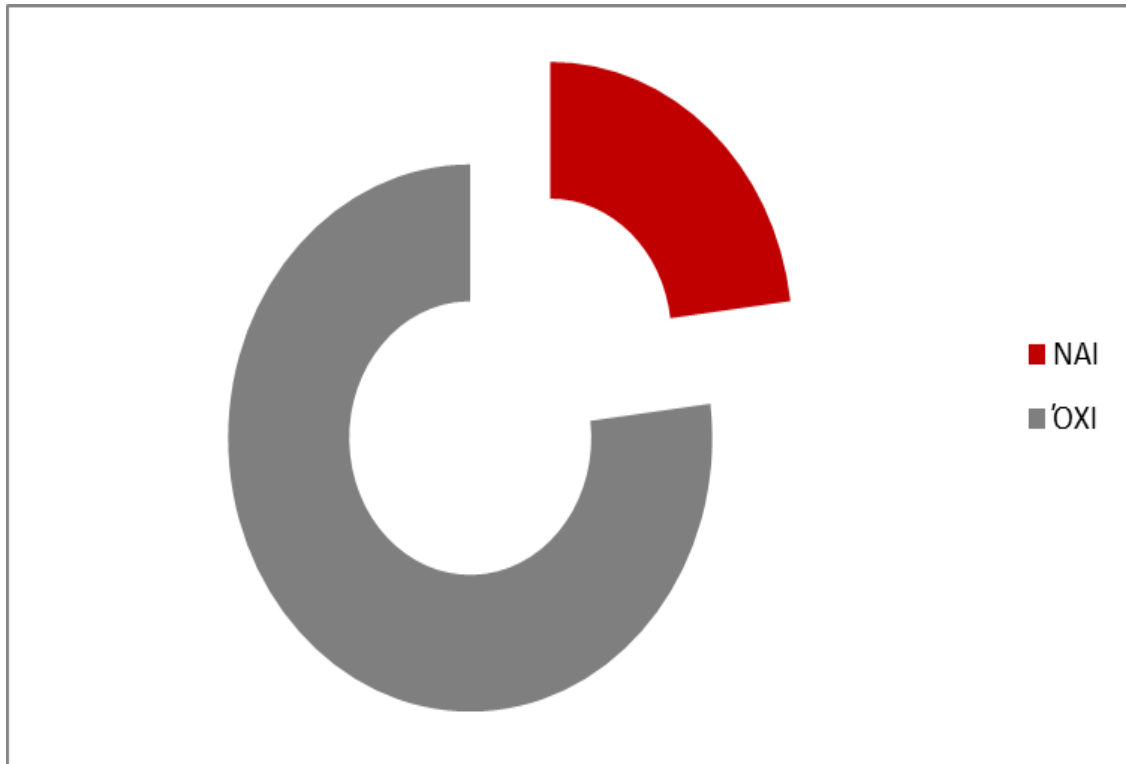
ΝΑΙ: 22% ΟΧΙ: 78%

Γράφημα5

Υπήρχε συνάφεια της εργασίας σας με το αντικείμενο σπουδών σας;

ΝΑΙ: 23% ΟΧΙ: 77%

Γράφημα6

Οι τελευταίες ερωτήσεις μας δίνουν Απάντηση σε ερωτήματα σχετικά με την εργασιακή κατάσταση και ανεργία των νέων πτυχιούχων. Το ποσοστό ανεργίας των νέων πτυχιούχων είναι κοντά στο συνολικό ποσοστό της ανεργίας, βλέπουμε δηλαδή ότι η εργασιακή κατάσταση πλέον ελάχιστα διαφοροποιείται σε έναν απόφοιτο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα γραφήματα 5 και 6 μας δείχνουν ότι μεγάλη πλειοψηφία των φοιτητών εργάζονταν κατά την διάρκεια των σπουδών τους, σε εργασίες όμως που δεν είχαν επαφή με το αντικείμενο των σπουδών τους. Μόνο ένα ποσοστό του 23% εργάζονταν όσο φοιτούσε σε συναφή αντικείμενο.

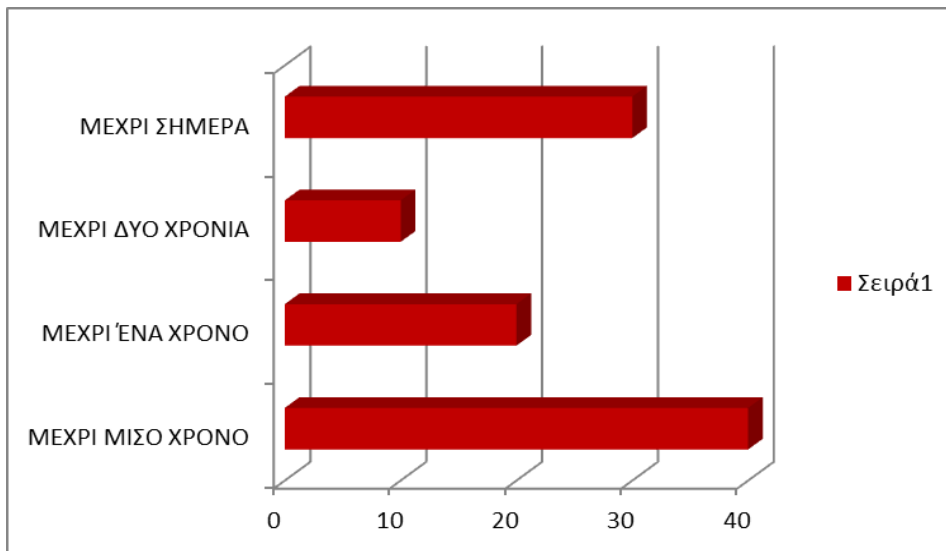
Παραμείνατε στην πρακτική σας και μετά το πέρας της 6μηνιαίας σύμβασης;

ΝΑΙ 22% ΟΧΙ 78%

Γράφημα7

Αν ΝΑΙ για πόσο διάστημα;

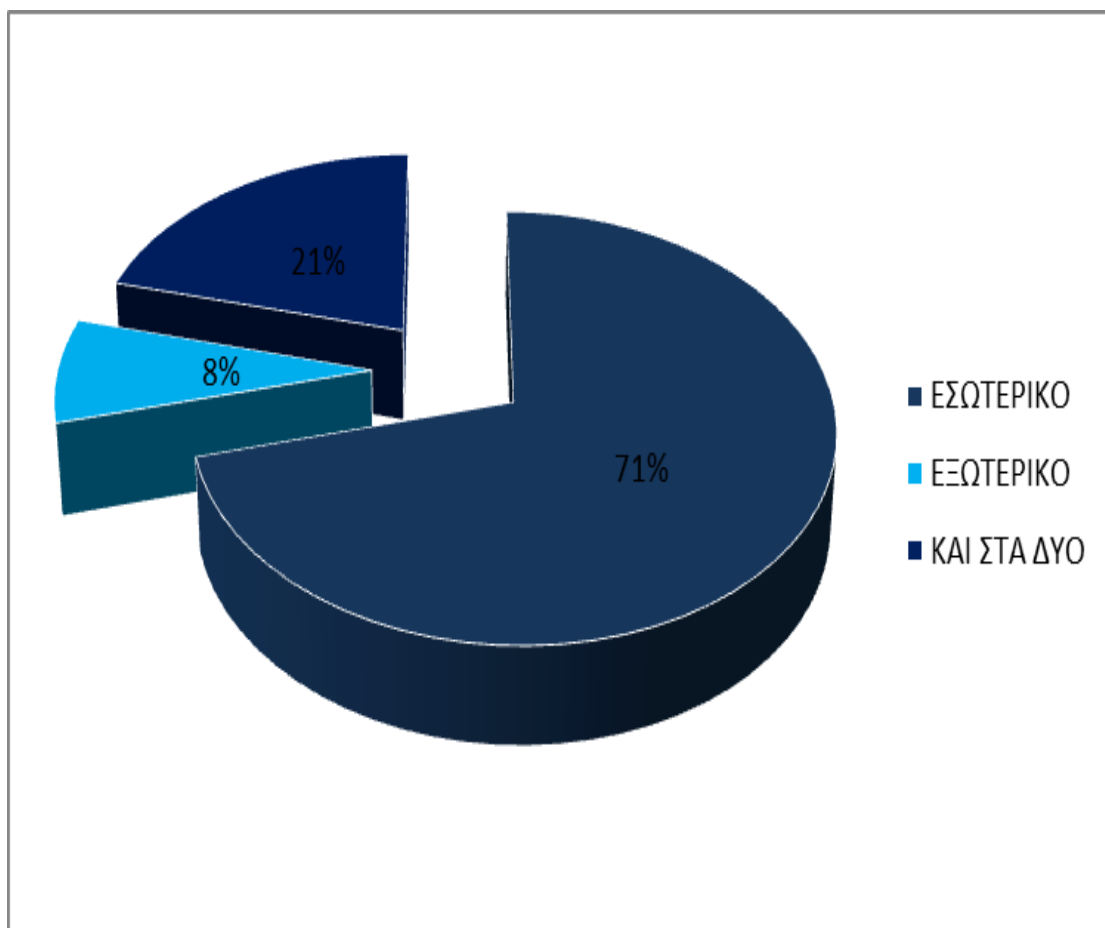

Γράφημα8

Σύμφωνα με το γράφημα 7 παρατηρούμε ότι μια λογική που υπήρχε ένα προηγούμενο διάστημα ότι η πρακτική άσκηση αποτελεί μια ευκαιρία εύρεσης

μόνιμης εργασίας, δεν συνεχίζει να υφίσταται σήμερα για τους σπουδαστές καθώς μόλις ένα 22% απασχολήθηκε στον φορέα της πρακτικής του άσκησης μετά το πέρας του 6μήνου. Από αυτό το ποσοστό οι φοιτητές μοιράστηκαν όσον αφορά την χρονική διάρκεια της απασχόλησης. Σε αυτό το αποτέλεσμα οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι η πλειοψηφία των φοιτητών επιλέγει να κάνει την πρακτική άσκηση έχοντας ολοκληρώσει τα 2/3 του προγράμματος σπουδών, όπου και καθίσταται αντικειμενικά αδύνατη η συνέχιση της εργασίας πέραν του διαστήματος του 6μήνου.

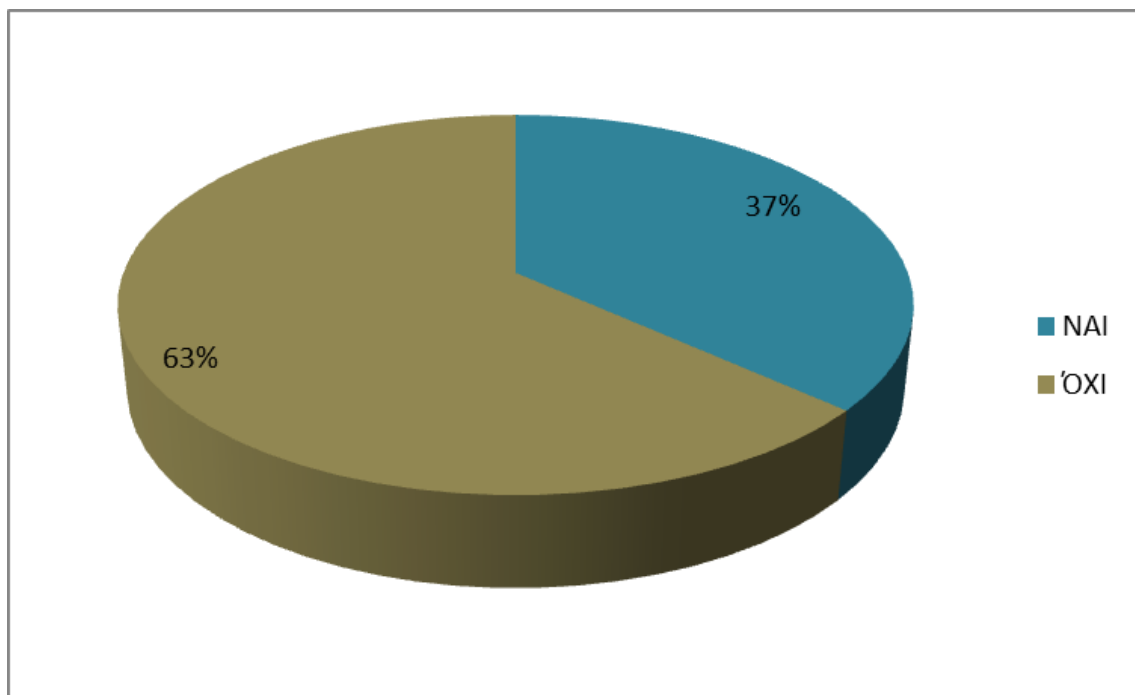
Κατά κύριο κάνατε αιτήσεις εύρεσης εργασίας στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό;

Γράφημα9

Το γράφημα 9 δείχνει ότι σε αντίθεση με μια πλειοψηφούσα άποψη στην Ελληνική κοινωνία ότι οι νέοι πτυχιούχοι επιθυμούν κυρίως να εργάζονται στο εξωτερικό, στην πραγματικότητα οι νέοι επιθυμούν την εργασία στο εσωτερικό

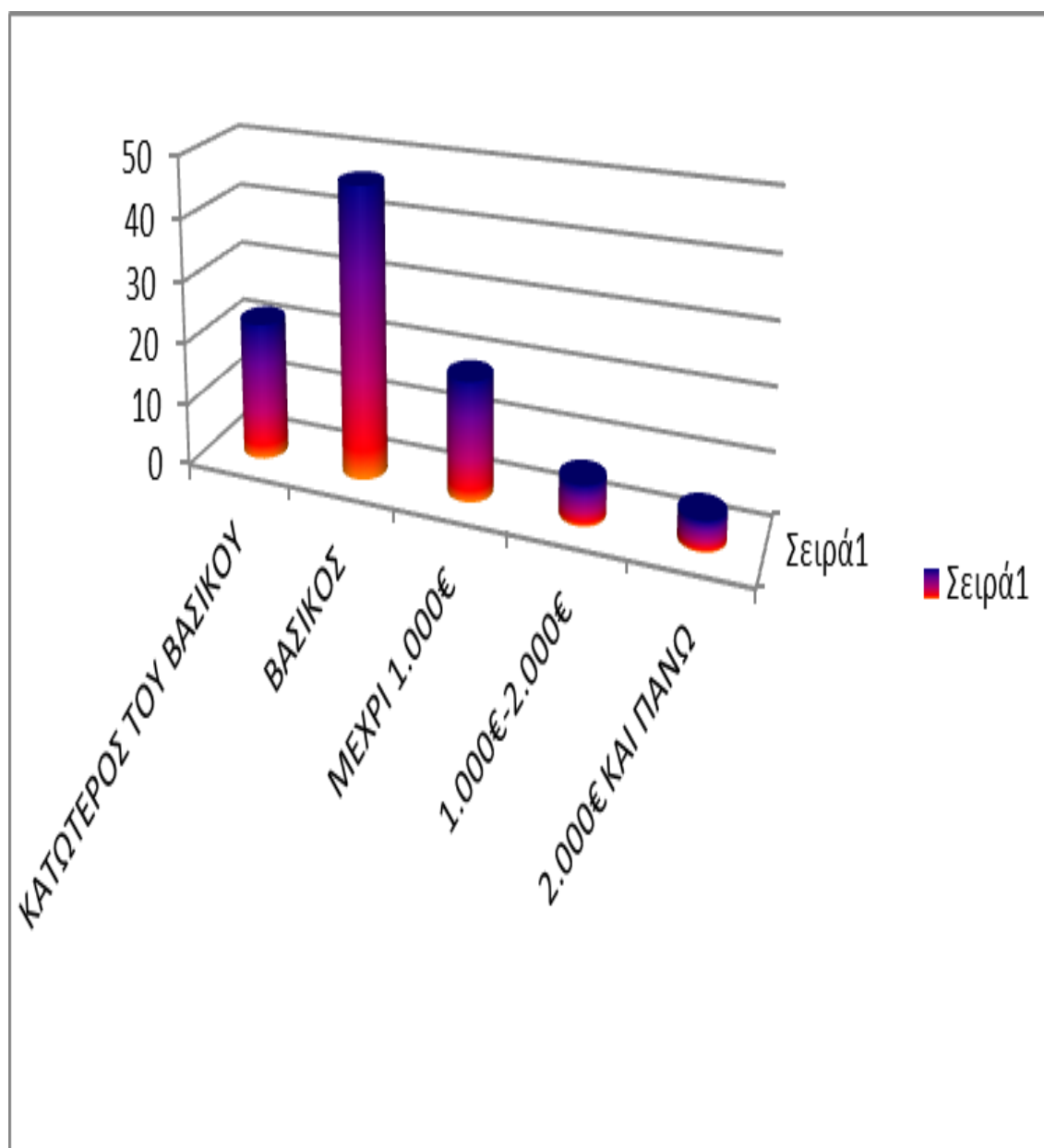
Αν είστε άνεργος, έχετε γραφτεί στον Ο.Α.Ε.Δ. ;

Γράφημα10

Ισορροπία στο αποτέλεσμα με παρόμοια ποσοστά, που ωστόσο αναδεικνύουν την μεγάλη μερίδα ανέργων εκτός ΟΑΕΔ

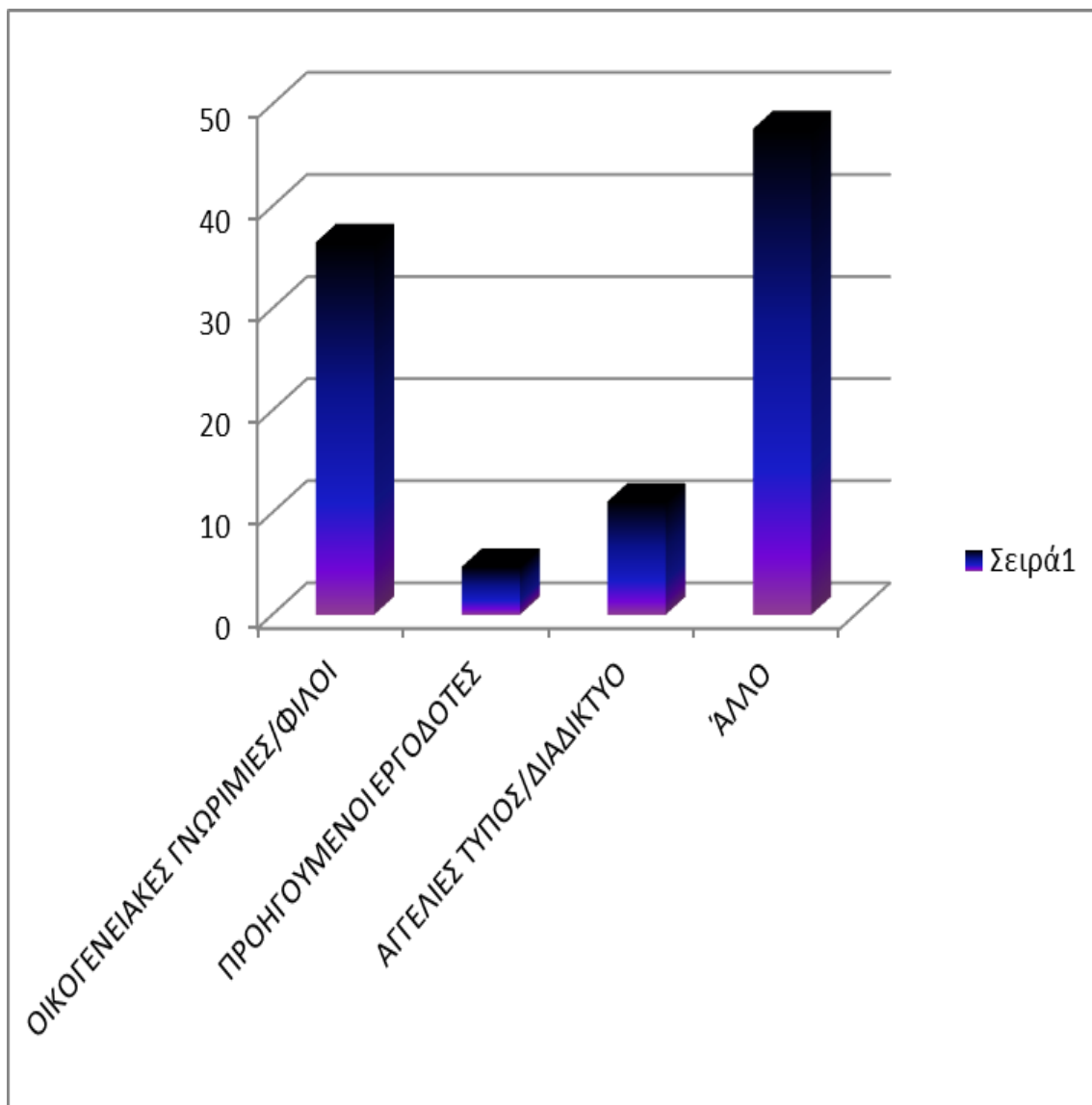
Αν είστε εργαζόμενος τι επιπέδου είναι ο μισθός σας;

Γράφημα11

Στο γράφημα 11 βλέπουμε ότι ο μισθός των νέων εργαζομένων κινείται κυρίως γύρω από τον βασικό, ενώ παρά την ραγδαία πτώση του βασικού μισθού ένα μεγάλο ποσοστό (22.2%) βρίσκεται κάτω από τα όρια

Πώς βρήκατε την σημερινή σας απασχόληση;

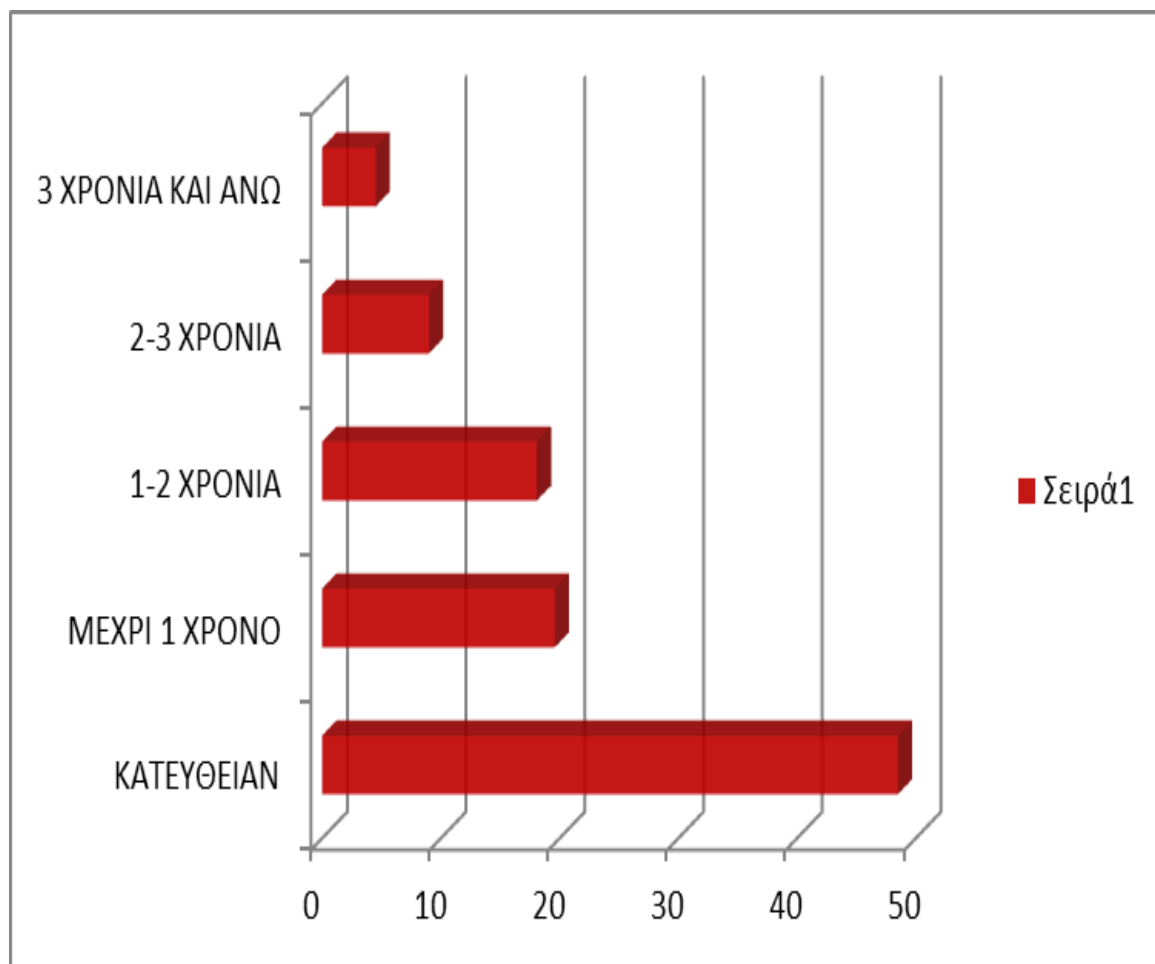

Γράφημα 12

Το γράφημα 12 δείχνει την συνέχιση μιας παραδοσιακής τάσης στην νεολαία όπου η δουλειά βρίσκεται μέσω συστάσεων από φίλους και συγγενείς. Πολύ μικρό ποσοστό

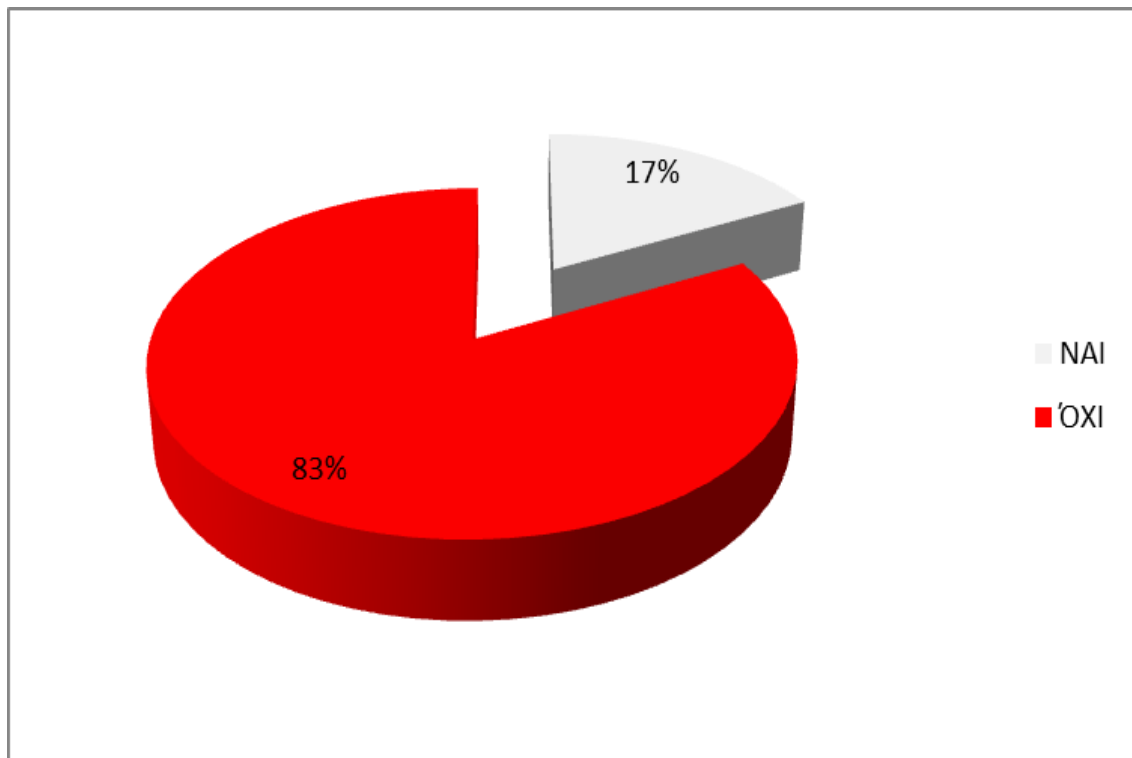
εκμεταλλεύεται το διαδίκτυο για εύρεση εργασίας παρά την όλο και αυξανόμενη σε όλους του τομείς χρήση του από τους νέους.

Ποίο ήταν το χρονικό διάστημα της μετάβασης από την αποφοίτηση στην εργασία;

Γράφημα13

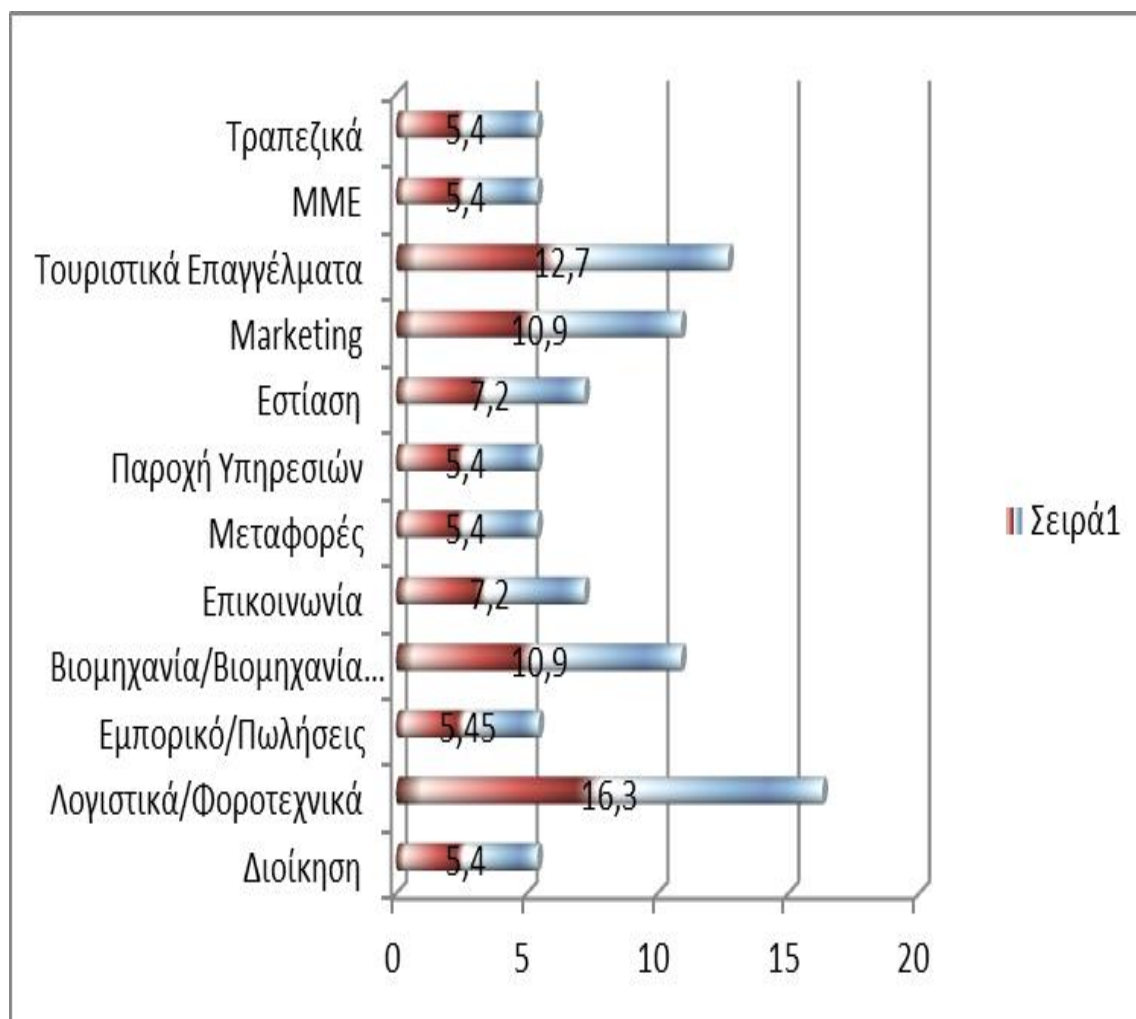
Έχετε εργαστεί ή εργάζεστε τώρα σε επιδοτούμενη εργασία(Ε.Σ.Π.Α κτλ)

Γράφημα14

Οι νέοι εργαζόμενοι έχουν την τάση να απορροφούνται στην αγορά εργασίας μέσα σε σύντομο διάστημα από την απόκτηση του πτυχίου με τους μισούς σχεδόν να βρίσκουν δουλειά κατευθείαν (Γράφημα 13). Η επιδοτούμενη μέσω διαφόρων προγραμμάτων εργασία ωστόσο βρίσκεται στο χαμηλό επίπεδο του 16,3%(Γράφημα 14)

Σε ποιόν κλάδο/τμήμα εργάζεστε

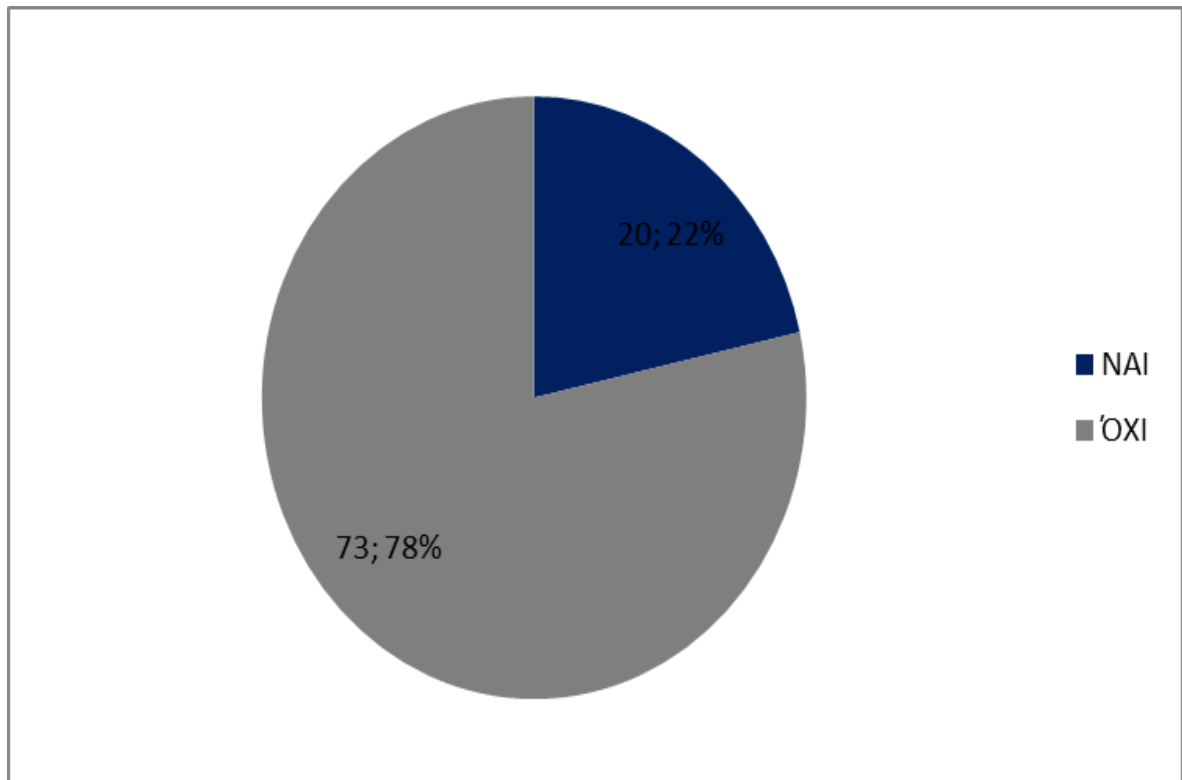

Γράφημα15

Οι απόφοιτοι που απάντησαν το ερωτηματολόγιο βρίσκονται διασκορπισμένοι σε πολλούς κλάδους εργασίας. Ωστόσο αν και απόφοιτοι οικονομικών τμημάτων κατά πλειοψηφία ο τραπεζικός κλάδος όπως και ο κλάδος της διοίκησης δείχνει να εμφανίζει ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό (5.4%).

Λογιστικά και τουριστικά επαγγέλματα δείχνουν να απορροφούν τους περισσότερους νέους εργαζόμενους. Ενώ ιδιαίτερα ανεβασμένη τάση παρατηρείται σε βιομηχανικές εργασίες παρά την μη απόλυτη ταύτιση με το αντικείμενο των σπουδών

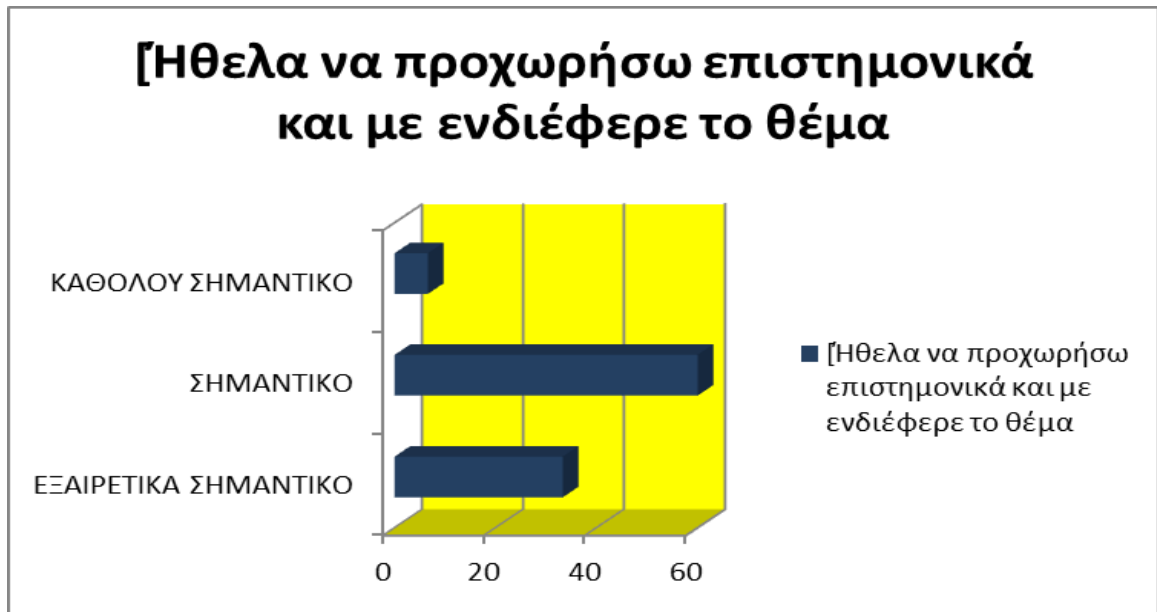
Έχετε ολοκληρώσει η πραγματοποιείτε τώρα κάποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα;

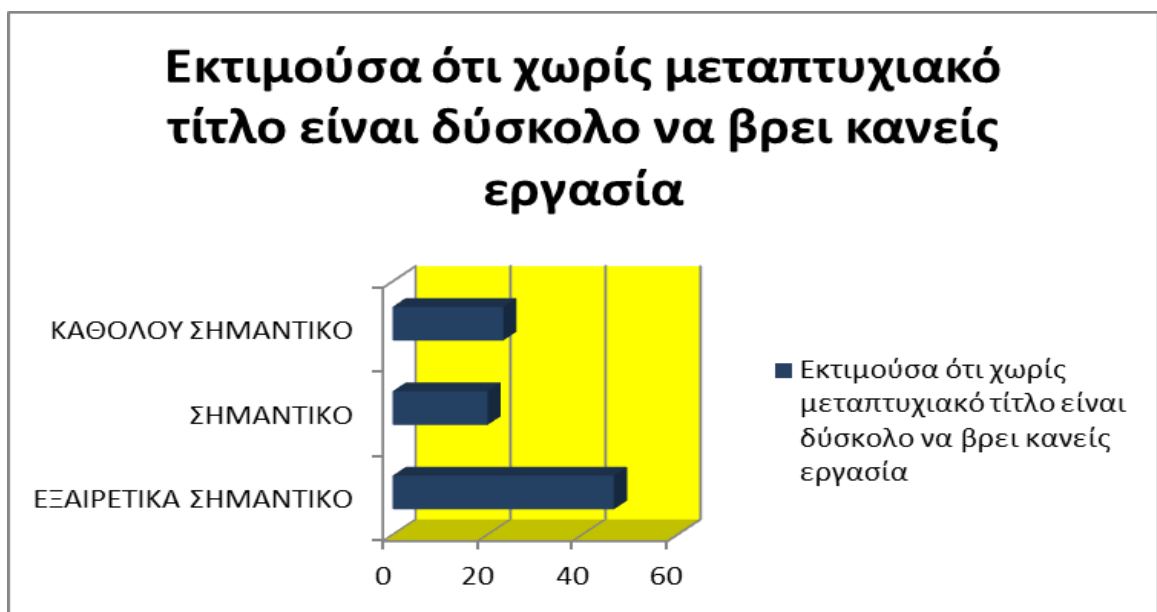
Γράφημα 16

Η πλειοψηφία των φοιτητών που απάντησε το ερωτηματολόγιο δεν παρακολουθεί κάποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα. Υπάρχει και φαίνεται και σε αυτή την έρευνα μια τάση του ποσοστού αποφοίτων που πραγματοποιεί μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα της κρίσης συνεχώς να μειώνετε

Αν έχετε πραγματοποιήσει στο παρελθόν ή πραγματοποιείτε σήμερα μεταπτυχιακές σπουδές, ποίος ήταν ο κυρίαρχος λόγος που σας ώθησε σε αυτήν την επιλογή

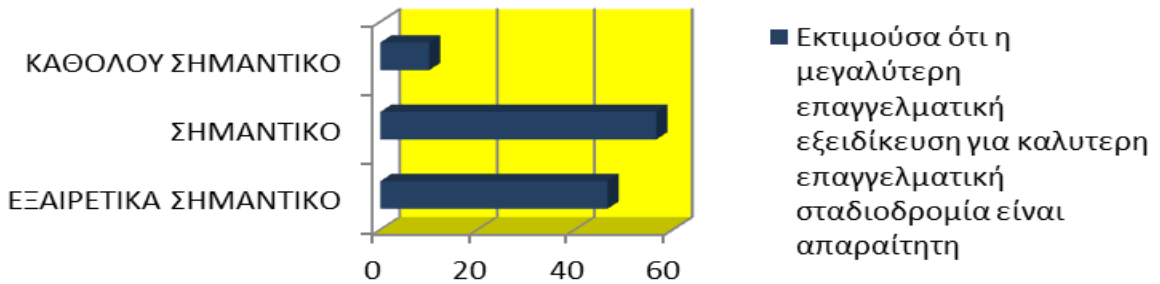

Γράφημα17

Γράφημα18

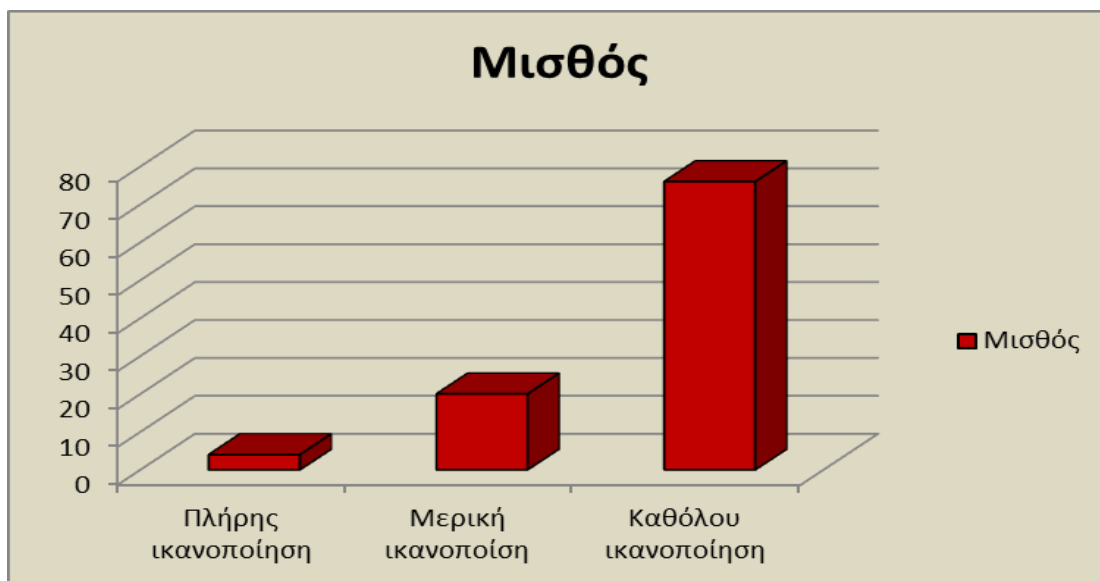
Εκτιμούσα ότι η μεγαλύτερη επαγγελματική εξειδίκευση για καλύτερη επαγγελματική σταδιοδρομία είναι απαραίτητη

Γράφημα19

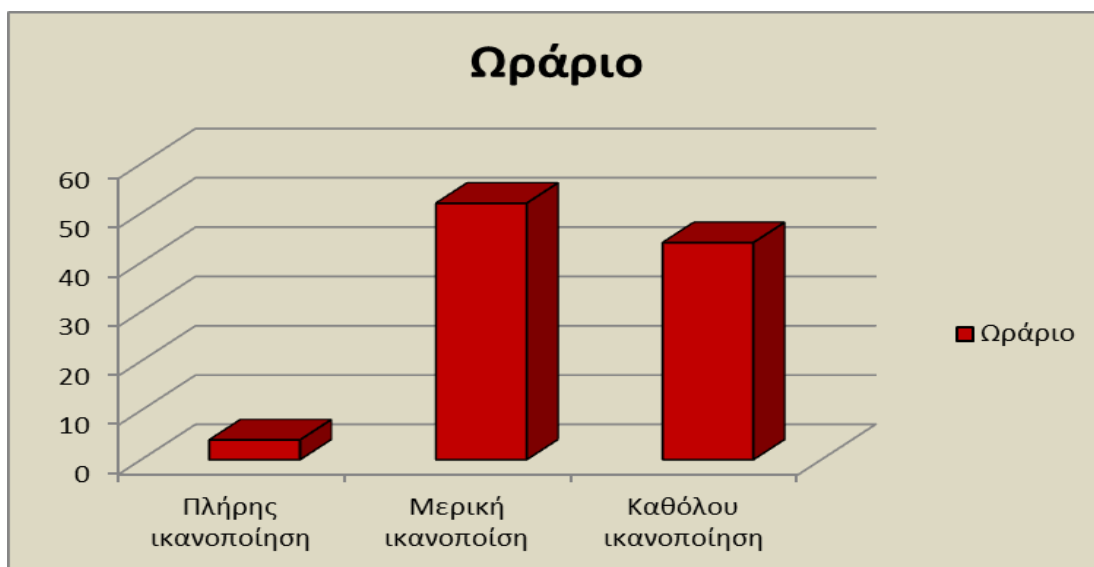
Η εκτίμηση ότι χωρίς μεταπτυχιακό είναι δυσκολότερο να βρεις εργασία χαρακτηρίζετε από τους περισσότερους νέους ως εξαιρετικά σημαντικό στοιχείο. Οι απόψεις όμως ότι ότι Ήθελα να προχωρήσω επιστημονικά και με ενδιέφερε το θέμα και ότι Εκτιμούσα ότι η μεγαλύτερη επαγγελματική εξειδίκευση για καλύτερη επαγγελματική σταδιοδρομία είναι απαραίτητη συγκεντρώνουν επίσης υψηλά ποσοστά ως προς την σημαντικότητα τους

Με την σημερινή σας απασχόληση είστε ικανοποιημένοι, όσον αφορά τα παρακάτω

Γράφημα20

Η μεγάλη πλειοψηφία παραμένει πλήρως ανικανοποίητη στον μισθολογικό τομέα.

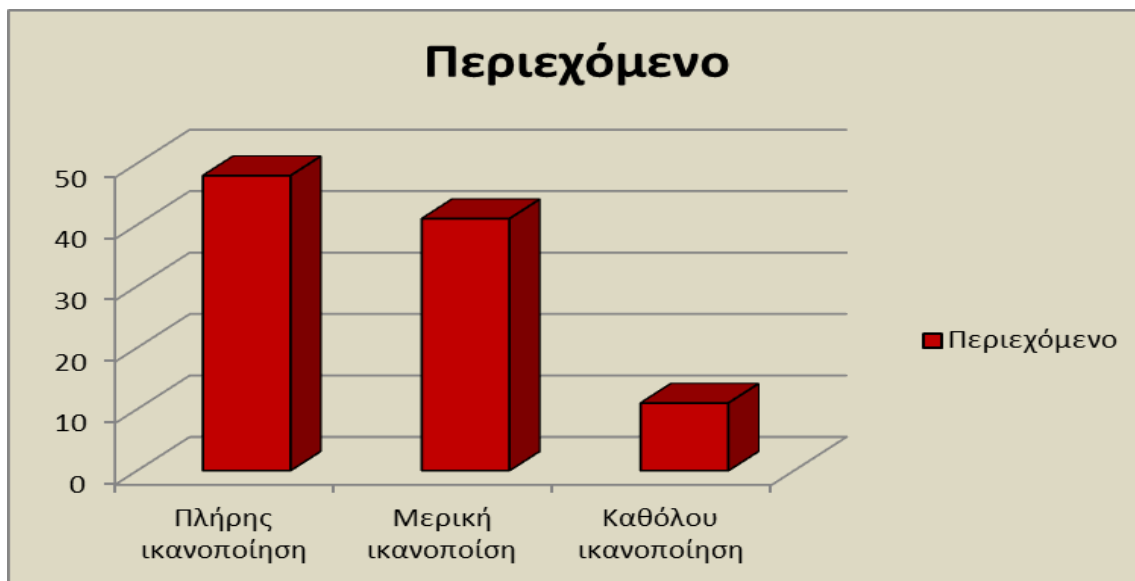
Γράφημα21

Μερική ικανοποίηση παρατηρείτε σε μεγαλύτερο βαθμό όσον αφορά το ωράριο

Γράφημα22

Οι συνθήκες εργασίας εμφανίζουν την τάση ικανοποιούν μερικώς ή και πλήρως τους ερωτηθέντες

Γράφημα23

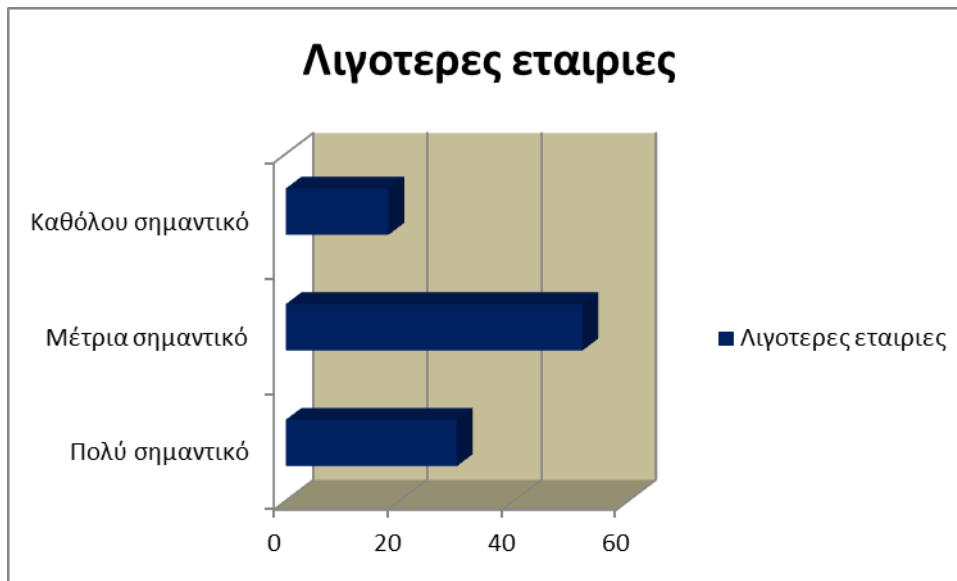
Το περιεχόμενο της εργασίας αποτιμάται με θετικές γνώμες από την πλειοψηφία των νέων εργαζομένων

Γράφημα24

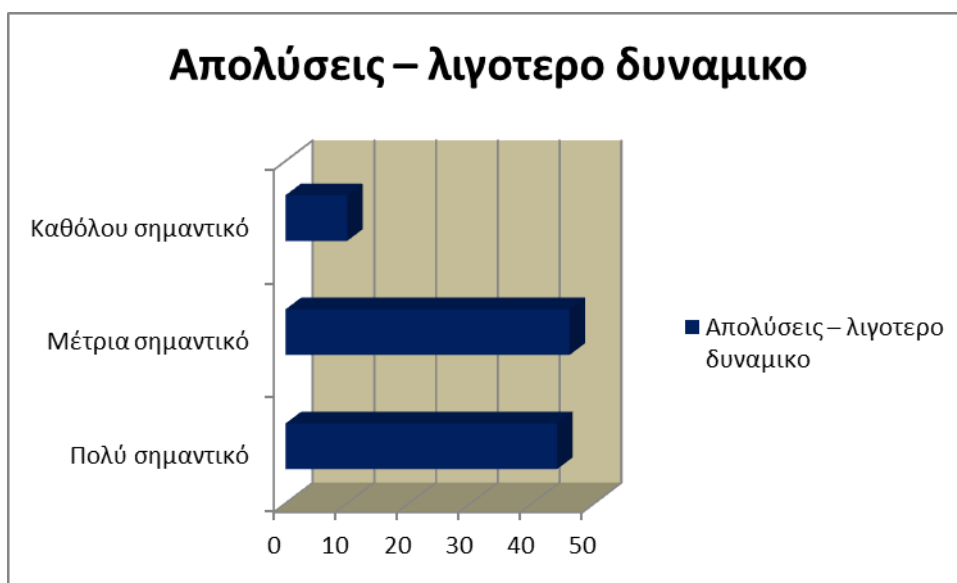
Για τις προοπτικές ανέλιξης οι απόψεις φαίνετε να μοιράζονται με κυρίαρχη αυτή της μερικής ικανοποίησης

Τι από τα παρακάτω θεωρείτε σημαντικό πρόβλημα ως προς την εύρεση εργασίας ;

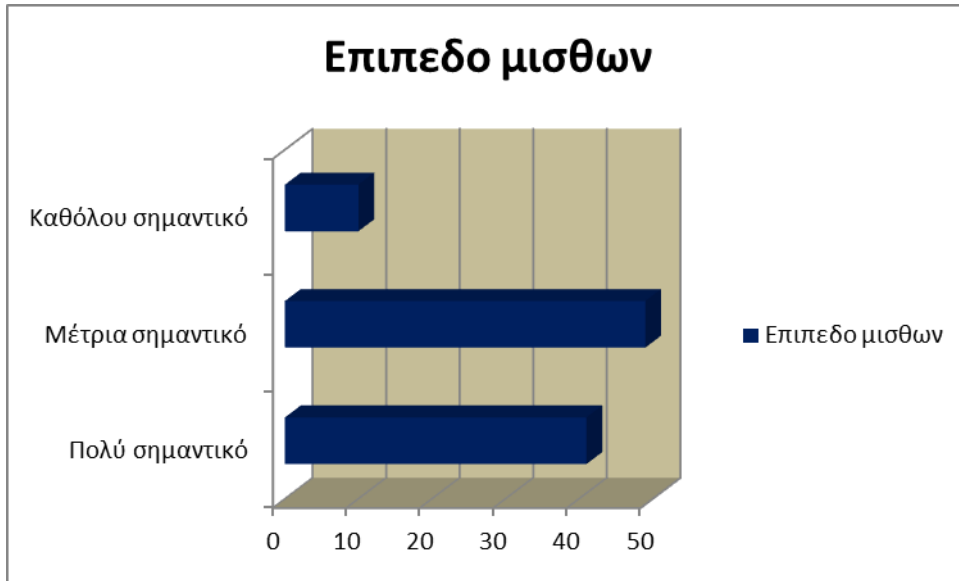
Γράφημα25

Σημαντικό θεωρείτε για τους νέους το στοιχείο των λίγων εταιριών

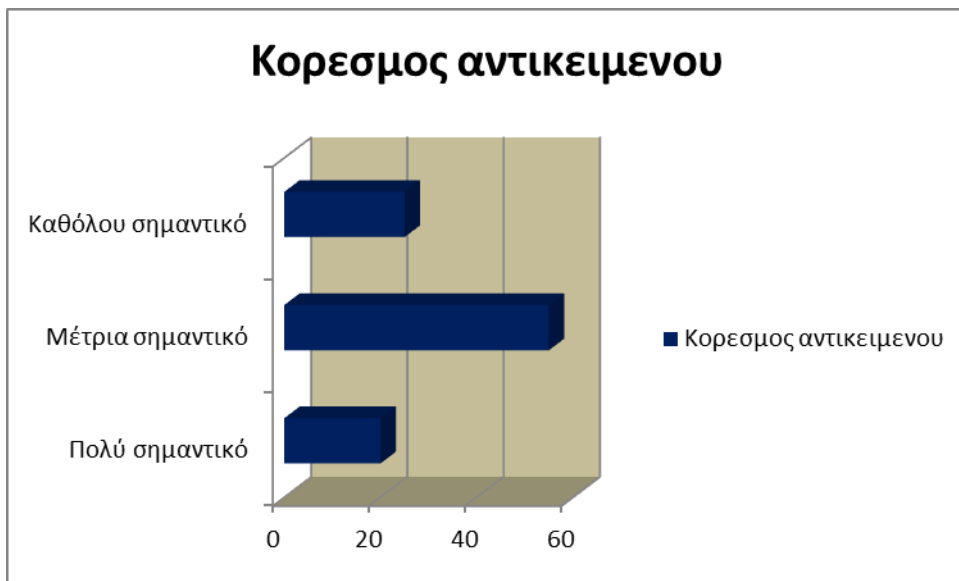
Γράφημα26

Οι απολύσεις φαίνετε σε μεγάλο βαθμό να θεωρούνται υπεύθυνες για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι ως προς την εύρεση εργασίας

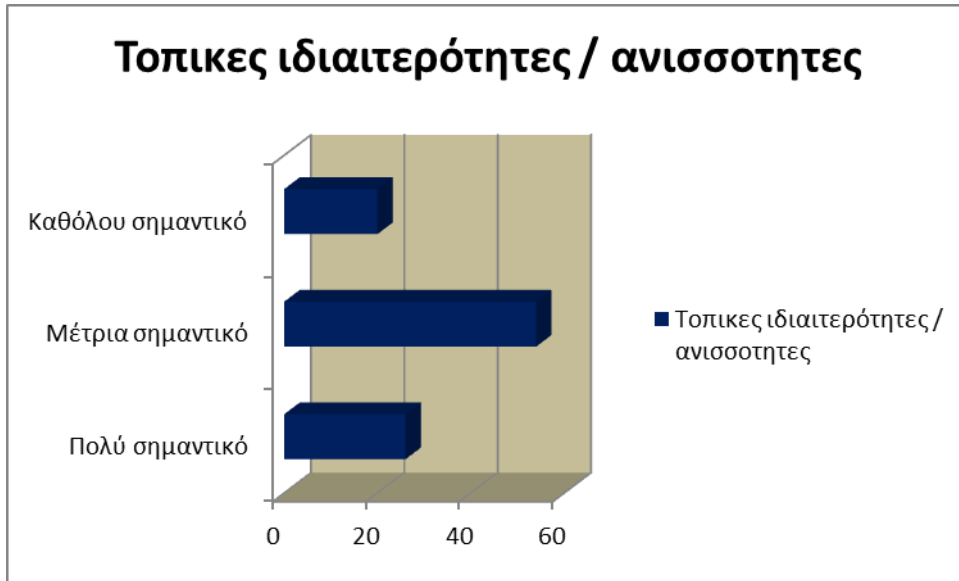
Γράφημα27

Το επίπεδο των μισθών εκτιμάτε ως σημαντικός παράγοντας από την πλειοψηφία

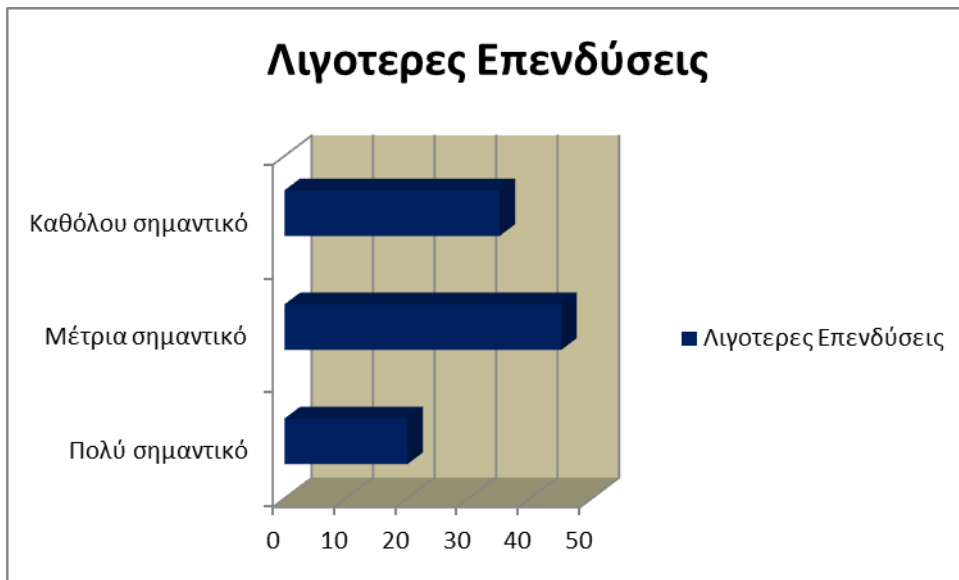
Γράφημα28

Ο κορεσμός του αντικειμένου θεωρείτε από την πλειοψηφία ως μέτρια σημαντικό

Γράφημα29

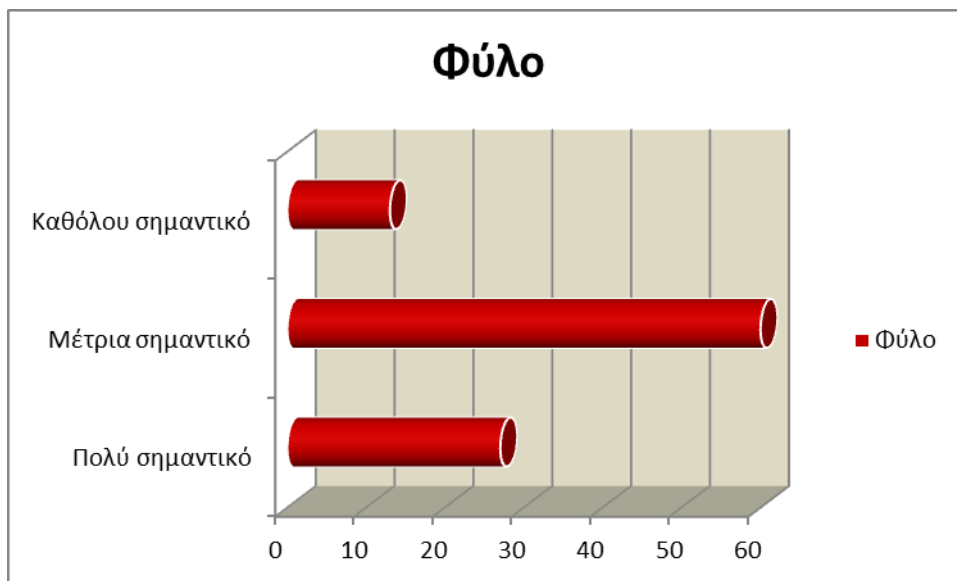
Οι ανισότητες θεωρούντε επίσης σημαντικόσ παράγοντας

Γράφημα30

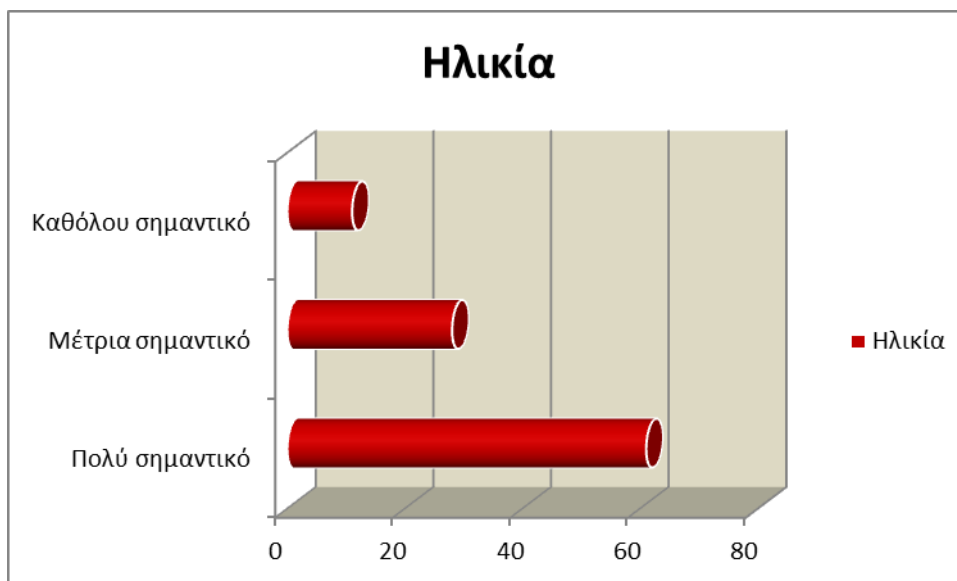
Οι λιγότερες επενδύσεις θεωρούνται ως ένα μέτρια σημαντικό αλλά και σύμφωνα με έναν μεγάλο αριθμό απαντήσεων ως καθόλου σημαντικό στοιχείο

Τι από τα παρακάτω χαρακτηριστικά θεωρείτε σημαντικό για την εύρεση επιθυμητής εργασίας;

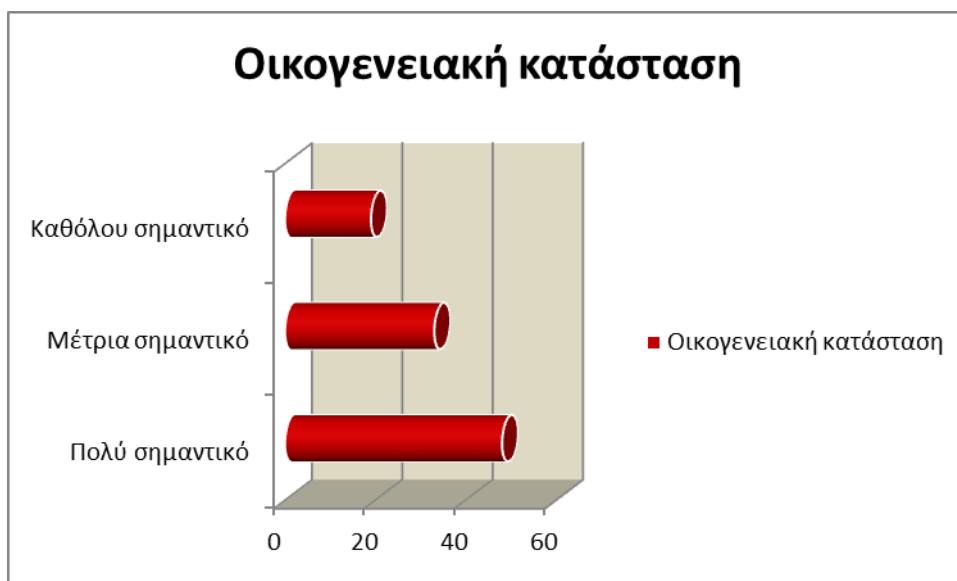
Γράφημα31

Το φύλο θεωρείτε από τους νέους εργαζόμενους να επηρεάζει σε μέτρια σημαντικό βαθμό την εύρεση εργασίας

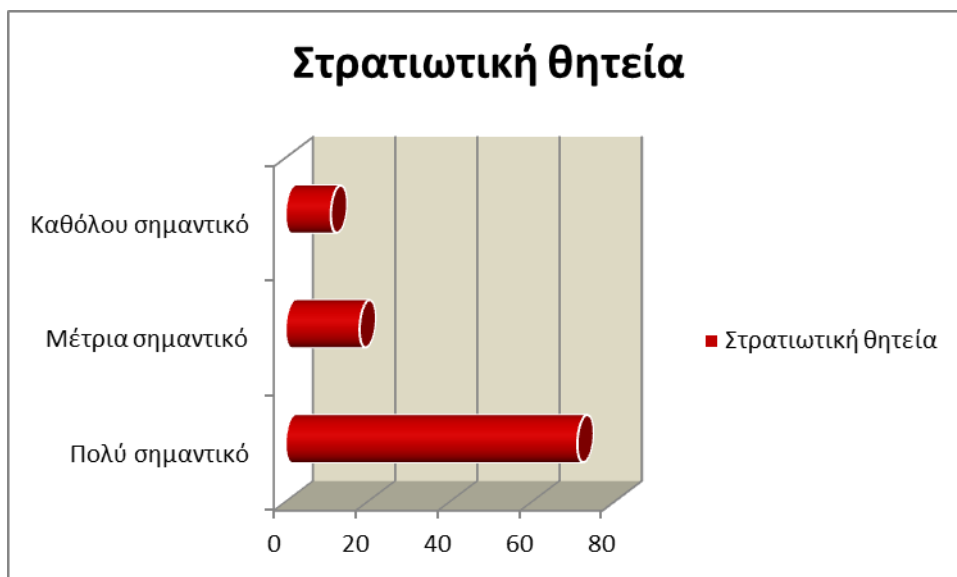
Γράφημα32

Η ηλικία θεωρείτε πολύ σημαντικό στοιχείο από τους νέους όσον αφορά την εύρεση εργασίας σύμφωνα με το γράφημα 32

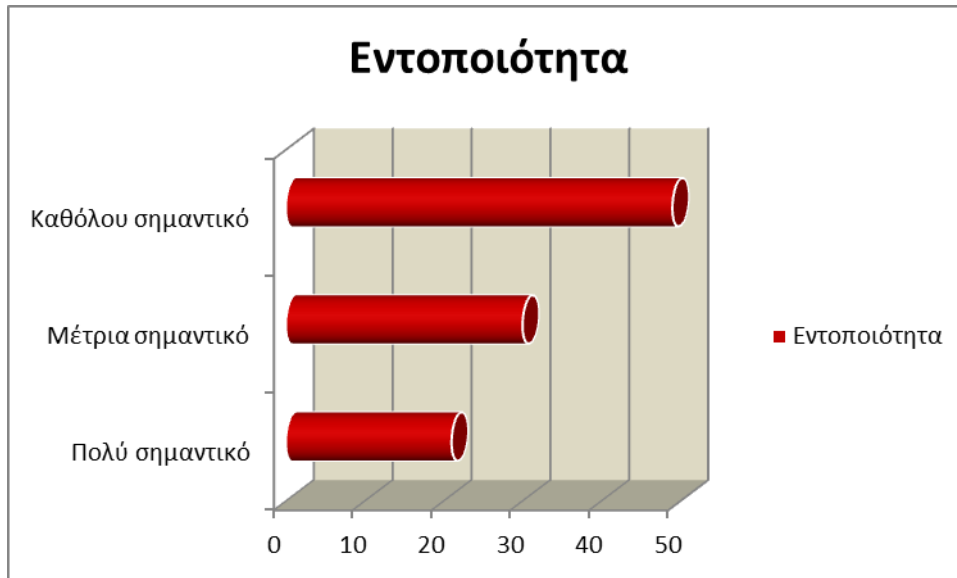
Γράφημα33

Η οικογενειακή κατάσταση θεωρείτε επίσης πολύ σημαντικό στοιχείο όπως φαίνεται στο γράφημα 33

Γράφημα34

Πολύ σημαντικό στοιχείο θεωρείτε από την πλειοψηφία η ολοκλήρωση της στρατιωτικής θητείας

Γράφημα35

Η εντοπιότητα όπως φαίνεται στο γράφημα 35 δεν θεωρείται από την πλειοψηφία των νέων ως ένα σημαντικό κριτήριο για την εύρεση εργασίας

Επίλογος

Με το κλείσιμο του ερευνητικού μέρους φτάνει στο τέλος της αυτή η πτυχιακή εργασία. Αφού λοιπόν εισάγαμε τον αναγνώστη στο θέμα μας τον κατατοπίσαμε πλήρως σχετικά με την υπάρχουσα κατάσταση στις παρούσες συνθήκες. Πέρα από ιδεολογικές παροπίδες και τυχόν σκοπιμότητες έγκυρα, αντικειμενικά και τεκμηριωμένα αναλύσαμε στον αναγνώστη, στο επιτρεπόμενο χωρικό πλαίσιο την ζώσα πραγματικότητα και υλικότητα της ανεργίας που κλιδωνίζει τη χώρα μας και ιδιαίτερα τους νέους ανθρώπους.

Μετά από το περιγραφικό αυτό κομμάτι με την αυστηρή μεθοδολογία περάσαμε σε ένα περισσότερο κοινωνικά φορτισμένο καθώς πιο συγκεκριμένο μέρος της εργασίας, αυτό που αφορούσε την σύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Αφού αναφερθήκαμε στις συνθήκες της ορμώμενης εκ της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διευθετούν τον χώρο της εκπαίδευσης, δηλαδή την συνθήκη της Μπολόνια και την συνθήκη της Πράγας, κάναμε λόγο για το σχέδιο Αθηνά και πως αυτό πλήττει τους σπουδαστές των ΤΕΙ, έπειτα επιδοθήκαμε σε μια παρουσίαση και υπεράσπιση αυτού που εμείς αποκαλούμε εντός διευρυμένων πλαισίων κοινωνική παιδεία και πιο συγκεκριμένα ενιαία πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Στην υπεράσπιση αυτή ήρθαμε σε σύγκρουση με τον ταχέως ανεπτυγμένο λόγο μιας συντηρητικής μερίδας που στηριζόμενη σε έννοιες ιδεολογικά φορτισμένες προωθούν τις τεχνοκρατικές τους μεταρρυθμίσεις κάτω από τον μανδύα της “αριστείας”.

Και φτάνουμε έτσι στο νευραλγικό τρίτο μέρος της πτυχιακής μας εργασίας που αφορά στα υψηλόβαθμα τμήματα ΤΕΙ και στις πρακτικές τους απολήξεις στον εργασιακό τομέα. Η ερευνητική μας ανασκόπηση μας οδήγησε στην αντικειμενική πρόκριση ορισμένων τμημάτων των ΤΕΙ σε σύγκριση με άλλα, με βάση την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ταύτιση των προσδοκιών και των ενδιαφερόντων των σπουδαστών με το περιεχόμενο των εκάστοτε τμημάτων όπως και την όσο το δυνατόν καλύτερη εργασιακή απορρόφιση. Καταλήξαμε έτσι να προκρίνουμε τα τμήματα της Φυσικοθεραπείας, της Εργοθεραπείας, της Πληροφορικής και της Διοίκησης Επιχειρήσεων. Τα παραδείγματα αυτά δεν προήλθαν από αυθαίρετες επιλογές ή προσωπικές προτιμήσεις αλλά υπήρξαν προϊόντα μελέτης και έρευνας στην οποία επιδοθήκαμε. Παρουσιάσαμε αναλυτικά τα στοιχεία τα οποία δεν αρκέστηκαν σε μια περιοδολόγηση των βασικών αξόνων των εν λόγω τμημάτων αλλά εντρίφησαν σε ζητήματα όπως αυτά των χώρων εργασίας που απολήγουν αυτά τα τμήματα, του αναλυτικού τους προγράμματος, καθώς και της παιδευτικής τους επιμορφώσεως. Ακολουθήσαμε σε ορισμένες περιπτώσεις (βλέπε το παράδειγμα της διοίκησης επιχειρήσεων) από σαφή και πλήρη παρουσίαση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων τα πορίσματα μας θεωρούμε ότι διεκδικούν την αξιοπιστία μιας αντικειμενικής μελέτης πάνω στο θέμα που μας απασχόλησε.

Τέλος δώσαμε την σκυτάλη της έρευνας στους απόφοιτους των τμημάτων και τους καλέσαμε να απαντήσουν οι ίδιοι στα ερωτήματα της έρευνας. Παρ' όλο που η διαδικασία αυτή έλαβε χώρα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες όπου είναι

αντικειμενικά πιο δύσκολη η πραγματοποίηση μιας τέτοιας έρευνας, καταφέραμε να συγκεντρώσουμε ένα αξιόπιστο δείγμα τόσο ποσοτικά (αριθμός ατόμων που απάντησε το ερωτηματολόγιο) όσο και ποιοτικά (δημογραφική πληρότητα), και μέσω της πλειάδας των ερωτημάτων που θέσαμε προς απάντηση και αφορούσαν τόσο την φοίτηση στα τμήματα των ΤΕΙ όσο και την εργασιακή απασχόληση και προοπτική αλλά και την διάρκεια της ανεργίας, καταλήξαμε σε συγκεκριμένα στατιστικά ορθά αποτελέσματα.

Βεβαίως γνωρίζουμε ότι η εργασία μας σε καμία περίπτωση δεν φιλοδοξεί να εξαντλήσει το θέμα με το οποίο καταπιάνεται. Τα σαφή όρια μιας πτυχιακής εργασίας μας υποχρεώνουν να είμαστε αποσπασματικοί και λακωνικοί ίσως σε ορισμένες περιπτώσεις, ιδίως όταν πρόκειται για θέματα τόσο σημαντικά όπως το θέμα της παρούσας μελέτης. Ωστόσο αυτή είναι η ίδια η κίνηση της γνώσης και συνακόλουθα της επιστημονικής γνώσης δηλαδή η συνεχής κίνηση και αναπροσαρμογή στα νέα δεδομένα. Όμως η αίσθηση του ανολοκλήρωτου κάθε άλλο παρά μας κάμπτει. Για την ακρίβεια η απειρία της γνώσης μας υποχρεώνει να μελετούμε ξανά και ξανά θέματα και ζητήματα όπως το θέμα της παρούσας πτυχιικής εργασίας. Η οδός που εμείς πιστεύουμε, όχι ότι ανοίξαμε αλλά τουλάχιστον ότι φωτίσαμε ήταν αυτή που αφορούσε στον κοινωνικό ρόλο της παιδείας, στον δομικό ρόλο της ανεργίας και στις εναλλακτικές οδούς που προσφέρουν στην Ελλάδα της κρίσης τα υψηλόβαθμα ΤΕΙ που εμείς με βάση αντικειμενικά έγκυρα δεδομένα επιλέξαμε να παρουσιάσουμε...

Βιβλιογραφία

Βιβλία

Μπελαντής Δημήτρης, 2014, Αριστερά και εξουσία, Εκδόσεις Τοπος, Αθήνα

Χρύσης Αλέξανδρος, 2011, Πανεπιστήμιο Επιχείρηση και κοινωνία της από-γνωσης, Εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα

Άρθρα

Γιάννης Μηλιός, 1998, “Εκπαίδευση και εξουσία”, Περιοδικό Θέσεις, 46

Δημήτρης Μπελαντής, 2005, “Για την κοινωνική αριστερά”, Περιοδικό Θέσεις, 90

Ευτύχης Μπιτσάκης, 2005, “Προβλήματα της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα”, Περιοδικό Ουτοπία, 47

Ιστοσελίδες

<http://www.teipat.gr/>

<http://www.teithe.gr>

<http://www.teipir.gr/index.php/el>

<http://dasta.teiath.gr>

<http://dasta.teipat.gr/>

<http://www.pi-schools.gr>

<http://www.edu4u.gr>

<http://aetos.it.teithe.gr>

<http://www.tanea.gr>

<http://tvxs.gr>

Εκδόσεις Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

Γραφείο Διασύνδεσης Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης, 2007,
Μελέτη απορρόφησης αποφοίτων, τμήμα Φυσικοθεραπείας

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραια, 2012, Οδηγός επαγγέλματος τμήματος
διοίκησης επιχειρήσεων

Μεταπτυχιακές Διπλωματικές εργασίες

Καρολίδης Γεώργιος, 2011, “Η απορρόφηση των πτυχιούχων του Τμήματος
Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πατρών”, Πανεπιστήμιο Πατρών,
τμήμα διοίκησης επιχειρήσεων, Πάτρα

Αλέξανδρος Ταμπάκης, 2012, Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΑΜΑΚ, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, τμήμα
εκπαιδευτικής και κοινωνικής πολιτικής, Θεσσαλονίκη

Διδακτορικές διατριβές

Ευφροσύνη Χατζηγαρυφάλου, 2007, Απόφοιτοι του Τομέα Οικονομίας Διοίκησης
των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων και Αγορά Εργασίας, Πανεπιστήμιο
Πατρών, τμήμα οικονομικών επιστημών, Πάτρα

Παράρτημα

Έρευνα για τη διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας

Ειδικά όσον αφορά την απορρόφηση στην αγορά εργασίας των αποφοίτων του ΤΕΙ Πάτρας, από την Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας.

Φύλο

- Αντρας
- Γυναίκα

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Ηλικία

Σε ποια ηλικιακή κατηγορία από τις παρακάτω ανήκετε;

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Έχετε εκπληρώσει τις στατιωτικές σας υποχρεώσεις?

(αν η απάντηση στην ερώτηση 1 είναι :Αντρας)

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση

	Άγαμος	Έγγαμος
Χωρίς παιδιά	☐	☐
Με παιδιά	☐	☐

Μην επιλέξετε πάνω από μία απάντηση ανά στήλη.

Εισαγάγετε μία απάντηση ανά σειρά

Ποίο είναι το επίπεδο εκπαίδευσης των γονιών σας?

	Πατέρας	Μητέρα
Μεταπτυχιακός τίτλος	☐	☐
Πτυχίο ανώτατων σχολών ΑΕΙ / ΤΕΙ	☐	☐
Πτυχίο Ανώτερης Τεχν. Επαγ. Εκπαίδευσης	☐	☐
Απολυτήριο Γενικού Λυκείου	☐	☐
Απολυτήριο ΕΠΑΛ / ΕΠΑΣ	☐	☐

	Πατέρας	Μητέρα
Απολυτήριο Γυμνασίου	☐	☐
Απολυτήριο δημοτικού	☐	☐
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	☐	☐

Μην επιλέξετε πάνω από μία απάντηση ανά στήλη.

Εισαγάγετε μία απάντηση ανά σειρά

Ποίο είναι το επίπεδο εισοδήματος της οικογένειάς σας

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Από πιο τμήμα αποφοιτήσατε;

- Διοίκησης Επιχειρήσεων
- Λογιστικής
- Τουριστικών επιχειρήσεων
- Εμπορικού Σχεδιασμού
- Άλλο:

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Έτος εισαγωγής

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Έτος αποφοίτησης

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Έχετε συνεχίσει τις σπουδές σας μετά την λήψη του πτυχίου σας

- Μεταπτυχιακός Τίτλος
- Δεύτερη σχολή
- Όχι
- Άλλο:

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Ήταν αυτή μήπως δεύτερη σχολή;

- ναι
- όχι

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Ποίος ήταν ο βαθμός με τον οποίον πήρατε το πτυχίο σας;

- 5-6
- 6,01-7
- 7,01-8
- 8,01-9
- 9,01-10

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική
Σπουδάσατε στο τόπο κατοικίας σας;

- ναι
- όχι

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική
Η εισαγωγή σας έγινε σε σχολή η οποία ήταν η πρώτη σας προτίμηση;

- ναι
- όχι

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική
Πως αξιολογείτε το τμήμα σας;
 οσον αφορά τα παρακάτω

	Πολύ καλό επίπεδο	Καλό επίπεδο	Μέτριο επίπεδο	Κακό επίπεδο	Πολύ κακό επίπεδο
Το πρόγραμμα σπουδών	☐	☐	☐	☐	☐
τα μαθήματα / εκπαιδευτικές υποδομές	☐	☐	☐	☐	☐
διοικητικές υποδομές / διοικητική υποστήριξη	☐	☐	☐	☐	☐

Εισαγάγετε μία απάντηση ανά σειρά
Ποια ήταν η πρώτη σας εντύπωση από την σχολή σας;

1 2 3 4 5

Πολύ καλή Πολύ κακή

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική
Είχατε ενημερωθεί(από την Διοίκηση ή από καθηγητές) κατά την διάρκεια των σπουδών σας για την ύπαρξη του γραφείου Διασύνδεσης;

- ναι
- όχι
- Ενημερωθήκατε μόνοι σας

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Ποία ήταν η εμπλοκή σας με το γραφείο Διασύνδεσης όσο παραμείνατε φοιτητές αλλά και μετά την λήψη του πτυχίου σας;

1 2 3 4 5

Αρκετά μεγάλη Καθόλου

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Είχατε εργαστεί κατά την διάρκεια της εκπαίδευσης σας;

- ναι
- όχι

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Υπήρχε συνάφεια της εργασίας σας με το αντικείμενο σπουδών σας;

(αν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι ναι)

- ναι
- όχι

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Παραμείνατε στην πρακτική σας και μετά το πέρας της δμηνης σύμβασης;

- ναι
- όχι

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Αν ναι,για πόσο διάστημα;

- μέχρι μισό χρόνο
- ένα χρόνο
- δύο χρόνια
- μέχρι σήμερα

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Έχετε ολοκληρώσει/πραγματοποιείτε τώρα μεταπτυχιακές σπουδές;

- ναι
- όχι

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Αν έχετε πραγματοποιήσει στο παρελθόν ή πραγματοποιείτε σήμερα μεταπτυχιακές σπουδές, ποιος ήταν ο κυρίαρχος λόγος που σας ώθησε σε αυτήν την επιλογή

	εξαιρετικά σημαντικό	σημαντικό	μέτρια σημαντικό	λίγο σημαντικό	καθόλου σημαντικό
Ήθελα να προχωρήσω επιστημονικά και με ενδιέφερε το θέμα	☐	☐	☐	☐	☐
Εκτιμούσα ότι χωρίς μεταπτυχιακό τίτλο είναι δύσκολο να βρει κανείς εργασία	☐	☐	☐	☐	☐
Εκτιμούσα ότι η μεγαλύτερη επαγγελματική εξειδίκευση για καλύτερη επαγγελματική σταδιοδρομία είναι απαραίτητη	☐	☐	☐	☐	☐

Εισαγάγετε μία απάντηση ανά σειρά

Κατά κύριο κόνατε αιτήσεις εύρεσης εργασίας στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό;

- Εσωτερικό
- Εξωτερικό
- Και στα δύο

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Τι από τα παρακάτω θεωρείτε σημαντικό ως εφόδιο για την εύρεση εργασίας;

	Πολύ σημαντικό	Μέτρια σημαντικό	Καθόλου σημαντικό
Τμήμα	☐	☐	☐
Κυρος σχολής	☐	☐	☐

	Πολύ σημαντικό	Μέτρια σημαντικό	Καθόλου σημαντικό
Μαθηματα	☐	☐	☐
Εργασίες σχολής	☐	☐	☐
Χρονος αποφοίτησης	☐	☐	☐
Βαθμός Πτυχίου	☐	☐	☐
Πρακτική	☐	☐	☐
Μεταπτυχιακό / Εξειδίκευση	☐	☐	☐
Πιστοποιητικά/σεμινάρια	☐	☐	☐
Προσωπικά ενδιαφέροντα	☐	☐	☐

Εισαγάγετε μία απάντηση ανά σειρά

Την στιγμή της έρευνας είστε εργαζόμενος ή άνεργος;

- Εργαζόμενος
- Άνεργος

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Αν είστε άνεργος, έχετε γραφτεί στον Ο.Α.Ε.Δ. ;

- ναι
- όχι

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Αν είστε εργαζόμενος,τι επιπέδου είναι ο μισθός σας; ανά μήνα

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Η απασχόλησή σας είναι;

- Πλήρης απασχόληση
- Μερική απασχόληση

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική

Η εργασία σας είναι στο εσωτερικό ή το εξωτερικό;

- Εσωτερικό
- Εξωτερικό

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική
Πώς βρήκατε την σημερινή σας απασχόληση;

- Οικογενειακές γνωριμίες/φίλοι
- Προηγούμενοι εργοδότες ή συνάδελφοι
- Συστάσεις καθηγητών
- Διαγωνισμός
- Αγγελίες από τον τύπο, διαδίκτυο
- ΟΑΕΔ
- Γραφείο διασύνδεσης
- Άλλο

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική
Ποίο ήταν το χρονικό διάστημα της μετάβασης από την αποφοίτηση στη
εργασία;

γενικό διαστημα από την αποφοίτηση μέχρι την εύρεση(αν εργάζεστε)
εργασίας πάνω στο αντικείμενο των σπουδών σας

- Κατευθείαν
- μέχρι 1 χρόνο
- 1-2 χρόνια
- 2-3 χρόνια
- 3 χρόνια και

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική
Έχετε εργαστεί ή εργάζεστε τώρα σε επιδοτούμενη εργασία(Ε.Σ.Π.Α κτλ)

- ναι
- όχι

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική
Σε ποιον κλάδο είναι η εργασία σας;

Αυτή η ερώτηση είναι υποχρεωτική
Με την σημερινή σας απασχόληση είστε ικανοποιημένοι, όσον αφορά τα
παρακάτω

	Πλήρης ικανοποίηση	Μερική ικανοποίηση	Μη ικανοποίηση
Μισθός	☐	☐	☐
Ωράριο	☐	☐	☐

	Πλήρης ικανοποίηση	Μερική ικανοποίηση	Μη ικανοποίηση
Συνθήκες εργασίας	☐	☐	☐
Περιεχόμενο	☐	☐	☐
Προοπτικές ανέλιξης	☐	☐	☐

Εισαγάγετε μία απάντηση ανά σειρά

Τι από τα παρακάτω θεωρείτε σημαντικό πρόβλημα ως προς την εύρεση εργασίας ;

	Πολύ σημαντικό	Μέτρια σημαντικό	Καθόλου σημαντικό
Λιγότερες εταιρίες	☐	☐	☐
Απολύσεις – λιγότερο δυναμικό	☐	☐	☐
Επίπεδο μισθών	☐	☐	☐
Κορεσμός αντικειμένου	☐	☐	☐
Τοπικές ιδιαιτερότητες / ανισοτητες	☐	☐	☐
Λιγότερες Επενδύσεις	☐	☐	☐

Εισαγάγετε μία απάντηση ανά σειρά

Τι από τα παρακάτω χαρακτηριστικά θεωρείτε σημαντικό για την εύρεση επιθυμητής εργασίας;

	Πολύ σημαντικό	Μέτρια σημαντικό	Λίγο σημαντικό
Φυλο	☐	☐	☐
Ηλικια	☐	☐	☐
Οικογενειακη κατασταση	☐	☐	☐
Στρατιωτική θητεία	☐	☐	☐
Εντοπιότητα	☐	☐	☐

Εισαγάγετε μία απάντηση ανά σειρά

?p?B???

Μην υποβάλετε ποτέ κωδικούς πρόσβασης μέσω των Φορμών Google.

Με την υποστήριξη της

[Φόρμες Google](#)

Αυτό το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google.

[Αναφορά κακής χρήσης](#) - [Όροι Παροχής Υπηρεσιών](#) - [Πρόσθετοι όροι](#)

Ενεργοποιήθηκε η υποστήριξη προγραμμάτων ανάγνωσης οθόνης.

